

Uchwała Nr XXXIX.265.2018
Rady Gminy w Wielopolu Skrzyńskim
z dnia 22 lutego 2018 r.

**w sprawie uchwalenia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wielopole Skrzyńskie
na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025”**


Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2017r. poz. 1875 z późn. zm.) oraz art. 18 ust. 1, art. 84 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2017r. poz. 519 z późn. zm.) po uzyskaniu pozytywnej opinii Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie,

Rada Gminy w Wielopolu Skrzyńskim uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wielopole Skrzyńskie na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025” w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wielopole Skrzyńskie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY

mgr inż. *H. Poręba*



eko-precyzja

Załącznik do Uchwały Nr XXXIX.265.2018
Rady Gminy w Wielopolu Skrzyńskim
z dnia 22 lutego 2018 r.



Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wielopole Skrzyńskie na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025

Opracował:
Zakład Analiz Środowiskowych Eko-precyzja

Wielopole Skrzyńskie 2017

Spis treści:

1. Wykaz skrótów	5
2. Wstęp	6
2.1. Cel i zakres opracowania	6
2.2. Opis przyjętej metodyki	7
2.3. Charakterystyka gminy.....	7
2.3.1. Położenie.....	7
2.3.2. Demografia.....	8
2.3.3. Geomorfologia.....	9
2.3.4. Warunki klimatyczne.....	9
3. Założenia Programu Ochrony Środowiska	10
3.1. Dokumenty nadrzędne i cele.....	10
3.1.1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności	10
3.1.2. Strategia Rozwoju Kraju 2020	11
3.1.3. Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko.....	12
3.1.4. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”	13
3.1.5. Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)	14
3.1.6. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020	14
3.1.7. Strategia „Sprawne Państwo 2020”	16
3.1.8. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022	17
3.1.9. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie	17
3.1.10. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020.....	18
3.1.11. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	18
3.1.12. Polityka energetyczna Polski do 2030 roku.....	18
4. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	20
5. Ocena stanu środowiska	23
5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	23
5.1.1 Źródła zanieczyszczeń powietrza	23
5.1.2 Jakość powietrza	25
5.1.3 Analiza SWOT.....	40
5.1.4 Zagrożenia	41
5.2. Zagrożenia hałasem	41
5.2.1. Stan wyjściowy	41
5.2.2. Źródła hałasu.....	42
5.2.3. Analiza SWOT.....	47
5.2.4. Zagrożenia	48
5.3. Promieniowanie elektromagnetyczne	48

5.3.1. Stan wyjściowy	48
5.3.2. Źródła promieniowania elektromagnetycznego	49
5.3.3. Analiza SWOT	54
5.3.4. Zagrożenia	54
5.4. Gospodarowanie wodami	54
5.4.1. Stan wyjściowy - wody powierzchniowe	54
5.4.2. Jakość wód - wody powierzchniowe	57
5.4.3. Stan wyjściowy - wody podziemne	60
5.4.4. Jakość wód – wody podziemne	66
5.4.6. Analiza SWOT	66
5.4.6. Zagrożenia	67
5.5. Gospodarka wodno-ściekowa	67
5.5.1. Sieć wodociągowa	67
5.5.2. Sieć kanalizacyjna	68
3.5.3. Analiza SWOT	71
5.5.4. Zagrożenia	71
5.6. Zasoby geologiczne	72
5.6.1. Stan aktualny	72
5.6.2. Przepisy prawne	72
5.6.3. Analiza SWOT	73
5.6.4. Zagrożenia	73
5.7. Gleby	73
5.7.1. Stan aktualny	73
5.7.2. Analiza SWOT	77
5.7.3. Zagrożenia	78
5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	78
5.8.1. Stan wyjściowy	78
5.8.2. Analiza SWOT	82
5.8.3. Zagrożenia	83
5.9. Zasoby przyrodnicze	83
5.9.1. Formy ochrony przyrody	83
5.9.2. Lasy	87
5.9.3. Analiza SWOT	90
5.9.4. Zagrożenia	91
5.10. Zagrożenia poważnymi awariami	91
5.10.1. Stan aktualny	91
5.10.2. Analiza SWOT	92
5.10.3. Zagrożenia	92
6. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie	93

6.1. Wyznaczone cele i zadania.....	93
7. System realizacji programu ochrony środowiska.....	101
7.1. Współpraca z interesariuszami	101
7.2. Edukacja ekologiczna	102
7.3. Sprawozdawczość	103
7.4. Monitoring realizacji programu	103
7.5. Źródła finansowania.....	106
7.5.1. Fundusze krajowe	106
7.5.2. Fundusze Unii Europejskiej	108

1. Wykaz skrótów

Tabela 1. Słownik skrótów.

Nazwa skrótu	Wyjaśnienie
PGO WP	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego
Analiza SWOT	Narzędzie służące do analizy strategicznej. Opiera się ona na określeniu silnych oraz słabych stron, a także wynikających z nich szans oraz zagrożeń.
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GUS	Główny Urząd Statystyczny
JCW	Jednolita część wód
JCWP	Jednolita część wód powierzchniowych
JCWpd	Jednolita część wód podziemnych
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
KPGO	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami
KZGW	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PEM	Pola elektromagnetyczne
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
POKzA	Program Oczyszczania Kraju z Azbestu
POP	Program Ochrony Powietrza
POŚ	Program Ochrony Środowiska
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
PSZOK	Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
RDLP	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW	Ramowa Dyrektywa Wodna
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
RIPOK	Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych
SOOŚ	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko
UE	Unia Europejska
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WPOŚ	Wojewódzki Program Ochrony Środowiska
ZDR	Zakłady Dużego Ryzyka
PODR	Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
ZS	Zespół Szkół
ZDW	Zarząd Dróg Wojewódzkich
ŚZMiUW	Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie
ZZR	Zakłady Zwiększonego Ryzyka
POP	Program Ochrony Powietrza
PSZOK	Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych

2. Wstęp

2.1. Cel i zakres opracowania

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wielopole Skrzyńskie na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025” jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie gminy. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, sporządzenie programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

Opracowanie jakim jest *Program Ochrony Środowiska* określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Podczas tworzenia dokumentu, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie poszczególnych zagadnień. Niniejsze opracowanie zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska w gminie, przedstawia propozycje oraz opis zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska.

Przedmiotowy dokument wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochronę i rozwój jego walorów oraz racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska z uwzględnieniem konieczności jego ochrony. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla *Program Ochrony Środowiska*, a ocenę efektów jego realizacji, zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska, dokonuje się okresowo, co 2 lata.

Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w gminie w odniesieniu m.in. do gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powierzchni ziemi i gleb, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej. W opracowaniu znajduje się ich charakterystyka, ocena stanu aktualnego oraz określenie stanu docelowego. Identyfikacja potrzeb gminy w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących przepisów prawnych, polega na sformułowaniu celów nadrzędnych oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywany jest plan operacyjny, przedstawiający listę przedsięwzięć jakie zostaną zrealizowane na terenie Gminy do roku 2025.

2.2. Opis przyjętej metodyki

Obowiązek wykonania Programu Ochrony Środowiska wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. 2016, poz. 672 z późn. zm.)¹, a w szczególności:

„Art. 17. 1. Organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1.

Art. 18. 1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy. Z wykonania programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.”

Gminne Programy ochrony środowiska tworzone są w celu realizacji polityki ochrony środowiska na szczeblu gminnym.

2.3. Charakterystyka gminy

2.3.1. Położenie

Gmina Wielopole Skrzyńskie jest gminą o charakterze wiejskim położona w województwie podkarpackim, w powiecie ropczycko-sędziszowskim. Gmina sąsiaduje z następującymi gminami:

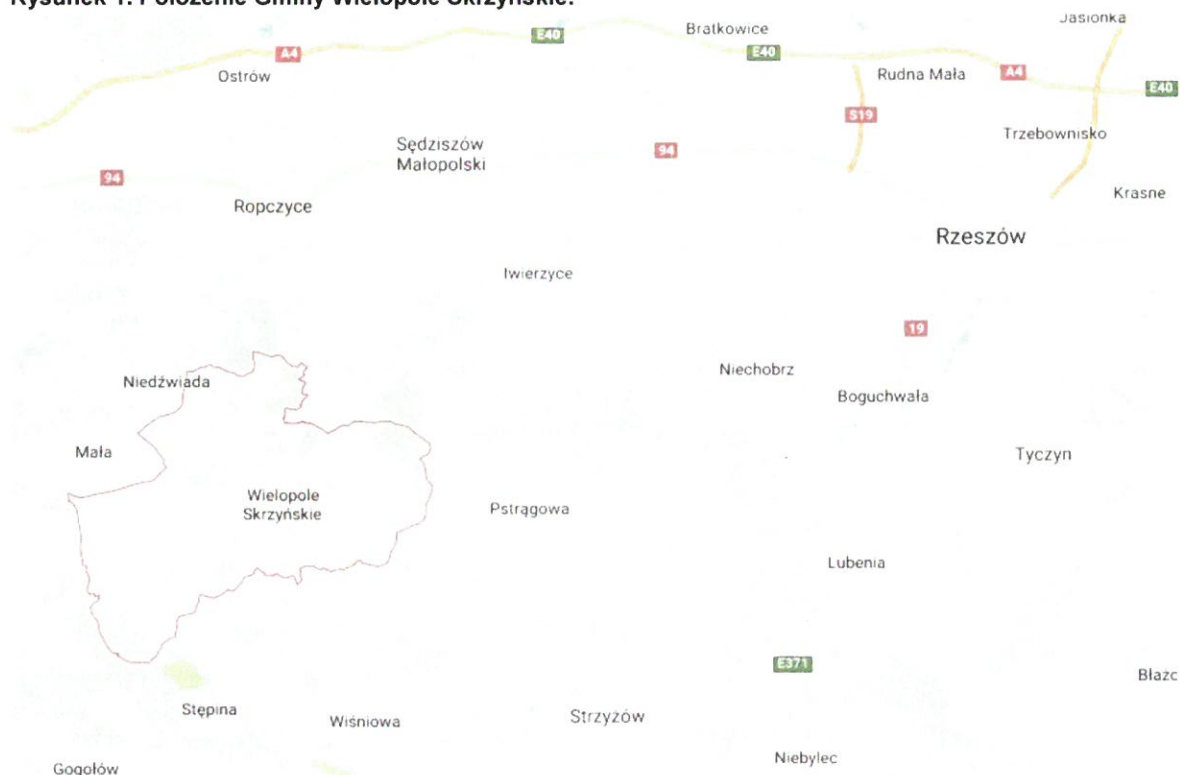
- Czudec (od strony wschodniej),
- Brzostek (od strony zachodniej),
- Strzyżów (od strony południowej),
- Wiśniowa (od strony południowej),
- Frysztak (od strony południowej),
- Dębica (od strony północnej),
- Ropczyce (od strony północnej),
- Sędziszów Małopolski (od strony północnej),
- Iwierzycy (od strony północnej).

Pod względem geograficznym Gmina Wielopole Skrzyńskie położona jest obrębie prowincji Karpat i Podkarpacia, podprowincji Zewnętrznych Karpat Zachodnich.

¹ Z uwzględnieniem zapisów ustaw zmieniających, w tym Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2014 r., poz. 1101).

Poniżej przedstawiono w formie graficznej położenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.

Rysunek 1. Położenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.



Źródło: www.google.pl

2.3.2. Demografia

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego z 2016 roku liczba ludności w Gminie Wielopole Skrzyńskie wynosiła 8 333 osób, z czego 4 165 stanowili mężczyźni, a 4 168 kobiety. Szczegółowe informacje na temat demografii zostały zamieszczone w poniższej tabeli.

Tabela 1. Dane demograficzne Gminy Wielopole Skrzyńskie (stan na 31.XII.2016 r.).

Parametr	Jednostka miary	Wartość
Ludność według miejsca zameldowania		
Liczba ludności (ogółem)	osoba	8 333
Liczba kobiet	osoba	4 168
Liczba mężczyzn	osoba	4 165
Wskaźnik modułu gminnego		
Gęstość zaludnienia	ilość osób / km ²	89
Ilość kobiet na 100 mężczyzn	osoba	100
Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	osoba	3,0
Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem		
W wieku przedprodukcyjnym	%	21,3
W wieku produkcyjnym	%	61,5
W wieku poprodukcyjnym	%	17,2

Źródło: GUS

Informacje na temat wielkości bezrobocia na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie zestawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 2. Dane dotyczące bezrobocia na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie (stan na 31.XII.2016 r.).

Parametr	Jednostka miary	Wartość
Bezrobotni zarejestrowani według płci		
Ogółem	osoba	418
Mężczyźni	osoba	202
Kobiety	osoba	216
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym		
Ogółem	%	8,2
Mężczyźni	%	7,2
Kobiety	%	9,3

Źródło: GUS

2.3.3. Geomorfologia

Gmina Wielopole Skrzyńskie położona jest w obrębie makroregionu Pogórza Środkowobeskidzkiego. Obszar ten stanowią jednolite płaty płaskowyżu o średniej wysokości ok. 300-500 m. Lokalnie występują większe wzniesienia terenu, które przechodzą w pasy wzgórz i kotlin śródgórskich. Do typowych form morfologicznych dla obszaru Pogórza Środkowobeskidzkiego, w tym Gminy Wielopole Skrzyńskie zaliczyć można:

- osuwiska,
- zrównania wierzchowinowe,
- stoki,
- doliny V-kształtne,
- doliny płaskodenne,
- doliny nieckowate.

W szczególności doliny płaskodenne dotyczą terenu Gminy Wielopole Skrzyńskie. Są one charakterystyczne dla rzeki Wielopolki, przebiegającej przez obszar Gminy. Dolina Wielopolski odznacza się zmienną szerokością (50-250 m). Nachylenie zbocza doliny nie przekracza 5%.

Gmina Wielopole Skrzyńskie odznacza się dużą różnorodnością w ukształtowaniu terenu. Najkorzystniejsze warunki pod kątem zagospodarowania terenu występują w obrębie zrównań wierzchowinowych oraz stoków Pogórza Strzyżowskiego o nachyleniu zboczy do 12%. Najmniej korzystne warunki występują na terenach o dużym nachyleniu, przekraczającym 20% oraz w miejscu występowania osuwisk, skarp oraz V-kształtnych dolin.

2.3.4. Warunki klimatyczne

Pod względem warunków klimatycznych, Gmina Wielopole skrzyńskie, położona jest na terenach będących pod wpływem klimatów wyżynnych. Poniżej przedstawiono wartość najważniejszych wskaźników, dotyczących klimatu obejmującego teren Gminy Wielopole Skrzyńskie:

- średnia temperatura roczna – 7,5-7,8°C,
- średnia temperatura stycznia – -(3)°C,
- średnia temperatura lipca – 18°C,
- roczna suma opadów – 700 mm,
- średnia ilość dnia z pokrywą śnieżną – 80-90 dni,
- średnia ilość dni z przymrozkiem – 110-120 dni,
- średnia długość okresu wegetacyjnego – 200 dni.

3. Założenia Programu Ochrony Środowiska

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wielopole Skrzyńskie na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025” zgodny jest z dokumentami wyższego szczebla, tj. dokumentami europejskimi, krajowymi, wojewódzkimi oraz powiatowymi. Dokument uwzględnia także założenia określone w innych dokumentach lokalnych.

3.1. Dokumenty nadrzędne i cele

Uwarunkowania wspólnotowe

Podstawę Wspólnotowej Polityki Ochrony Środowiska stanowi VII Program Działań na Rzecz Ochrony Środowiska (7th European Action Plan, w skrócie EAP). Wskazuje on na konieczność zastosowania strategicznego podejścia do problemów środowiskowych. Takie podejście powinno wykorzystywać różne środki oraz instrumenty, aby regulować działania podejmowane przez przedsiębiorców, konsumentów, polityków i obywateli.

Zgodność celów, zawartych w VII Europejskim Programie Działań na Rzecz Ochrony Środowiska, została osiągnięta poprzez ich szczegółową analizę oraz dopasowanie do lokalnych potrzeb gminy.

3.1.1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

1. Cel 7: „Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska”:

- a) Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
- b) Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
- c) Kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,
- d) Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii,
- e) Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
- f) Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.

2. Cel 8: „Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych”:

- a) Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,
- b) Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta,
- c) Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
- d) Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast.

3. Cel 9: „Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski”:

- a) Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitarnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

3.1.2. Strategia Rozwoju Kraju 2020

1. Obszar strategiczny I Sprawne i efektywne państwo:

- a) Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem:
 - Priorytetowy kierunek interwencji I.1.5 – Zapewnienie ładu przestrzennego,
- b) Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela:
 - Priorytetowy kierunek interwencji I.3.3. – Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela,

2. Obszar strategiczny II Konkurencyjna gospodarka

- a) Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki
 - Priorytetowy kierunek interwencji II.2.3. – Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego,
- b) Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych
 - Priorytetowy kierunek interwencji II.5.2. – Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych,
- c) Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
 - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.1. – Racjonalne gospodarowanie zasobami,
 - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.2. – Poprawa efektywności energetycznej,
 - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.3. – Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii,
 - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.4. – Poprawa stanu środowiska,
 - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.5. – Adaptacja do zmian klimatu,

- d) Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu
 - Priorytetowy kierunek interwencji II.7.1. – Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym,
 - Priorytetowy kierunek interwencji II.7.2. – Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych,
 - Priorytetowy kierunek interwencji II.7.3. – Udrożnienie obszarów miejskich,
- 3. Obszar strategiczny III Spójność społeczna i terytorialna
 - a) Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych
 - Priorytetowy kierunek interwencji III.2.1. – Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych,
 - b) Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
 - Priorytetowy kierunek interwencji III.3.1. – Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach,
 - Priorytetowy kierunek interwencji III.3.2. – Wzmacnianie ośrodków wojewódzkich,
 - Priorytetowy kierunek interwencji III.3.3. – Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich,
 - Priorytetowy kierunek interwencji III.3.4. – Zwiększenie spójności terytorialnej

3.1.3. Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko

- 1. Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska
 - a) Kierunek interwencji 1.1. – Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalni,
 - b) Kierunek interwencji 1.2. – Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,
 - c) Kierunek interwencji 1.3. – Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna,
 - d) Kierunek interwencji 1.4. – Uporządkowanie zarządzania przestrzenią,
- 2. Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię
 - a) Kierunek interwencji 2.1. – Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii,
 - b) Kierunek interwencji 2.2. – Poprawa efektywności energetycznej,
 - c) Kierunek interwencji 2.6. – Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,
 - d) Kierunek interwencji 2.7. – Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich,
 - e) Kierunek interwencji 2.8. – Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne,

3. Cel 3. Poprawa stanu środowiska

- a) Kierunek interwencji 3.1. – Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
- b) Kierunek interwencji 3.2. – Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,
- c) Kierunek interwencji 3.3. – Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,
- d) Kierunek interwencji 3.4. – Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,
- e) Kierunek interwencji 3.5. – Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy,

3.1.4. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

1. Cel 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki

- a) Kierunek działań 1.2. – Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych
 - Działanie 1.2.3. – Identyfikacja i wspieranie rozwoju obszarów i technologii o największym potencjale wzrostu,
 - Działanie 1.2.4. – Wspieranie różnych form innowacji,
 - Działanie 1.2.5. – Wspieranie transferu wiedzy i wdrażania nowych/nowoczesnych technologii w gospodarce (w tym technologii środowiskowych),
- b) Kierunek działań 1.3. – Uproszczenie, zapewnienie spójności i przejrzystości systemu danin publicznych mające na względzie potrzeby efektywnej i innowacyjnej gospodarki
 - Działanie 1.3.2. – Eliminacja szkodliwych subsydiów i racjonalizacja ulg podatkowych,

2. Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców

- a) Kierunek działań 3.1. – Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”, zwłaszcza ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki,
 - Działanie 3.1.1. – Tworzenie warunków dla rozwoju zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej,
 - Działanie 3.1.2. – Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu,
 - Działanie 3.1.3. – Wspieranie potencjału badawczego oraz eksportowego w zakresie technologii środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem niskoemisyjnych technologii węglowych (CTW),
 - Działanie 3.1.4. – Promowanie przedsiębiorczości typu „business & biodiversity”, w szczególności na obszarach zagrożonych peryferyjnością,
- b) Kierunek działań 3.2. – Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia

- Działanie 3.2.1. – Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć architektoniczno-budowlanych oraz istniejących zasobów,
- Działanie 3.2.2. – Stosowanie zasad zrównoważonej architektury

3.1.5. Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)

1. Cel strategiczny 1. - Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego

- a) Cel szczegółowy 1. – Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej,
- b) Cel szczegółowy 4. – Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

3.1.6. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020

1. Cel szczegółowy 2: Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej

- a) Priorytet 2.1. – Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich
 - Kierunek interwencji 2.1.1. – Modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej,
 - Kierunek interwencji 2.1.2. – Dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej,
 - Kierunek interwencji 2.1.3. – Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci wodociągowej,
 - Kierunek interwencji 2.1.4. – Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków,
 - Kierunek interwencji 2.1.5. – Rozwój systemów zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
 - Kierunek interwencji 2.1.6. – Rozbudowa sieci przesyłowej i dystrybucyjnej gazu ziemnego,
 - Priorytet 2.2. – Rozwój infrastruktury transportowej gwarantującej dostępność transportową obszarów wiejskich
 - Kierunek interwencji 2.2.1. – Rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury drogowej i kolejowej,
 - Kierunek interwencji 2.2.2. – Tworzenie powiązań lokalnej sieci drogowej z siecią dróg regionalnych, krajowych, ekspresowych i autostrad,
 - Kierunek interwencji 2.2.3. – Tworzenie infrastruktury węzłów przesiadkowych, transportu kołowego i kolejowego,
- b) Priorytet 2.5. Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa na obszarach wiejskich
 - Kierunek interwencji 2.5.1. – Rozwój infrastruktury wodno-melioracyjnej i innej łagodzącej zagrożenia naturalne,

2. Cel szczegółowy 3: Bezpieczeństwo żywnościowe

- a) Priorytet 3.2. – Wytwarzanie wysokiej jakości, bezpiecznych dla konsumentów produktów rolno-spożywczych
- Kierunek interwencji 3.2.2. – Wsparcie wytwarzania wysokiej jakości produktów rolno-spożywczych, w tym produktów wytwarzanych metodami integrowanymi, ekologicznymi oraz tradycyjnymi metodami produkcji z lokalnych surowców i zasobów oraz produktów rybnych,
- b) Priorytet 3.4. – Podnoszenie świadomości i wiedzy producentów oraz konsumentów w zakresie produkcji rolno-spożywczej i zasad żywienia
- Kierunek interwencji 3.4.3. – Wsparcie działalności innowacyjnej ukierunkowanej na zmiany wzorców produkcji i konsumpcji,

3. Cel szczegółowy 5: Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich

- a) Priorytet 5.1. – Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich
- Kierunek interwencji 5.1.1. – Ochrona różnorodności biologicznej, w tym unikalnych ekosystemów oraz flory i fauny związanych z gospodarką rolną i rybacką,
 - Kierunek interwencji 5.1.2. – Ochrona jakości wód, w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin,
 - Kierunek interwencji 5.1.3. – Racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa oraz zwiększanie retencji wodnej,
 - Kierunek interwencji 5.1.4. – Ochrona gleb przed erozją, zakwaszeniem, spadkiem zawartości materii organicznej i zanieczyszczeniem metalami ciężkimi,
 - Kierunek interwencji 5.1.5. – Rozwój wiedzy w zakresie ochrony środowiska rolniczego i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich i jej upowszechnianie,
- b) Priorytet 5.2.- Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ładu przestrzennego
- Kierunek interwencji 5.2.1. – Zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego,
 - Kierunek interwencji 5.2.2. – Właściwe planowanie przestrzenne,
 - Kierunek interwencji 5.2.3. – Racjonalna gospodarka gruntami,
- c) Priorytet 5.3. – Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom (mitygacji)
- Kierunek interwencji 5.3.1. – Adaptacja produkcji rolnej i rybackiej do zmian klimatu,
 - Kierunek interwencji 5.3.2. – Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie i całym łańcuchu rolno-żywnościowym,
 - Kierunek interwencji 5.3.3. – Zwiększenie sekwestracji węgla w glebie i biomase wytwarzanej w rolnictwie,
 - Kierunek interwencji 5.3.4. – Badania w zakresie wzajemnego oddziaływania rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa na zmiany klimatu,
 - Kierunek interwencji 5.3.5. – Upowszechnianie wiedzy w zakresie praktyk przyjaznych klimatowi wśród konsumentów i producentów rolno-spożywczych,

- d) Priorytet 5.4. Zrównoważona gospodarka leśna i łowiecka na obszarach wiejskich
 - Kierunek interwencji 5.4.1. – Racjonalne zwiększenie zasobów leśnych,
 - Kierunek interwencji 5.4.2. – Odbudowa drzewostanów po zniszczeniach spowodowanych katastrofami naturalnymi,
 - Kierunek interwencji 5.4.3 – Zrównoważona gospodarka łowiecka służąca ochronie środowiska oraz rozwojowi rolnictwa i rybactwa,
 - Kierunek interwencji 5.4.4. – Wzmacnianie publicznych funkcji lasów,
- e) Priorytet 5.5. - Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich
 - Kierunek interwencji 5.5.1. – Racjonalne wykorzystanie rolniczej i rybackiej przestrzeni produkcyjnej do produkcji energii ze źródeł odnawialnych,
 - Kierunek interwencji 5.5.2. – Zwiększenie dostępności cenowej i upowszechnienie rozwiązań w zakresie odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców obszarów wiejskich

3.1.7. Strategia „Sprawne Państwo 2020”

1. Cel 3: Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych
 - a) Kierunek interwencji 3.2. – Skuteczny system zarządzania rozwojem kraju
 - Przedsięwzięcie 3.2.1. – Wprowadzenie mechanizmów zapewniających spójność programowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego,
 - Przedsięwzięcie 3.2.2. – Zapewnienie ładu przestrzennego,
 - Przedsięwzięcie 3.2.3. – Wspieranie rozwoju wykorzystania informacji przestrzennej z wykorzystaniem technologii cyfrowych,
2. Cel 5: Efektywne świadczenie usług publicznych
 - a) Kierunek interwencji 5.2. – Ochrona praw i interesów konsumentów
 - Przedsięwzięcie 5.2.3. – Wzrost świadomości uczestników obrotu o przysługujących konsumentom prawach oraz stymulacja aktywności konsumentkiej w obszarze ochrony tych praw,
 - b) Kierunek interwencji 5.5. – Standaryzacja i zarządzanie usługami publicznymi, ze szczególnym uwzględnieniem technologii cyfrowych
 - Przedsięwzięcie 5.5.2. – Nowoczesne zarządzanie usługami publicznymi,
3. Cel 7: Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego
 - a) Kierunek interwencji 7.5. – Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego
 - Przedsięwzięcie 7.5.1. – Usprawnienie działania struktur zarządzania kryzysowego.

3.1.8. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022

1. Cel 3: Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego
 - a) Priorytet 3.1. – Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej
 - Kierunek interwencji 3.1.3. – Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce,
2. Cel 4: Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa
 - a) Priorytet 4.1. – Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego
 - Kierunek interwencji 4.1.1. – Wzmocnienie relacji między rozwojem regionalnym kraju a polityką obronną,
 - Kierunek interwencji 4.1.2. – Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa,
 - Kierunek interwencji 4.1.3. – Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa,
 - Kierunek interwencji 4.1.4. – Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.

3.1.9. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

1. Cel 1: Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów
 - a) Kierunek działań 1.1. – Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych
 - Działanie 1.1.1. – Warszawa – stolica państwa,
 - Działanie 1.1.2. – Pozostałe ośrodki wojewódzkie,
 - b) Kierunek działań 1.2. – Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi
 - Działanie 1.2.1. – Zwiększanie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów,
 - Działanie 1.2.2. – Wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych,
 - Działanie 1.2.3. – Pełniejsze wykorzystanie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich,
 - Kierunek działań 1.3. – Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne
 - Działanie 1.3.5. – Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne,
 - Działanie 1.3.6. – Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego

2. Cel 2: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych

- a) Kierunek działań 2.2. – Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe
 - Działanie 2.2.3. – Zwiększanie dostępności i jakości usług komunikacyjnych,
 - Działanie 2.2.4. – Usługi komunalne i związane z ochroną środowiska,
- b) Kierunek działań 2.3. – Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze,
- c) Kierunek działań 2.4. – Przewycięzanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE,
- d) Kierunek działań 2.5. – Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności,

3.1.10. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

1. Cel szczegółowy 4: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej

- a) Kierunek interwencji – kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną oraz prośrodowiskową oraz działania wspierające dostęp do zdrowej i bezpiecznej żywności.

3.1.11. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

1. Cel szczegółowy 4: Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego

- a) Priorytet Strategii 4.1. – Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej
 - Kierunek działań 4.1.2. – Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu.

3.1.12. Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

1. Kierunek – poprawa efektywności energetycznej

- a) Cel główny – dążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,
- b) Cel główny – konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15,

2. Kierunek – wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii

- a) Cel główny – racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla, znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- b) Cel główny – zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego,

3. Kierunek – wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła
 - a) Cel główny – zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii,
4. Kierunek – dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej
 - a) Cel główny – przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych,
5. Kierunek – rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw
 - a) Cel główny – wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,
 - b) Cel główny – osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,
 - c) Cel główny – ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,
 - d) Cel główny – wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa,
 - e) Cel główny – zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach,
6. Kierunek – rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii
 - a) Cel główny – zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen,
7. Kierunek – ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko
 - a) Cel główny – ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
 - b) Cel główny – ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM10 i PM2,5) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
 - c) Cel główny – ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
 - d) Cel główny – minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce,
 - e) Cel główny – zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

4. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Cel opracowania

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wielopole Skrzyńskie na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025” jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ekologicznej na terenie gminy. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, opracowanie programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa. Opracowanie, jakim jest *Program Ochrony Środowiska* określa politykę środowiskową,

a także wyznacza cele i zadania środowiskowe oraz szczegółowe programy zarządzania środowiskowego, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Podczas tworzenia opracowania, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie zagadnień, będących zagadnieniami techniczno-ekonomicznymi, związanymi z przyszłymi projektami.

Zakres opracowania

Sporządzony *Program* zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska w gminie, źródła jego zanieczyszczeń, analizę SWOT, propozycje oraz opis celów i zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska. Program wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla *Program Ochrony Środowiska*, a dowodów jego osiągania dostarcza ocena efektów działalności środowiskowej, dokonywana okresowo (co 2 lata). Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w gminie w odniesieniu m.in. do ochrony klimatu i jakości powietrza, zagrożeń hałasem, promieniowania elektromagnetycznego, gospodarowania wodami, gospodarki wodno-ściekowej, zasobów geologicznych, gleb, gospodarki odpadami, zasobów przyrodniczych, zagrożeń poważnymi awariami, edukacji ekologicznej, z podaniem ich charakterystyki, oceną stanu aktualnego umożliwiającą tym samym identyfikację obszarów problemowych. Identyfikacja potrzeb gminy w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących w kraju przepisów prawnych i regulacji prawnych Unii Europejskiej, polega na sformułowaniu celów średniookresowych (do 2025 roku) oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywany jest plan operacyjny, przedstawiający listę przedsięwzięć jakie zostaną zrealizowane na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie do roku 2025.

Charakterystyka Gminy

Gmina Wielopole Skrzyńskie jest gminą o charakterze wiejskim położona w województwie podkarpackim, w powiecie ropczycko-sędziszowskim. Gmina sąsiaduje z następującymi gminami:

- Czudec (od strony wschodniej),
- Brzostek (od strony zachodniej),
- Strzyżów (od strony południowej),
- Wiśniowa (od strony południowej),

- Frysztak (od strony południowej),
- Dębica (od strony północnej),
- Ropczyce (od strony północnej),
- Sędziszów Małopolski (od strony północnej),
- Iwierzycy (od strony północnej).

Pod względem geograficznym Gmina Wielopole Skrzyńskie położona jest obrębie prowincji Karpat i Podkarpacia, podprowincji Zewnętrznych Karpat Zachodnich.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego z 2016 roku liczba ludności w Gminie Wielopole Skrzyńskie wynosiła 8 333 osób, z czego 4 165 stanowili mężczyźni, a 4 168 kobiety.

Ocena stanu środowiska

W niniejszym opracowaniu opisano stan środowiska na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie. Wyznaczono w tym zakresie następujące kategorie:

- Jakość powietrza (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Hałas (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Promieniowanie elektromagnetyczne (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Wody powierzchniowe i podziemne (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Zasoby geologiczne (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Gleby (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Gospodarka odpadami (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Zagrożenia poważnymi awariami (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska).

Analiza SWOT

Analiza SWOT jest narzędziem służącym do analizy strategicznej. Opiera się ona na określeniu silnych oraz słabych stron, a także wynikających z nich szans oraz zagrożeń (w przypadku niniejszego opracowania – środowiska). Od tych elementów pochodzi jej nazwa: **S** – strenghts (silne strony); **W** – weaknesses (słabe strony); **O** – opportunities (szanse), **T** – threats (zagrożenia).

W przypadku badań środowiska przyrodniczego analiza polega na określeniu słabych i silnych stron poszczególnych elementów środowiska także szans oraz zagrożeń tworzonych przez czynniki wewnętrzne oraz zewnętrzne.

Cele i strategia ich realizacji

W niniejszym *Programie* obrano kierunki interwencji wynikające z dokumentów wyższego szczebla oraz lokalnych potrzeb i są to:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza;
- Zagrożenia hałasem;
- Promieniowanie elektromagnetyczne;
- Gospodarowanie wodami;
- Gospodarka wodno-ściekowa;
- Zasoby geologiczne;
- Gleby;
- Gospodarka odpadami;
- Zasoby przyrodnicze;
- Zagrożenia poważnymi awariami.

Na ich podstawie wyznaczono cele krótko- i średniookresowe, a także strategię ich realizacji na poziomie gminnym. Narzędziem pomocniczym w realizacji założonych celów są zadania przedstawione w rozdziale 6. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie. Wyznaczone zadania są spójne z planowanymi inwestycjami gminnymi oraz obowiązującym prawem lokalnym.

Wdrażanie i monitoring programu

Właściwe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania programu i jego realizacji. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów programu. Z tego powodu w rozdziale 7. System realizacji programu ochrony środowiska, sformułowano zasady zarządzania środowiskiem, które stanowią podstawę sprawnej realizacji i kontroli działań programowych.

Analiza uwarunkowań finansowych gminy

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych. W tym celu w rozdziale 6. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie przedstawiono potencjalne źródła finansowania wyznaczonych zadań.

5. Ocena stanu środowiska

5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

5.1.1 Źródła zanieczyszczeń powietrza

Emisja z gospodarstw domowych

Głównymi źródłami tego rodzaju zanieczyszczeń powietrza jest:

- spalanie paliwa stałego (węgiel, drewno opałowe, ekogroszek),
- spalanie odpadów w piecach indywidualnych gospodarstw domowych.

Niska emisja

W okresie zimowym wzrasta emisja pyłów i zanieczyszczeń spowodowanych spalaniem paliw stałych w indywidualnych piecach centralnego ogrzewania. Negatywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego mają lokalne kotłownie pracujące na potrzeby centralnego ogrzewania, a także małe przedsiębiorstwa spalające węgiel w celach grzewczych lub technologicznych. Brak urządzeń oczyszczania bądź odpylania gazów spalinowych powoduje, iż całość wytwarzanych zanieczyszczeń trafia do powietrza atmosferycznego. Niska sprawność i efektywność technologii spalania są poważnym źródłem emisji zanieczyszczeń. Co więcej, głównym paliwem w sektorze gospodarki komunalnej jest węgiel, często zawierający znaczne ilości siarki. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza.

Zanieczyszczenia	Źródło emisji
Pył ogółem	spalanie paliw, unoszenie pyłu w powietrzu;
SO ₂ (dwutlenek siarki)	spalanie paliw zawierających siarkę;
NO (tlenek azotu)	spalanie paliw;
NO ₂ (dwutlenek azotu)	spalanie paliw, procesy technologiczne;
NO _x (suma tlenków azotu)	sumaryczna emisja tlenków azotu;
CO (tlenek węgla)	produkt niepełnego spalania;
O ₃ (ozon)	powstaje naturalnie oraz z innych zanieczyszczeń będących utleniaczami;

Źródło: opracowanie własne

Emisja komunikacyjna

Ruch drogowy

Negatywne oddziaływanie na środowisko niesie ze sobą emisja komunikacyjna, która szczególnie odczuwalna jest w pobliżu dróg charakteryzujących się znacznym natężeniem ruchu kołowego. Przez teren Gminy Wielopole Skrzyńskie nie przebiegają drogi o bardzo dużym natężeniu ruchu. Najważniejszym szlakiem komunikacyjnym w obrębie gminy jest droga wojewódzka nr 986.

W poniższej tabeli przedstawiono wykaz dróg przebiegających przez teren Gminy Wielopole Skrzyńskie.

Tabela 4. Wykaz odcinków dróg na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.

Nr drogi	Kategoria	Przebieg
986	wojewódzka	Tuszyna – Ropczyce – Wiśniowa
1343R	powiatowa	Gnojnica-Broniszów
1296R	powiatowa	Dębica – Wielopole Skrzyńskie
1348R	powiatowa	Brzeziny – Brzeziny Berdechów
1349R	powiatowa	Brzeziny – Jaszczurowa – Stępina
1327R	powiatowa	Broniszów – Szkodna
1342R	powiatowa	Sędziszów – Zagorzyce – Wielopole Skrzyńskie
1337R	powiatowa	Sędziszów – Bystrzyca – Wielopole Skrzyńskie

Źródło: „Strategia Rozwoju Gminy Wielopole Skrzyńskie 2015-2020”

Ponadto, sieć dróg gminy Wielopole Skrzyńskie uzupełniona jest przez drogi gminne oraz rolnicze i dojazdowe. W poniższej tabeli przedstawiono długość poszczególnych rodzajów dróg znajdujących się na terenie Gminy.

Tabela 5. Długość całkowita dróg poszczególnych kategorii na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.

Lp.	Kategoria	Całkowita długość [km]
1.	wojewódzkie	10,8
2.	powiatowe	33,3
3.	gminne	261,0
4.	rolnicze i dojazdowe	380,0

Źródło: „Strategia Rozwoju Gminy Wielopole Skrzyńskie 2015-2020”

Głównymi zanieczyszczeniami emitowanymi w związku z ruchem samochodowym są:

- tlenek i dwutlenek węgla,
- węglowodory,
- tlenki azotu,
- pyły zawierające metale ciężkie,
- pyły ze ścierania się nawierzchni dróg i opon samochodowych.

Dla stanu powietrza atmosferycznego istotne znaczenie ma emisja NO_x oraz metali ciężkich. Duże znaczenie ma również tzw. emisja wtórna z powierzchni dróg, która zależy w dużej mierze od warunków meteorologicznych. Komunikacja jest również źródłem emisji benzenu, benzo(a)pirenu oraz innych związków organicznych. Na wielkość tych zanieczyszczeń wpływa stan techniczny samochodów, stopień zużycia substancji katalitycznych oraz jakość stosowanych paliw. Gwałtowny rozwój transportu, przejawiający się wzrostem ilości samochodów na drogach oraz aktualny stan infrastruktury dróg spowodował, iż transport może być uciążliwy dla środowiska naturalnego.

W przypadku substancji toksycznych emitowanych przez silniki pojazdów do atmosfery, źródła te trudno zinventaryzować pod kątem emisji zanieczyszczeń, gdyż zwykle nie ma dla nich materiałów sprawozdawczych. Na podstawie znanych wartości średniego składu paliwa, szacowany przeciętny skład spalin silnikowych jest następujący:

Tabela 6. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo).²

Składnik	Silniki benzynowe	Silniki wysokoprężne	Uwagi
Azot	24 – 77	76 – 78	nietoksyczny
Tlen	0,3 – 8	2 – 18	nietoksyczny
Para wodna	3,0 – 5,5	0,5 – 4	nietoksyczny
Dwutlenek węgla	5,0 – 12	1 – 10	nietoksyczny
Tlenek węgla	0,5 – 10	0,01 – 0,5	toksyczny
Tlenki azotu	0,0 – 0,8	0,0002 – 0,5	toksyczny
Węglowodory	0,2 – 3	0,009 – 0,5	toksyczny
Sadza	0,0 – 0,04	0,01 – 1,1	toksyczny
Aldehydy	0,0 – 0,2	0,001 – 0,009	toksyczny

Źródło: J. Jakubowski „Motoryzacja a środowisko”

Ruch kolejowy

Na skutek powszechnej elektryfikacji, emisje do powietrza związane z ruchem kolejowym mają znaczenie marginalne. Należą do nich jedynie emisje zanieczyszczeń pyłowych związanych z ruchem pociągów oraz niewielkie emisje z lokomotyw spalinowych używanych głównie na bocznicach kolejowych. Ze względu na brak funkcjonujących linii kolejowych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie, problem zanieczyszczeń powietrza, których źródłem jest kolej, nie dotyczy jej terenu.

Ruch lotniczy

Ze względu na brak funkcjonujących portów lotniczych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie, problem zanieczyszczeń powietrza, których źródłem jest kolej, nie dotyczy jej terenu.

Emisja niezorganizowana

Do tej kategorii zaliczane są inne niewymienione źródła emisji. Znaczenie w tej kategorii ma emisja pochodząca ze zlokalizowanej na terenie gminy oczyszczalni ścieków. Do pozostałych źródeł emisji można zaliczyć np. wypalanie traw, emisję lotnych związków organicznych związanych z lakierowaniem.

5.1.2 Jakość powietrza

Zgodnie z art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2016, poz. 672 z późn. zm.), Państwowy Monitoring Środowiska stanowi systemem pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku. Podstawowym celem monitoringu jakości powietrza jest uzyskanie informacji o poziomach stężeń substancji w powietrzu oraz wyników ocen jakości powietrza. W celu oceny jakości powietrza na terenie województwa podkarpackiego, wyznaczono 2 strefy. Szczegółowe informacje przedstawione zostały w poniższej tabeli.

² Wg J. Jakubowski - „Motoryzacja a środowisko”.

Tabela 7. Podział województwa podkarpackiego na strefy ze względu na ochronę powietrza.

Lp.	Kod strefy	Nazwa strefy	Typ strefy*	Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony zdrowia	Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony roślin	Pow. strefy [km ²]
1.	PL1801	miasto Rzeszów	M	tak	nie	117
2.	PL1802	strefa podkarpacka	R	tak	tak	17 729

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016”

Gdzie:

* A- aglomeracja, M- miasto > 100 tys., R – reszta województwa

Gmina Wielopole Skrzyńskie zlokalizowana jest na obszarze należącym do strefy podkarpackiej. Poniżej przedstawiono w formie graficznej podział województwa podkarpackiego na poszczególne strefy ze względu na ochronę powietrza.

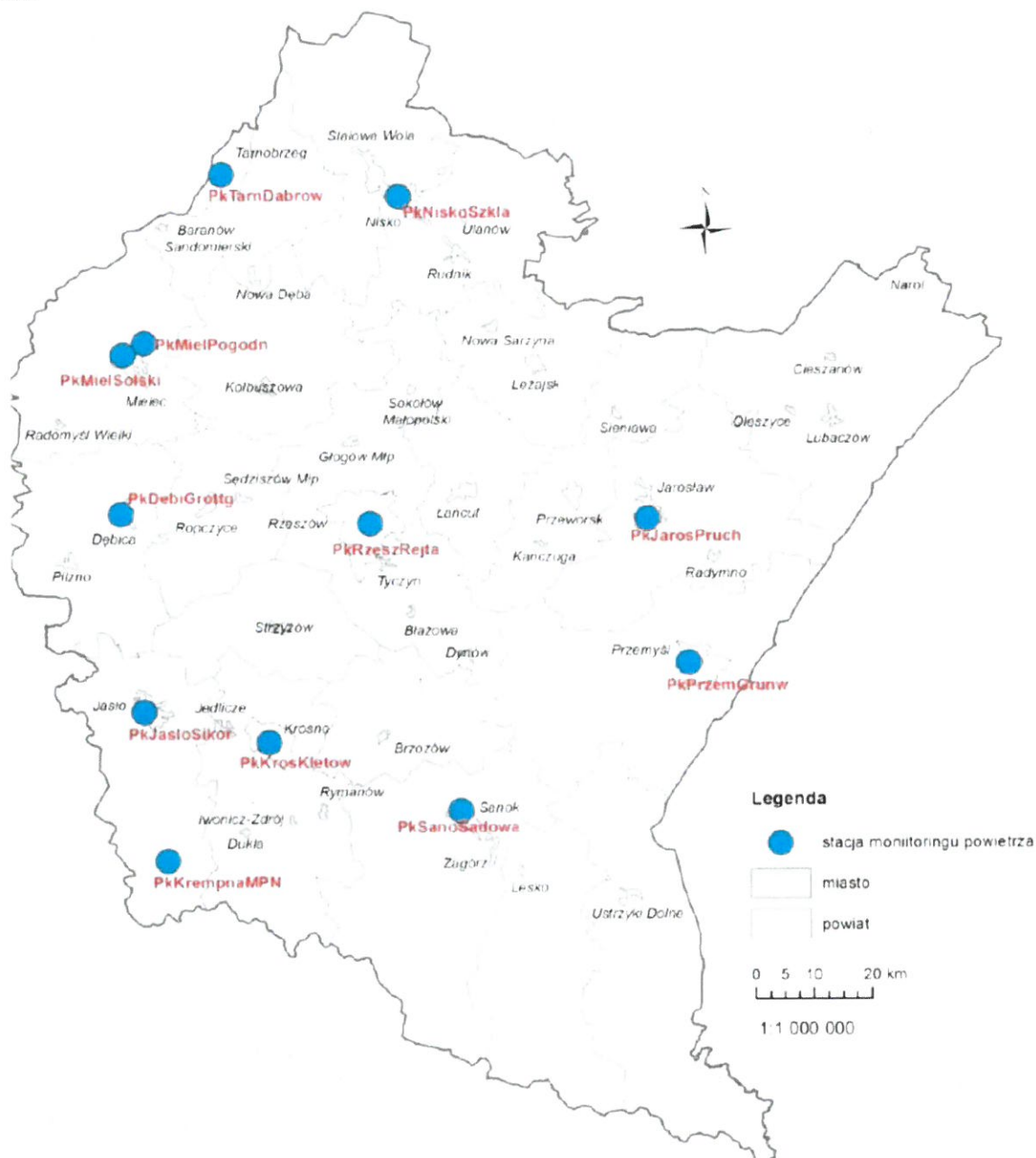
Rysunek 2. Podział województwa podkarpackiego na strefy ze względu na ochronę powietrza.



Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016”

Poniżej przedstawiono wykaz stacji stanowiących sieć monitoringu jakości powietrza realizowanego przez Podkarpackiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w roku 2016.

Rysunek 3. Lokalizacja stacji monitoringu powietrza na terenie województwa podkarpackiego w roku 2016.



Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016”

Gmina Wielopole Skrzyńskie położona jest w strefie podkarpackiej. Brak jest funkcjonujących na jej terenie stacji pomiarowo-kontrolnych stanowiących element sieci monitoringu jakości powietrza prowadzonego przez WIOŚ w Rzeszowie. Najbliżej położonym względem Gminy Wielopole Skrzyńskie położony był punkt pomiarowy zlokalizowany w mieście Dębica. Punkt położony jest ok. 10 km od granic Gminy Wielopole Skrzyńskie.

Ocenę jakości powietrza województwa podkarpackiego za 2016 r. prowadzono w oparciu o wyniki pomiarów prowadzonych w 12 stacjach pomiarowych monitoringu środowiska. Badana obejmowały następujące zanieczyszczenia:

- dwutlenek siarki (SO₂),
- dwutlenek azotu (NO₂),
- tlenek węgla (CO),
- benzen (C₆H₆),
- ozon (O₃),
- pył zawieszony PM10 (PM10),
- pył zawieszony PM2,5 (PM2.5),
- ołów (Pb) w pyłe zawieszonym PM10,
- arsen (As) w pyłe zawieszonym PM10,
- kadm (Cd) w pyłe zawieszonym PM10,
- nikiel (Ni) w pyłe zawieszonym PM10,
- benzo(a)piren (B(a)P) w pyłe zawieszonym PM10.

W celu oceny jakości powietrza na terenie województwa podkarpackiego na podstawie badań stężeń zanieczyszczeń w powietrzu, wyznaczana jest klasa stref wyodrębnionych na terenie województwa.

Tabela 8. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza.

Poziom stężeń	Zanieczyszczenie	Klasa strefy	Wymagane działania
określony jest poziom dopuszczalny i poziom krytyczny			
nie przekracza poziomu dopuszczalnego lub poziomu krytycznego		A	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz próba utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem
powyżej poziomu dopuszczalnego lub poziomu krytycznego	dwutlenek siarki dwutlenek azotu tlenki azotu tlenek węgla benzen pył PM10 pył PM2,5 ołów (PM10)	C	- określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych, - opracowanie POP w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu (jeśli POP nie był uprzednio opracowany), - kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych

określony jest poziom docelowy			
nie przekracza poziomu docelowego	Ozon AOT40 arsen (PM10) nikiel (PM10) kadm (PM10) benzo(a)piren (PM10)	A	działania niewymagane
powyżej poziomu docelowego		C	- dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych - opracowanie lub aktualizacja POP, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu
określony jest poziom celu długoterminowego			
poniżej poziomu celu długoterminowego	Ozon AOT40	D1	działania niewymagane
powyżej poziomu celu długoterminowego		D2	- dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego do 2020 r.
określony jest poziom dopuszczalny dla fazy II			
poniżej poziomu celu długoterminowego	pył PM2,5	A1	działania niewymagane
powyżej poziomu celu długoterminowego		C1	- dążenie do osiągnięcia poziomu dopuszczalnego dla fazy II do 2020 r.

* z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w RMS w sprawie niektórych poziomów substancji w powietrzu.

Źródło: WIOŚ Rzeszów

Wynik oceny strefy podkarpackiej za rok 2016, w której położona jest Gmina Wielopole Skrzyńskie, wskazuje, że dotrzymane są poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe substancji w powietrzu (klasa A) ustanowione ze względu na ochronę zdrowia dla następujących zanieczyszczeń:

- arsenu w pyle zawieszonym PM10,
- benzenu w pyle zawieszonym PM10,
- niklu w pyle zawieszonym PM10,
- kadmu w pyle zawieszonym PM10,
- ołowiu w pyle zawieszonym PM10,
- tlenku węgla,
- dwutlenku azotu,
- ozonu,
- dwutlenku siarki.

Przekroczone natomiast zostały dopuszczalne poziomy dla:

- pyłu PM10,
- pyłu PM2,5
- benzo(a)pirenu.

Zestawienie wszystkich wynikowych klas strefy podkarpackiej z uwzględnieniem kryterium ochrony zdrowia, zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 9. Wynikowe klasy strefy podkarpackiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2016 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.

Nazwa strefy	Symbol klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM10	PM2,5	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O ₃
podkarpacka	A	A	A	A	C	C	A	A	A	A	C	D ₂

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016”

Stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy podkarpackiej, ze względu na ochronę roślin, nie zostały przekroczone w przypadku tlenków siarki i azotu, natomiast zostały przekroczone w przypadku celu długoterminowego dla ozonu. Zestawienie wszystkich wynikowych klas strefy podkarpackiej z uwzględnieniem kryterium ochrony roślin, zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 10. Wynikowe klasy strefy podkarpackiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2016 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej		
	SO ₂	NO ₂	O ₃
strefa podkarpacka	A	A	D ₂

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016”

Jak wynika z „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016” na terenie strefy podkarpackiej, stwierdzono występowanie w ciągu roku ponadnormatywnej ilości przekroczeń dopuszczalnego średniodobowego stężenia pyłu zawieszonego PM10, przekroczenie wartości docelowej stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM2,5 (dla fazy II – tj, poziomu obowiązującego po 2020 r), a także benzo(a)pirenu w pyłe PM10. Wyniki oceny stężeń zanieczyszczeń w powietrzu występujących w 2016 r. na obszarze strefy podkarpackiej uwzględniające kryterium ochrony roślin, wykazały przekroczenia stanu dopuszczalnego poziomu długoterminowego ozonu.

Zgodnie z pkt. 91 ustawy Prawo ochrony środowiska dla wszystkich stref, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych (strefy w klasie C) należy opracować programy ochrony powietrza, mające na celu osiągnięcie ww. poziomów substancji w powietrzu. Zadanie opracowania POP dla poszczególnych stref województwa podkarpackiego należy do Zarządu Województwa, który w terminie 15 miesięcy od dnia otrzymania wyników oceny poziomu substancji w powietrzu i klasyfikacji stref, przedstawia do zaopiniowania właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast i starostom projekt uchwały w sprawie POP. Następnie, wójt, burmistrz lub prezydent miasta i starosta mają obowiązek wydania opinii w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu POP.

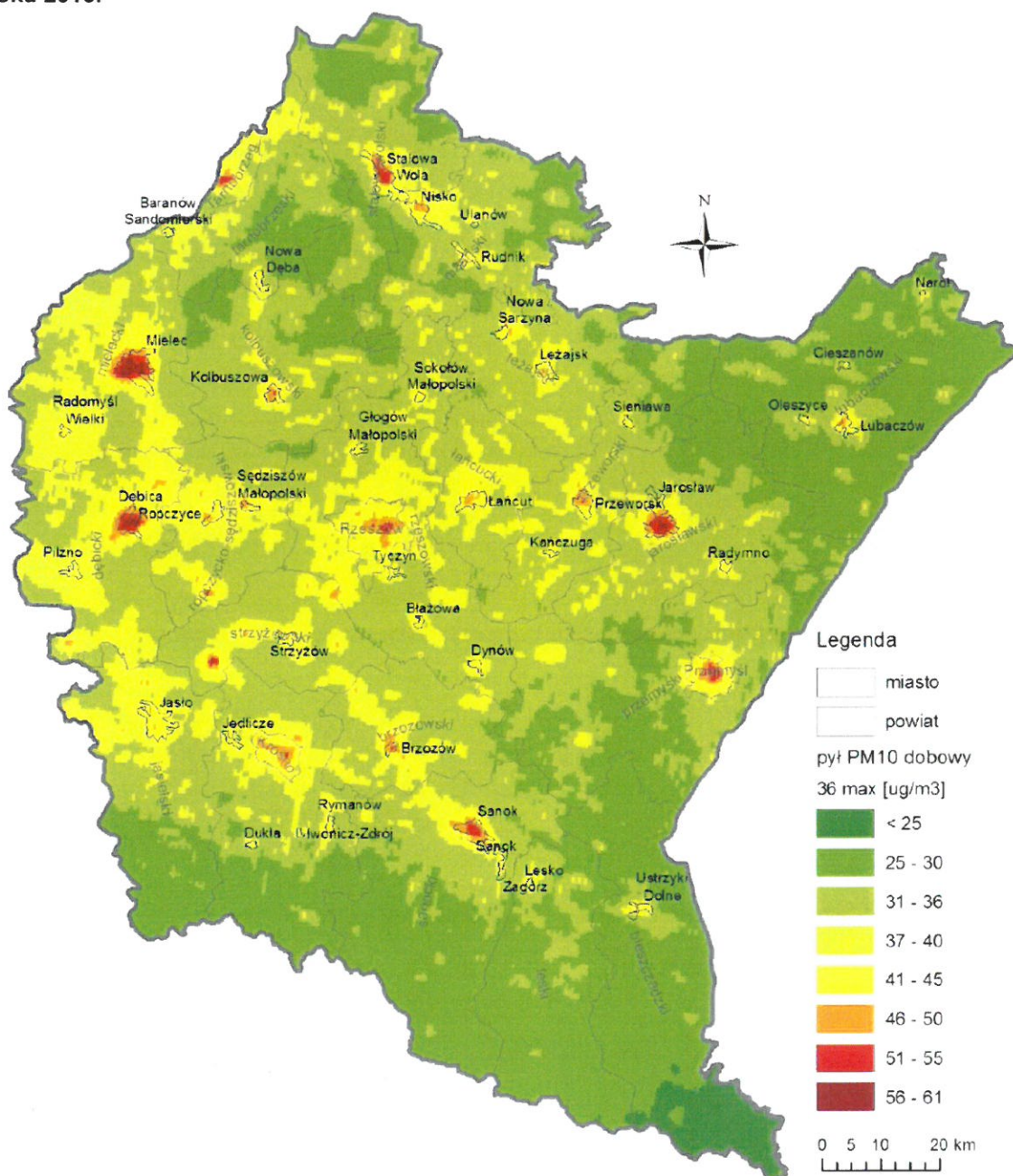
Należy pamiętać, iż ocena jakości powietrza dla strefy podkarpackiej, odnosi się do całej jej powierzchni i jest wynikiem uśrednionym. Do wskazania konkretnych obszarów przekroczeń dopuszczalnych stężeń poszczególnych zanieczyszczeń wykorzystano wyniki uzyskane ze stacji pomiarowo-kontrolnych oraz przeprowadzonego modelowania matematycznego, dzięki któremu uzyskano przestrzenny rozkład stężeń zanieczyszczeń. Zgodnie z „Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016”, teren Gminy Wielopole Skrzyńskie, został wskazany jako obszar przekroczeń następujących parametrów:

- wartości docelowej stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM2,5 (dla fazy II),

- wartości docelowej stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀,
- ilości przekroczeń dopuszczalnego średnidobowego stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀,
- wartość celu długoterminowego poziomu stężenia O₃.

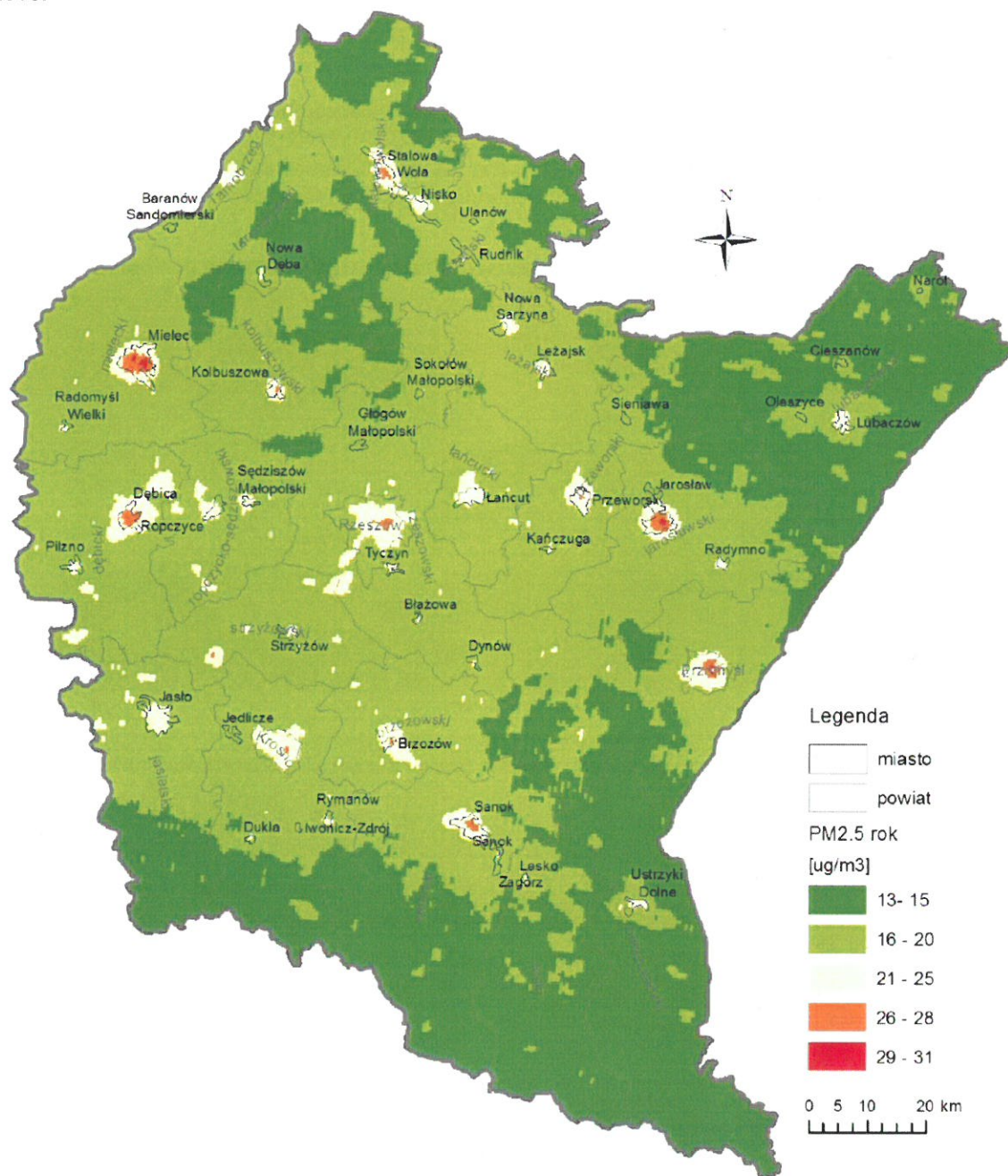
Poniżej przedstawiono w formie graficznej rozkład stężeń w województwie podkarpackim na podstawie przeprowadzonych pomiarów oraz modelowania matematycznego, w przypadku których doszło do przekroczeń na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.

Rysunek 4. Wartość 36 max. ze stężeń dobowych pyłu PM₁₀ w województwie podkarpackim w roku 2016.



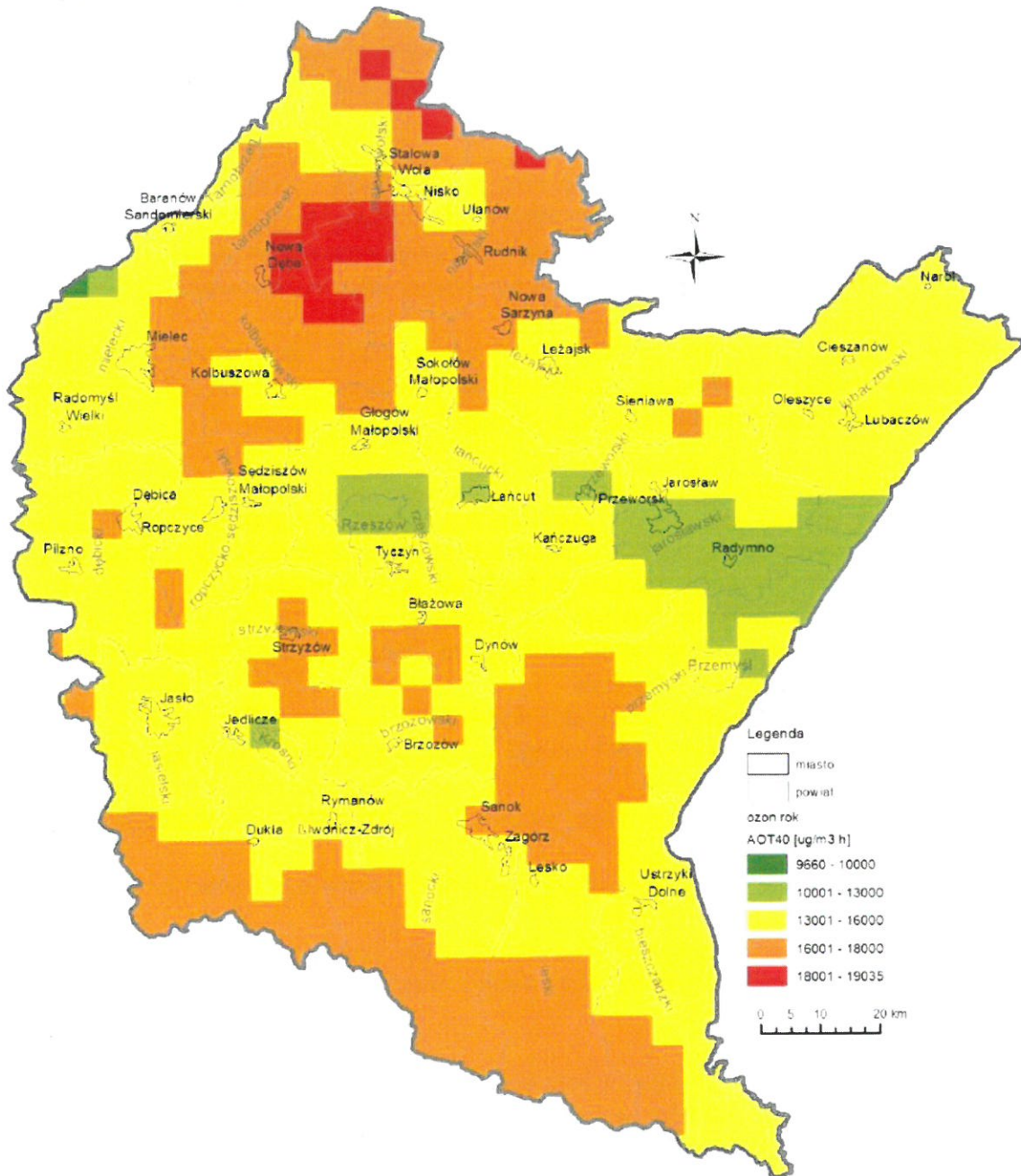
Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016”

Rysunek 5. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM2.5 w województwie podkarpackim w roku 2016.



Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016”

Rysunek 6. Rozkład stężeń ozonu troposferycznego w województwie podkarpackim w roku 2016 (ze względu na ochronę roślin).



Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016”

Program Ochrony Powietrza

Sejmik Województwa Podkarpackiego uchwałą XXX/544/16 z dnia 29 grudnia 2016 roku przyjął „Aktualizację Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych” (APOP 2016).

Głównym celem APOP 2016 jest poprawa jakości życia mieszkańców województwa podkarpackiego, w tym Gminy Wielopole Skrzyńskie, poprzez identyfikację źródła zagrożeń oraz wskazanie i wdrożenie działań zmierzających do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza. APOP 2016 został oparty na wynikach analizy dla roku bazowego 2015.

W APOP 2016 przedstawiono zestaw działań naprawczych (długoterminowych), których realizacja doprowadzi do uzyskania poprawy jakości powietrza, tak aby w 2022 roku stężenie pyłów PM10 i PM2,5 powinny być zgodne z wymogami.

Działania długoterminowe

Najważniejszym kierunkiem działań naprawczych (długoterminowych) w celu redukcji zanieczyszczeń powietrza jest ograniczenie emisji ze źródeł spalania paliw o niskiej mocy. W ramach tego kierunku podejmowane powinny być następujące działania:

1. Wprowadzenie ograniczeń w użytkowaniu instalacji na paliwa stałe.
2. Realizacja gminnych programów ograniczania niskiej emisji (PONŻ) – eliminacja niskosprawnych urządzeń na paliwa stałe.
3. Rozbudowa sieci gazowych zapewniająca podłączenie nowych użytkowników
4. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w celu obniżenia kosztów eksploatacyjnych ogrzewania niskoemisyjnego
5. Termomodernizacja budynków oraz wspieranie budownictwa energooszczędnego w budownictwie mieszkaniowym
6. Wyeliminowanie spalania odpadów oraz ograniczenie spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi
7. Prowadzenie kampanii edukacyjnych podnoszących świadomość związaną z ochroną powietrza oraz usprawnienie systemu informowania mieszkańców o jakości powietrza.

Działania krótkoterminowe

APOP 2016 zawiera Plan Działań Krótkoterminowych. Działania krótkoterminowe są to działania, które należy wdrożyć w sytuacjach wystąpienia ryzyka przekroczeń bądź przekroczeń poziomów alarmowych. Celem ich wdrożenia jest obniżenie ryzyka wystąpienia przekroczeń oraz ograniczenie skutków i czasu trwania przekroczeń. Ustanawia się następujące stopnie alertów zagrożenia zanieczyszczeniami:

- POZIOM I (ryzyko lub wystąpienie przekroczenia wartości dopuszczalnej/docelowej),
- POZIOM II (wystąpienie przekroczenia progu informowania),
- POZIOM III (wystąpienie przekroczenia wartości alarmowej).

POZIOM I - działanie powinno być podejmowane po uzyskaniu z WIOŚ informacji z systemu monitoringu o ryzyku wystąpienia przekroczenia lub wystąpieniu przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM10, PM2,5 lub docelowego poziomu B(a)P. Alert ogłasza się w przypadku wystąpienia w pomiarach:

- przekroczenia poziomu dopuszczalnego wynoszącego $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ dla pyłu PM10 z ostatnich 12 miesięcy,
- przekroczenia 35 dni ze stężeniem powyżej wartości dopuszczalnej ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) spośród średnich dobowych stężeń pyłu PM10 z ostatnich 12 miesięcy lub w danym roku,
- przekroczenia poziomu dopuszczalnego wynoszącego $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ dla pyłu PM2,5 z ostatnich 12 miesięcy,
- przekroczenia poziomu docelowego wynoszącego $1 \text{ ng}/\text{m}^3$ dla B(a)P z ostatnich 12 miesięcy.

POZIOM II - działanie powinno być podejmowane po uzyskaniu z WIOŚ informacji z systemu monitoringu i systemu prognoz o wystąpieniu przekroczenia poziomu informowania dla pyłu PM10. Przekroczenie poziomu informowania stanowi kryterium pojawienia się ryzyka wystąpienia poziomu alarmowego zgodnie z definicją podaną w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu¹⁴. Alert ogłasza się w przypadku wystąpienia w pomiarach stężenia 24-godzinnego pyłu zawieszonego PM10 powyżej wartości $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (poziom informowania).

POZIOM III - działanie powinno być podejmowane po uzyskaniu z WIOŚ informacji z systemu monitoringu o wystąpieniu przekroczenia poziomu alarmowego określonego dla pyłu zawieszonego PM10, stężenie 24-godz pyłu zawieszonego PM10 $\geq 300 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Odpowiedzialnym za wprowadzenie danego stopnia zagrożenia oraz monitorowanie podjętych działań w jego ramach, odpowiada Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego.

W zależności od poziomu zagrożenia, należy zastosować krótkoterminowe działania zmierzające do ograniczenia negatywnego wpływu na życie mieszkańców poszczególnych zanieczyszczeń. W poniższej tabeli przedstawiono wykaz działań krótkoterminowych niezbędnych do podjęcia na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie z uwzględnieniem źródeł zanieczyszczeń.

Tabela 11. Działania krótkoterminowe w strefach województwa podkarpackiego.

Działanie	Sposób działania	Rodzaj emisji	Wykonawca	Jednostka kontrolna
I STOPIEŃ ZAGROŻENIA – DZIAŁANIA OCHRONNE				
Informacja o możliwości wystąpienia przekroczenia wartości dopuszczalnej/docelowej	Informacje na stronie internetowej o możliwości wystąpienia przekroczenia wartości dopuszczalnej pyłu PM10, PM2,5 oraz docelowej benzo(a)pirenu	-	WCZK	-
POZIOM II (wystąpienie przekroczenia progu informowania)				
Informacja o ryzyku wystąpienia przekroczenia wartości progu informowania	Informowanie społeczeństwa i wskazanych w PDK podmiotów o konieczności podjęcia działań określonych dla alertu II	-	WCZK	-
Zakaz używania spalinowego sprzętu ogrodniczego i grilli	Należy realizować w okresie od wiosny do jesieni	emisja nieorganizowana	obywatele	Straż Miejska Policja
Wzmoczenie kontroli zakazu palenia odpadów biogenych (liści, gałęzi, trawy)	Należy realizować w okresie od wiosny do jesieni	emisja nieorganizowana	-	Straż Miejska Policja
Zakaz palenia w kominkach	Nie dotyczy, gdy jest to jedyne źródło ciepła	emisja powierzchniowa	obywatele	Straż Miejska
Ogrzewanie mieszkań lepszym jakościowo paliwem	zalecenie – jeżeli jest to możliwe, aby nie ogrzewać węglem lub aby ogrzewać węglem lepszej jakości (paliwo lepszej jakości powinno posiadać przynajmniej parametry: wilgotność – poniżej 15%, zawartość popiołu - poniżej 15%, kaloryczność – powyżej 21MJ/kg	emisja powierzchniowa	obywatele	-
Zakaz używania kotłów węglowych/na drewno jeżeli pozwolenie na użytkowanie lub miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wskazują inny sposób ogrzewania pomieszczeń	Nasilenie kontroli palenisk domowych w tym zakresie	emisja powierzchniowa	obywatele	Straż Miejska

Działanie	Sposób działania	Rodzaj emisji	Wykonawca	Jednostka kontrolna
	POZIOM III (wystąpienie przekroczenia wartości alarmowej)			
Informacja o ryzyku wystąpienia przekroczenia wartości alarmowej	Informowanie społeczeństwa i wskazanych w PDK podmiotów o konieczności podjęcia działań określonych dla alertu III	-	WCZK	-
Korzystanie z komunikacji miejskiej zamiast komunikacji indywidualnej	Zalecenie dla ludności w celu ograniczenia natężenia ruchu samochodowego, wprowadzenie bezpłatnych przejazdów komunikacją miejską dla posiadaczy samochodów osobowych, w dniach alertowych	emisja liniowa	obywatele, przewoźnicy (np. PKS, MZK, MPK, MKS itp.)	-
Zakaz używania spalinowego sprzętu ogrodniczego	Należy realizować w okresie wiosennym i jesiennym	emisja nieorganizowana	obywatele	Straż Miejska Policja
Wzmocnienie kontroli zakazu palenia odpadów biogenych (liści, gałęzi, trawy)	Należy realizować w okresie jesiennym i wiosennym	emisja nieorganizowana	-	Straż Miejska Policja
Zakaz palenia w kominkach	Nie dotyczy, gdy jest to jedyne źródło ciepła	emisja powierzchniowa	obywatele	Straż Miejska
Ogrzewanie mieszkań lepszym jakościowo paliwem	Zalecenie – jeżeli jest to możliwe, aby nie ogrzewać węglem lub aby ogrzewać węglem lepszej jakości	emisja powierzchniowa	obywatele	-
Wzmocnienie kontroli zakazu spalania odpadów w paleniskach domowych	Nasilenie kontroli palenisk domowych w tym zakresie	emisja powierzchniowa	-	Straż Miejska
Samochodów ciężarowych powyżej 3,5 t, do miast w których wystąpiły stężenia alarmowe	Ustanowienie czasowego zakazu wjazdu do wybranych miast	Emisja liniowa	Odpowiednie Zarządy Dróg Miejskich – właściwe oznakowanie dróg, przedsiębiorstwa przewozowe	Straż Miejska, Policja, Inspekcja Transportu Drogowego
Czyszczenie ulic na mokro	Należy zmyć na mokro wszystkie główne ulice w miastach, jeżeli nie występują opady (nie należy realizować jeżeli temperatura powietrza jest niższa niż 3°C)	Emisja liniowa	Zarządzający drogami	Straż Miejska Policja
zakaz przebywania dzieci na otwartej przestrzeni	dyrektorzy jednostek oświatowych (szkół, przedszkoli i żłobków) oraz opiekunów informują podopiecznych o zaleceniach	-	Dyrektorzy jednostek oświatowych i opiekunów	Straż Miejska

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016”

Poniżej przedstawiono sposób postępowania organów, instytucji i podmiotów korzystających ze środowiska oraz zachowania się obywateli w przypadku wystąpienia przekroczeń standardów jakości powietrza.

1) Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego:

- a) podejmuje decyzje o ogłoszeniu stopnia zagrożenia,
- b) podejmuje decyzje o odwołaniu alertu lub o zmianie poziomu stopnia zagrożenia,
- c) powiadamia (za pośrednictwem WCZK) odpowiednie Powiatowe i Gminne Zespoły Zarządzania Kryzysowego o ogłoszeniu, odwołaniu bądź zmianie poziomu alertu,
- d) zamieszcza powiadomienia o ogłoszeniu bądź odwołaniu alertu, jego obszarze, czasie trwania, powodach wystąpienia oraz o zaleceniach dla ludności na stronie internetowej.

2) Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego zamieszcza powiadomienia o ogłoszeniu bądź odwołaniu stopnia zagrożenia, jego obszarze, czasie trwania, powodach wystąpienia oraz o zaleceniach dla ludności na stronie internetowej.

3) Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego:

- powiadamia społeczeństwo, władze placówek szkolno-wychowawczych, jednostki służby zdrowia oraz służby (straż miejską, policję, inspekcję transportu drogowego, zarząd dróg) o konieczności podjęcia działań określonych Planem Działań Krótkoterminowych,
- zamieszcza powiadomienia o ogłoszeniu bądź odwołaniu alertu, jego obszarze, czasie trwania, powodach wystąpienia oraz o zaleceniach dla ludności na stronie internetowej gminy,
- koordynuje wdrażanie działań i wspomaga służby lokalne.

Programem wykonawczym Programu Ochrony Powietrza w zakresie redukcji poszczególnych zanieczyszczeń, dla Gminy Wielopole Skrzyńskie może stanowić „*Plan Gospodarki Niskoemisyjnej wraz z działaniami towarzyszącymi dla Gminy Wielopole Skrzyńskie*”. Plan taki został opracowany w 2015 roku.

Głównym celem *Planu* jest wskazanie systemowych rozwiązań, w tym kierunków i sposobów zrównoważonego niskoemisyjnego rozwoju Gminy Wielopole Skrzyńskie. Do rozwiązań tych zalicza się:

- W sektorze Budynki użyteczności publicznej:
 - termomodernizacja budynków jednostek własnych Gminy,
 - ewentualna wymiana oświetlenia w budynkach jednostek własnych Gminy,
 - monitoring zużycia energii oraz wody w budynkach jednostek własnych Gminy,
 - montaż Odnawialnych Źródeł Energii dla budynków jednostek własnych Gminy,
 - efektywność energetyczna pozostałych budynków,
- W sektorze Oświetlenie ulic i placów:
 - modernizacja oświetlenia ulicznego,
 - ewentualnie zastosowanie inteligentnego systemu sterowania oświetleniem ulicznym,
- W sektorze Transport publiczny i prywatny
 - promowanie zachowań energooszczędnych – ECODRIVING,
 - kampanie edukacyjno – informacyjne z zakresu zrównoważonego zużycia energii i ekologii.
- W sektorze Budynki mieszkalne i mieszkalno-usługowe:

- montaż mikroinstalacji fotowoltaicznych o mocy 3 kW,
- termomodernizacja budynków
- edukacja mieszkańców w zakresie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii.
- W sektorze Budynki przemysłowe:
 - montaż mikroinstalacji fotowoltaicznych o mocy 40 kW,
 - termomodernizacja budynków
 - edukacja przedsiębiorców w zakresie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł.

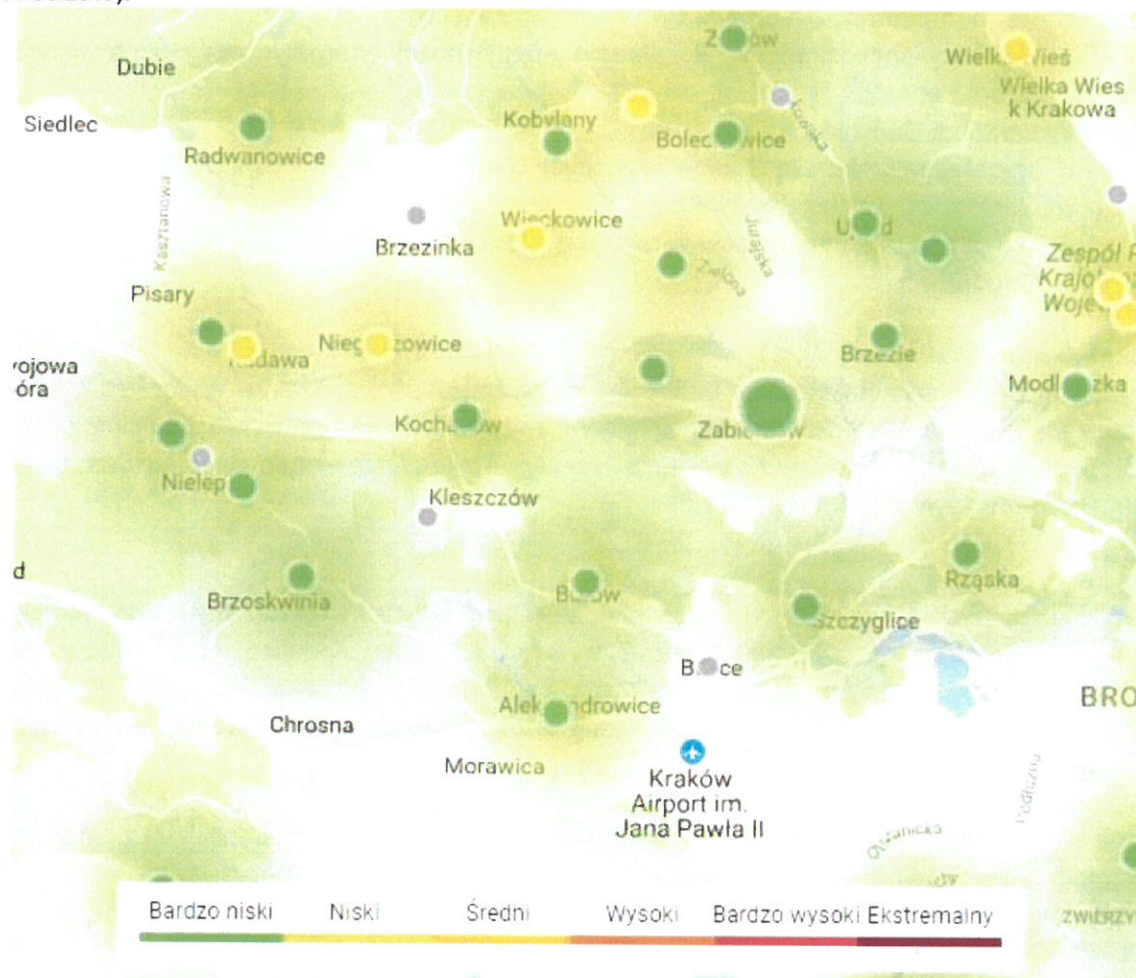
Lokalna sieć pomiarowa

W celu otrzymywania dokładnych informacji na temat jakości powietrza w obrębie Gminy, zaleca się utworzenie lokalnej sieci pyłomierzy. Przykładem takiego rozwiązania może być sieć „Airly”, w ramach której funkcjonują sensory (pyłomierze) odpowiadające za ciągłe pomiary stężeń pyły PM10 oraz PM2,5.

Wyniki aktualnych pomiarów są dostępne w sieci pod adresem <https://airly.eu>. W serwisie tym stężenie pyłów jest przedstawiane z wykorzystaniem indeksu CAQI, który jest wskaźnikiem godzinowym jakości powietrza i odpowiada on skali europejskiej, która przyjmuje wartość od 0 do 100. Im wyższa wartość wskaźnika tym bardziej niekorzystne stężenie zanieczyszczeń.

Dane uzyskane w ramach sieci lokalnej „Airly”, prezentowane są w stanie rzeczywistym z uwzględnieniem najnowszych wyników. Wyniki z sensorów są interpolowane w postaci *heatmapy*. Poniżej przedstawiono w formie graficznej przykład *heatmapy* z terenu Gminy Zabierzów (woj. Małopolskie), na terenie której funkcjonuje sieć „Air”.

Rysunek 7. Wyniki stężeń pyłów PM10 oraz PM2,5 uzyskane w ramach sieci „Airly” wg stanu na dzień 31.05.2017).



Źródło: <https://airly.eu>

Do głównych zalet utworzenia lokalnej sieci monitoringu w oparciu o sensory „Airly” należy:

- możliwość uzyskania rzeczywistych oraz bardzo dokładnych danych odnośnie aktualnego stanu jakości powietrza,
- możliwość prognozowania jakości powietrza,
- możliwość identyfikacji źródeł zanieczyszczenia.

5.1.3 Analiza SWOT

Jakość powietrza	
Silne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowany i wdrożony „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej” 2. Prowadzenie polityki edukacyjnej oraz informacyjnej w zakresie zakazu spalania odpadów w kotłach, odnawialnych źródłach energii oraz energooszczędności w budynkach mieszkalnych. 3. Dotacje z budżetu Gminy na instalację kolektorów słonecznych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przekroczenia dopuszczalnych poziomów stężeń w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> • wartości docelowej stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM2,5 (dla fazy II), • ilości przekroczeń dopuszczalnego średniodobowego stężenia pyłu zawieszonego PM10,

	2. Duży udział tradycyjnych źródeł energii cieplnej. 3. Bliskość Miasta Rzeszów (zanieczyszczenia napływające).
Szanse	Zagrożenia
1. Wzrost wykorzystywania alternatywnych źródeł energii (w tym OZE). 2. Modernizacja przestarzałych kotłowni. 3. Termomodernizacja budynków na terenie Gminy. 4. Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych, 5. Zwiększenie powierzchni leśnych na terenie gminy. 6. Edukacja ekologiczna mieszkańców ze szczególnym naciskiem na zagadnienia dotyczące nielegalnego spalania odpadów komunalnych.	1. Brak realnego wpływu na jakość opały stosowanego przez mieszkańców. 2. Ograniczenia finansowe w zakresie dotacji wymiany kotłów oraz termomodernizacji. 3. Zanieczyszczenie powietrza wynikające z tzw. niskiej emisji, w tym spalania odpadów komunalnych w piecach domowych. 4. Wzrost natężenie ruchu pojazdów samochodowych szlakami komunikacyjnymi przebiegającymi przez teren Gminy.

5.1.4 Zagrożenia

Obszary problemowe związane z ochroną powietrza na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie wynikają m.in. z:

- wykorzystywania przestarzałych urządzeń grzewczych,
- spalania niskokalorycznych i zawierających dużą zawartość siarki paliw stałych.
- nieprawidłowych praktyk związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi (spalanie śmieci w piecach).

5.2. Zagrożenia hałasem

5.2.1. Stan wyjściowy

Hałas definiuje się jako wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące na organizm ludzki. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2016, poz. 672 z późn. zm.), podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem są następujące:

- emisja - wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio energie do powietrza, wody lub ziemi, związane z działalnością człowieka (takie jak hałas czy wibracje),
- hałas - dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- poziom hałasu - równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, zgodnie z art. 117 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2016, poz. 672 z późn. zm.). W rozumieniu ustawy ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności na utrzymaniu poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, oraz zmniejszeniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego LAeq i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość LAeq < 52 dB
- średnia uciążliwość 52 dB < LAeq < 62 dB
- duża uciążliwość 63 dB < LAeq < 70 dB
- bardzo duża uciążliwość LAeq > 70 dB

5.2.2. Źródła hałasu

Hałas drogowy

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014, poz. 112). Dla rodzajów terenu, wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (tj. tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny szpitali, szkoły, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe i uzdrowiska), ustalono dopuszczalny równoważny poziom hałasu LAeqD w porze dziennej i LAeqN w porze nocnej. Podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu równoważnego hałasu dla danego terenu jest zaklasyfikowanie go do określonej kategorii, o wyborze której decyduje sposób jego zagospodarowania. Dla hałasu drogowego, dopuszczalne wartości poziomów hałasu wynoszą w porze dziennej – w zależności od funkcji terenu – od 50 do 65 dB, w porze nocnej 45–56 dB. Dopuszczalne poziomy hałasu, w zależności od przeznaczenia terenu, zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 12. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu.

Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
	Drogi lub linie kolejowe*		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	LAeq D przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	LAeq N przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	LAeq D przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	LAeq N przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
a) Obszary A ochrony uzdrowiskowej b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży** c) Tereny domów opieki d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40

a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego				
b) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi	65	56	55	45
c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe poza miastem				
d) Tereny zabudowy zagrodowej				
Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ***	68	60	55	45

* Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

** W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

*** Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych

Na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie znajdują się następujące typy dróg:

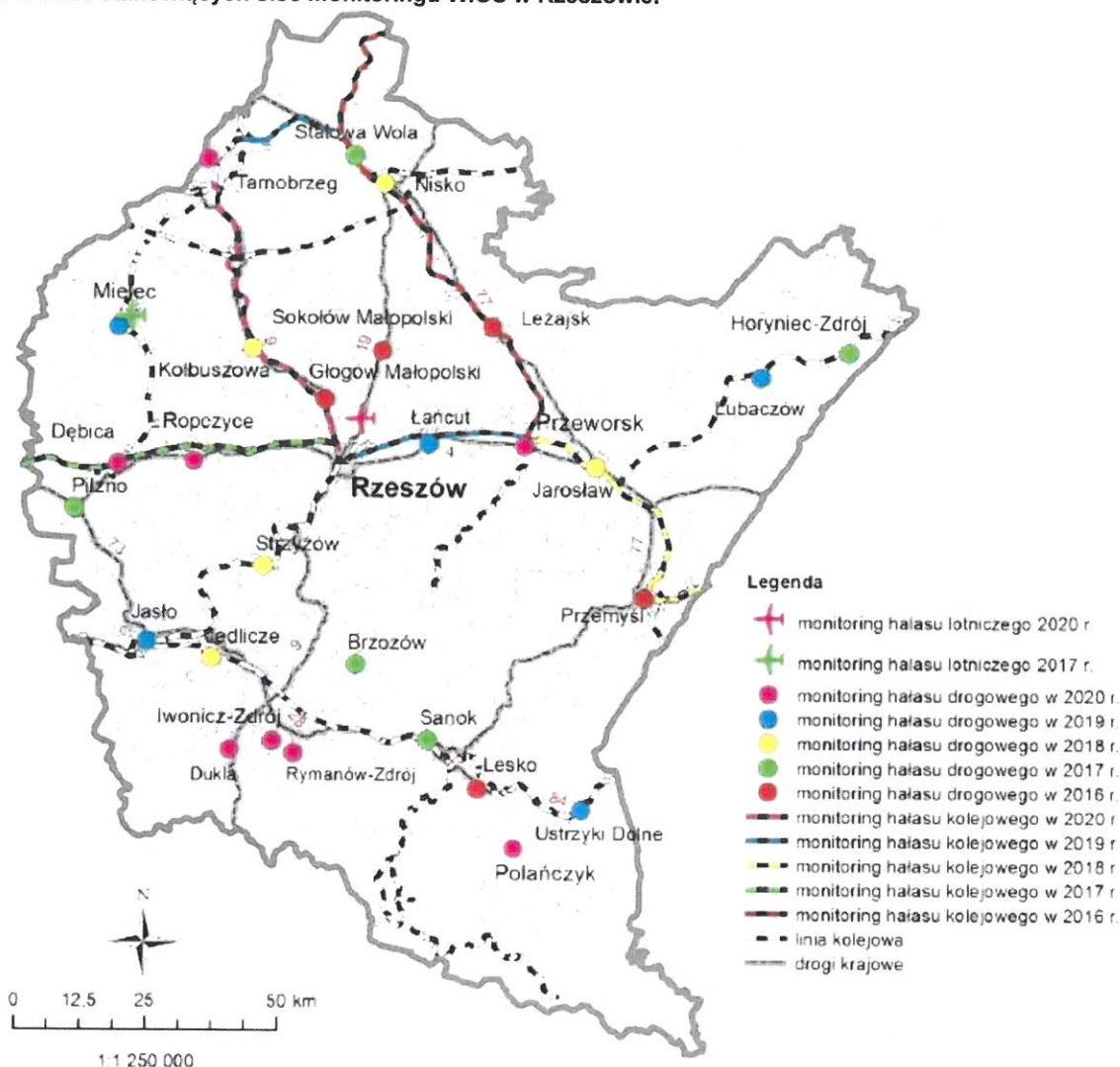
- wojewódzka nr 986 Tuszyna – Ropczyce – Wiśniowa
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

Monitoring WIOŚ

Do jednych z zadań WIOŚ w Rzeszowie należy ocena a stanu akustycznego na terenie województwa podkarpackiego. Ocena jest przeprowadzana w oparciu o pomiary równoważnego poziomu dźwięku dla pory dnia i nocy dla dwóch rodzajów hałasu w środowisku (przemysłowego i drogowego). Zgodnie z Programem Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Podkarpackiego w latach 2013-2015 oraz 2016-2020 na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie nie było badanego klimatu akustycznego.

Poniżej przedstawiono w formie graficznej położenie punktów pomiarowych hałasu w altach 2016-2020 stanowiących sieć monitoringu WIOŚ w Rzeszowie.

Rysunek 8. Lokalizacja punktów kontrolnych hałasu na terenie województwa podkarpackiego w latach 2016-2020 stanowiących sieć monitoringu WIOŚ w Rzeszowie.



Źródło: WIOŚ w Rzeszowie

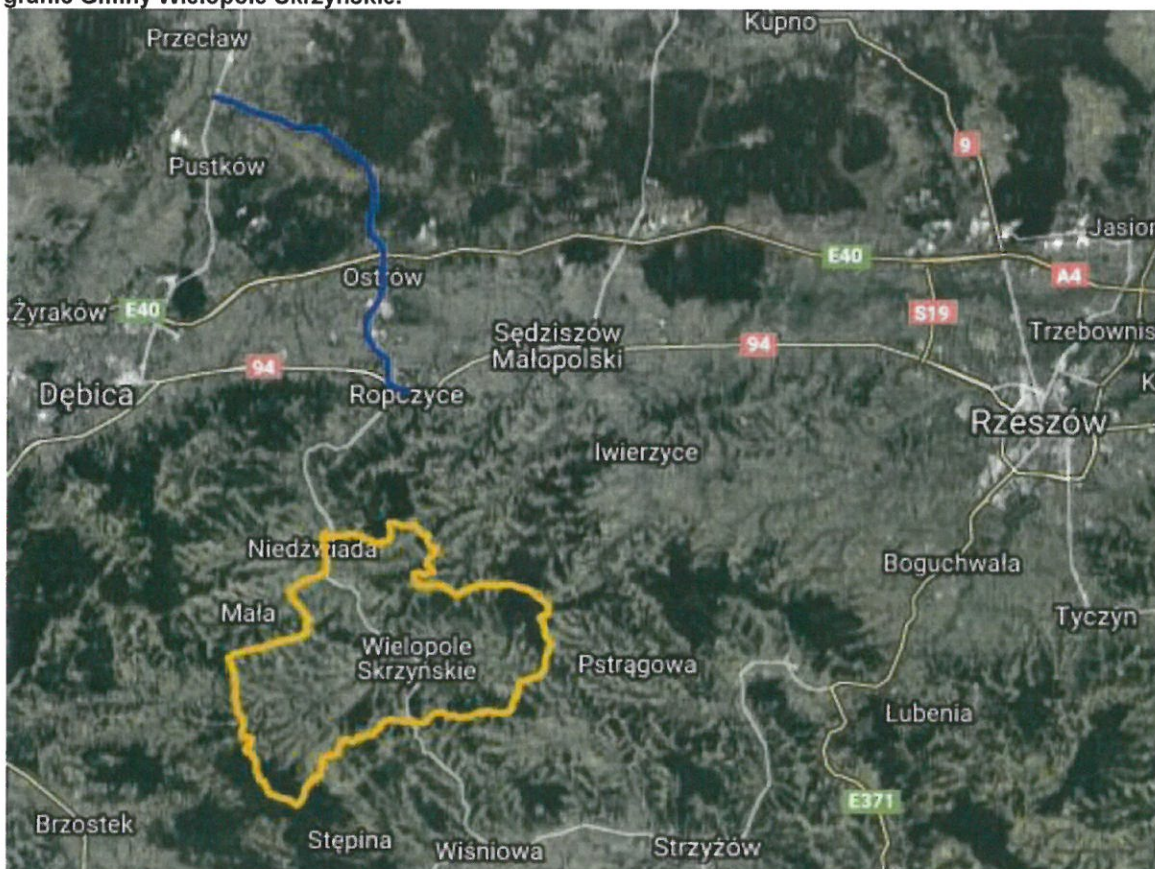
Monitoring Zarządu Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie

W ramach monitoringu klimatu akustycznego obszarów położonych wzdłuż dróg wojewódzkich odznaczających się dużym natężeniem ruchu opracowane zostały przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie mapy akustyczne. Na podstawie map akustycznych Sejmik Województwa Podkarpackiego przyjął w drodze uchwały Nr LVIII/1096/14 z dnia 27 października 2014 r. „Program ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie”.

W obu powyższych dokumentach poddano analizie drogę wojewódzką nr 986, która częściowo przebiega przez obszar Gminy Wielopole Skrzyńskie. Niestety wybrany do badań odcinek nie przebiega przez teren Gminy. Niemniej, uzyskane wyniki należy uznać za miarodajne, pozwalające na przybliżoną ocenę klimatu akustycznego wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 986 także na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.

Poniżej przedstawiono w formie graficznej przebieg odcinka drogi wojewódzkiej nr 986 objętej badaniami klimatu akustycznego.

Rysunek 9. Przebieg drogi wojewódzkiej nr 986 poddanej badaniom klimatu akustycznego względem granic Gminy Wielopole Skrzyńskie.



Źródło: „Wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3.000.000 pojazdów rocznie”

W poniższych tabelach przedstawiono wyniki badań dla odcinka drogi wojewódzkiej nr 986 z uwzględnieniem wskaźnika L_{DWN} (pora dnia) i L_N (pora nocy).

Tabela 13. Poziom przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku dotyczący odcinka DW nr 986 z uwzględnieniem wskaźnika L_{DWN} .

Aglomeracja: Województwo podkarpackie
 Nazwa drogi: DW 986 Tuszyma - Ropczyce
 Odcinki: pikietaż od km 0+000 do km 17+900
 Wskaźnik hałasu: LDWN dB

Typ danych	do 5 dB	> 5-10 dB	> 10-15 dB	> 15-20 dB	> 20 dB
	Stan warunków akustycznych środowiska				
	niedobry	zły		bardzo zły	
Powierzchnia obszarów zagrożonych w danym zakresie [km ²]	0,176	0,149	0,107	0,047	0,000
Liczba lokali mieszkalnych w danym zakresie [tys.]	0,103	0,045	0,005	0,000	0,000
Liczba zagrożonych mieszkańców w danym zakresie [tys.]	0,532	0,230	0,028	0,000	0,000
Liczba budynków szkolnych i przedszkolnych w danym zakresie	0	0	0	0	0
Liczba budynków służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej w danym zakresie Inne obiekty budowlane istotne z punktu widzenia ochrony przed hałasem (liczba obiektów)	0	0	0	0	0
Inne obiekty budowlane istotne z punktu widzenia ochrony przed hałasem (liczba obiektów)	0	0	0	0	0

Źródło: „Wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3.000.000 pojazdów rocznie”

Tabela 14. Poziom przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku dotyczący odcinka DW nr 986 z uwzględnieniem wskaźnika L_N .

Aglomeracja: Województwo podkarpackie
 Nazwa drogi: DW 986 Tuszyma - Ropczyce
 Odcinki: pikietaż od km 0+000 do km 17+900
 Wskaźnik hałasu: LDWN dB

Typ danych	do 5 dB	> 5-10 dB	> 10-15 dB	> 15-20 dB	> 20 dB
	Stan warunków akustycznych środowiska				
	niedobry	zły		bardzo zły	
Powierzchnia obszarów zagrożonych w danym zakresie [km ²]	0,175	0,149	0,107	0,046	0,000
Liczba lokali mieszkalnych w danym zakresie [tys.]	0,102	0,045	0,005	0,000	0,000
Liczba zagrożonych mieszkańców w danym zakresie [tys.]	0,529	0,229	0,028	0,000	0,000
Liczba budynków szkolnych i przedszkolnych w danym zakresie	0	0	0	0	0
Liczba budynków służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej w danym zakresie Inne obiekty budowlane istotne z punktu widzenia ochrony przed hałasem (liczba obiektów)	0	0	0	0	0
Inne obiekty budowlane istotne z punktu widzenia ochrony przed hałasem (liczba obiektów)	0	0	0	0	0

Źródło: „Wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3.000.000 pojazdów rocznie”

Hałas kolejowy

Przez teren Gminę Wielopole Skrzyńskie nie przebiega linia kolejowa. W związku z tym brak jest zagrożenia dla klimatu akustycznego Gminy, którego źródłem jest ruch kolejowy.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Emisja zanieczyszczenia środowiska hałasem regulowana jest w posiadanych przez podmioty gospodarcze zezwoleniach, dopuszczających określone poziomy hałasu odrębnie dla pory dziennej i nocnej. Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej.

Monitoring WIOŚ

Monitoring hałasu przemysłowego prowadzony jest przez WIOŚ w Rzeszowie. Badania hałasu przemysłowego związane są z emisją hałasu do odotczenia przez urządzenia używane na zewnątrz pomieszczeń. Pomiar hałasu przemysłowego odbywa się w oparciu o wskaźniki równoważnych poziomów dźwięku LAeqD oraz LAeqN. Na podstawie uzyskanych wyników, WIOŚ w Rzeszowie przeprowadza:

- ocenę hałasu przemysłowego wokół istotnych źródeł hałasu przemysłowego,
- kalibrację modeli obliczeniowych stosowanych przy tworzeniu map akustycznych.

Do potencjalnych źródeł emisji nadmiernego hałasu przemysłowego na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie zaliczyć można największe zakłady przemysłowe, takie jak:

- PPHiU „Kabanospol” sp. z o.o.
- PPHU „Drewspan” s.c.
- PPU „Drewsystem”
- Z.P.O „ASKO”
- PHU „Fanum”

Hałas lotniczy

Ze względu na brak funkcjonującego portu lotniczego na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie oraz na terenie gminy sąsiadujących, brak jest zagrożenia nadmiernym hałasem ze strony ruchu lotniczego.

5.2.3. Analiza SWOT

Klimat akustyczny	
Silne strony	Słabe strony
1. Ryzyko nadmiernego hałasu dotyczy niewielkiego obszaru Gminy. 2. Dobry stan nawierzchni dróg o największym natężeniu ruchu.	1. Ryzyko nadmiernego hałasu wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 986.
Szanse	Zagrożenia
1. Monitorowanie poziomów hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych z największym natężeniem ruchu. 2. Budowa ekranów akustycznych na obszarach narażonych na nadmierny poziom hałasu. 3. Dbanie o poprawny stan techniczny	1. Niedostateczny poziom funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy stanu środowiska akustycznego. 2. Wzrost natężenia ruchu samochodów.

Klimat akustyczny	
nawierzchni ciągów komunikacyjnych.	
4. Uwzględnianie w Planach Zagospodarowania Przestrzennego odległości od potencjalnych źródeł hałasu.	

5.2.4. Zagrożenia

Na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie, nie ma istotnych zagrożeń ze strony emisji nadmiernego hałasu. Największym spośród nich jest ruch samochodowy po drogach o dużym natężeniu, w tym przede wszystkim drodze wojewódzkiej nr 986.

5.3. Promieniowanie elektromagnetyczne

5.3.1. Stan wyjściowy

Zagadnienia dotyczące ochrony ludzi i środowiska przed niekorzystnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych regulowane są przepisami dotyczącymi:

- ochrony środowiska,
- bezpieczeństwa i higieny pracy,
- prawa budowlanego,
- zagospodarowania przestrzennego,
- przepisami sanitarnymi.

Jako promieniowanie niejonizujące określa się promieniowanie, którego energia oddziałująca na każde ciało materialne nie wywołuje w nim procesu jonizacji. Promieniowanie to związane jest ze zmianami pola elektromagnetycznego. Poniżej zestawiono potencjalne źródła omawianego promieniowania

- urządzenia wytwarzające stałe pole elektryczne i magnetyczne,
- urządzenia wytwarzające pole elektryczne i magnetyczne o częstotliwości 50 Hz, (stacje i linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia),
- urządzenia wytwarzające pole elektromagnetyczne o częstotliwości od 1 kHz do 300 GHz, (urządzenia radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne),
- inne źródła promieniowania z zakresu częstotliwości: 0 - 0,5 Hz, 0,5 - 50 Hz oraz 50-1000 Hz.

Zagadnienia dotyczące promieniowania niejonizującego są określone przez Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. 2003r., Nr 192, poz. 1883).

Dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, rozporządzenie ustala odrębną wartość składowej elektrycznej pola w wysokości 7 V/m.

Dla pozostałych terenów, na których przebywanie ludzi jest dozwolone bez ograniczeń, rozporządzenie ustala wysokość składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego o częstotliwości 50 Hz w wysokości 10 kV/m, natomiast składowej magnetycznej w wysokości 60 A/m. Ponadto, rozporządzenie określa:

- dopuszczalne poziomy elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego;
- metody kontroli dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych;

- metody wyznaczania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych, jeżeli w środowisku występują pola elektromagnetyczne z różnych zakresów częstotliwości.

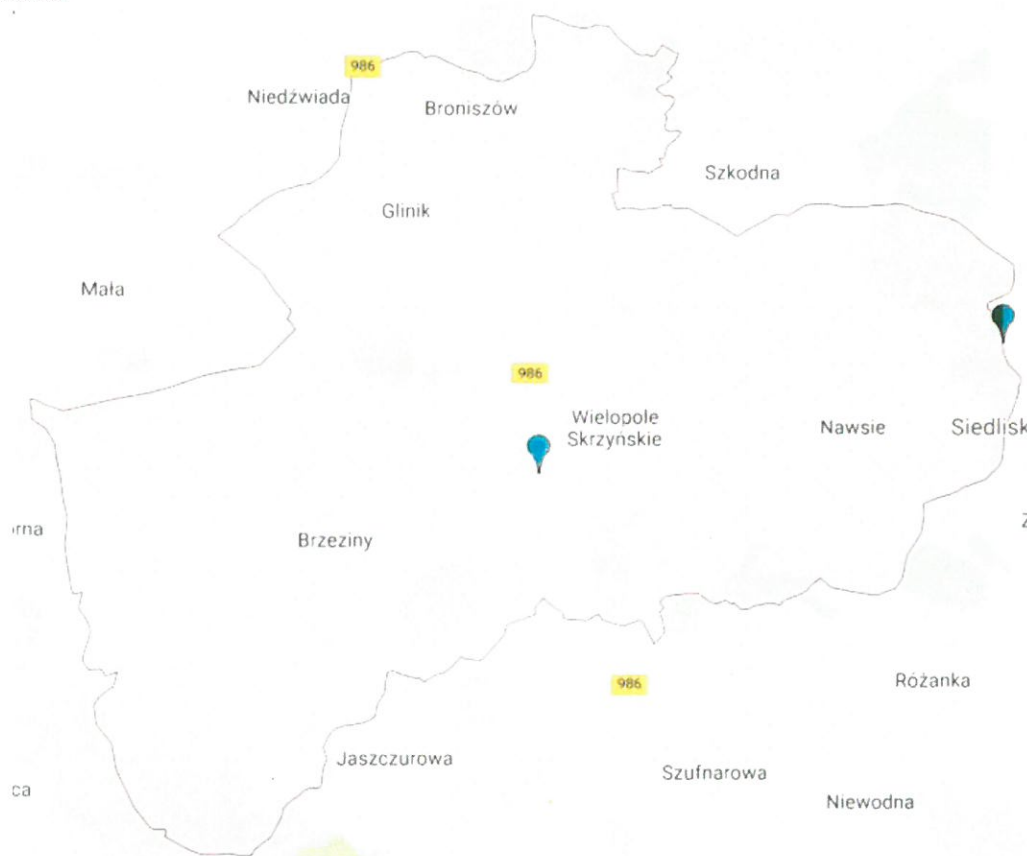
5.3.2. Źródła promieniowania elektromagnetycznego

Na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie brak jest znaczącej ilości źródeł promieniowania elektromagnetycznego. Zaliczyć do nich można:

- linie i stacje elektroenergetyczne wysokich napięć,
- urządzenia radiokomunikacyjne,
- radionawigacyjne i radiolokacyjne.

Poniżej przedstawiono w formie graficznej lokalizację stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.

Rysunek 10. Lokalizacja źródeł promieniowania elektromagnetycznego na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.



Źródło: BTSearch, opracowanie własne

Monitoring WIOŚ

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie w latach 2013-2015 prowadził monitoring poziomów pól elektromagnetycznych na terenie całego województwa podkarpackiego. W ramach monitoringu wyznaczono 135 punktów pomiarowych dla trzyletniego cyklu pomiarowego, po 45 punktów dla każdego roku. Badania przeprowadzane

są dla następujących rodzajów terenów: centralne dzielnice miast lub osiedla miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys., pozostałe miasta oraz tereny wiejskie

Na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie w latach 2013-2015 brak było zlokalizowanych punktów pomiarowo-kontrolnych stanowiących sieć monitoringu natężenia promieniowania elektromagnetycznego.

Poniżej przedstawiono w formie graficznej, lokalizacje punktów pomiarowo-kontrolnych stanowiących sieć monitoringu natężenia promieniowania elektromagnetycznego na terenie całego województwa podkarpackiego.

Rysunek 11. Lokalizacja punktów pomiarowo-kontrolnych sieci monitoringu natężenia promieniowania elektromagnetycznego na terenie województwa podkarpackiego w latach 2013-2015.



Źródło: opracowanie własne, WIOŚ Rzeszów

W związku z tym, że na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie nie badano dotychczas poziomu pól elektromagnetycznych w ramach sieci monitoringu WIOŚ, w celu zobrazowania

skali problemu na obszarach podobnych do Gminy Wielopole Skrzyńskie, przeanalizowano wyniki pomiarów dokonanych na obszarach wiejskich z całego województwa podkarpackiego w latach 2013-2015.

W poniższej tabeli przedstawiono wyniki pomiarów dokonanych na terenach wiejskich województwa podkarpackiego w latach 2013-2015.

Tabela 15. Wyniki pomiarów monitoringu pól elektromagnetycznych na obszarach wiejskich województwa podkarpackiego w latach 2013-2015.

Lp.	Lokalizacja	Wartość pomiaru [V/m]	Niepewność	Procent wartości dopuszczalnej [%]
2013				
1.	wieś Czarna Górna, powiat bieszczadzki, gmina Czarna	0,2	0,042	2,86
2.	wieś Cisna, powiat leski, gmina Cisna	0,2	0,042	2,86
3.	wieś Komańcza, powiat sanocki, gmina Komańcza	0,2	0,042	2,86
4.	wieś Wielopole Skrzyńskie, powiat krośnieński, gmina Wielopole Skrzyńskie	0,2	0,042	2,86
5.	wieś Nowy Żmigród, powiat jasielski, gmina Nowy Żmigród	0,2	0,042	2,86
6.	wieś Niebylec, powiat strzyżowski, gmina Niebylec	0,2	0,042	2,86
7.	wieś Domaradz, powiat brzozowski, gmina Domaradz	0,2	0,042	2,86
8.	wieś Medyka, powiat przemyski, gmina Medyka	0,2	0,042	2,86
9.	wieś Wiązownica, powiat jarosławski, gmina Wiązownica	0,2	0,042	2,86
10.	wieś Horyniec Zdrój, powiat lubaczowski, gmina Horyniec-Zdrój	0,2	0,042	2,86
11.	wieś Mogielnica, powiat rzeszowski, gmina Boguchwała	0,2	0,042	2,86
12.	wieś Ostrów, powiat ropczycko-sędziszowski, gmina Ostrów	0,2	0,042	2,86
13.	wieś Majdan Królewski, powiat kolbuszowski, gmina Majdan Królewski	0,2	0,042	2,86
14.	wieś Gorzyce, powiat tarnobrzeski, gmina Gorzyce	0,2	0,042	2,86
15.	wieś Harasiuki, powiat nizański, gmina Harasiuki	0,2	0,042	2,86
2014				
16.	wieś Lutowiska, powiat bieszczadzki, gmina Lutowiska	<0,4	-	-
17.	wieś Solina, powiat leski, gmina Solina	<0,4	-	-
18.	wieś Zarszyn, powiat sanocki, gmina Zarszyn	<0,4	-	-
19.	wieś Korczyzna, powiat krośnieński, gmina Korczyzna	<0,4	-	-

Lp.	Lokalizacja	Wartość pomiaru [V/m]	Niepewność	Procent wartości dopuszczalnej [%]
20.	wieś Skołyszyn, powiat jasielski, gmina Skołyszyn	<0,4	-	-
21.	wieś Czudec, powiat strzyżowski, gmina Czudec	<0,4	-	-
22.	wieś Nozdrzec, powiat brzozowski, gmina Nozdrzec	<0,4	-	-
23.	wieś Jodłówka, powiat jarosławski, gmina Pruchnik	<0,4	-	-
24.	wieś Stary Dzików, powiat lubaczowski, gmina Stary Dzików	<0,4	-	-
25.	wieś Białobrzegi, powiat łańcucki, gmina Białobrzegi	<0,4	-	-
26.	wieś Trzebowniko, powiat rzeszowski, gmina Trzebowniko	<0,4	-	-
27.	wieś Grodzisko Dolne, powiat leżajski, gmina Grodzisko Dolne	<0,4	-	-
28.	wieś Żyraków, powiat dębicki, gmina Żyraków	<0,4	-	-
29.	wieś Gawłuszowice, powiat mielecki, gmina Gawłuszowice	<0,4	-	-
30.	wieś Radomyśl n/ Sanem, powiat stalowowolski, gmina Radomyśl n/Sanem	<0,4	-	-
2015				
31.	Brzegi Dolne, powiat bieszczadzki, gmina Ustrzyki Dolne, Brzegi Dolne 141	<0,4	-	-
32.	Baligród, powiat leski, gmina Baligród, Plac Wolności 13	<0,4	-	-
33.	Bukowsko, powiat sanocki, gmina Bukowsko, Bukowsko 288	<0,4	-	-
34.	Iwonicz, powiat krośnieński, gmina Iwonicz - Zdrój, ul. Zagrodniki	<0,4	-	-
35.	Krempna, powiat jsielski, gmina Krempna, Krempna 59	<0,4	-	-
36.	Frysztak, powiat strzyżowski, gmina Frysztak, Plac Św. Floriana	<0,4	-	-
37.	Dydnia, powiat brzozowski, gmina Dydnia, Dydnia 224	<0,4	-	-
38.	Bircza, powiat przemyski, gmina Bircza, Bircza, Rynek 9	<0,4	-	-
39.	Kamień, powiat rzeszowski, gmina Kamień, Kamień 119	<0,4	-	-
40.	Wadowice Górne, powiat mielecki, gmina Wadowice Górne, Wadowice Górne 111	<0,4	-	-
41.	Tarnowska Wola, powiat tarnobrzeski, gmina Nowa Dęba, Tarnowska Wola 225	<0,4	-	-
42.	Zaklików, powiat stalowowolski, gmina Zaklików, ul. Plac Sienkiewicza	<0,4	-	-
43.	Wólka Tanewska, powiat niżański, gmina	<0,4	-	-

Lp.	Lokalizacja	Wartość pomiaru [V/m]	Niepewność	Procent wartości dopuszczalnej [%]
	Ulanów, Wólka Tanewska, ul. Piaski			
44.	Raniżów, powiat kolbuszowski, gmina Raniżów, ul. Rynek	<0,4	-	-
45.	Wylewa, powiat przeworski, gmina Sieniawa, Wylewa 1	<0,4	-	-

Źródło: „Informacja o wynikach badań poziomów pól elektromagnetycznych przeprowadzonych na obszarze województwa podkarpackiego w 2013 r.”, „Informacja o wynikach badań poziomów pól elektromagnetycznych przeprowadzonych na obszarze województwa podkarpackiego w 2014 r.”, „Informacja o wynikach badań poziomów pól elektromagnetycznych przeprowadzonych na obszarze województwa podkarpackiego w 2015 r.”.

Z przeprowadzonych badań wynika, że na obszarach wiejskich województwa podkarpackiego nie dochodziło do przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w latach 2013-2015 roku, a uzyskane wyniki były znacznie poniżej dopuszczalnych poziomów. Na tej podstawie można założyć, że problem nadmiernego poziomu promieniowania elektromagnetycznego nie występuje także na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.

W poniższej tabeli przedstawiono średnie poziomy promieniowania elektromagnetycznego uzyskanych na terenie całego województwa podkarpackiego z uwzględnieniem wszystkich typów terenów w latach 2013-2015.

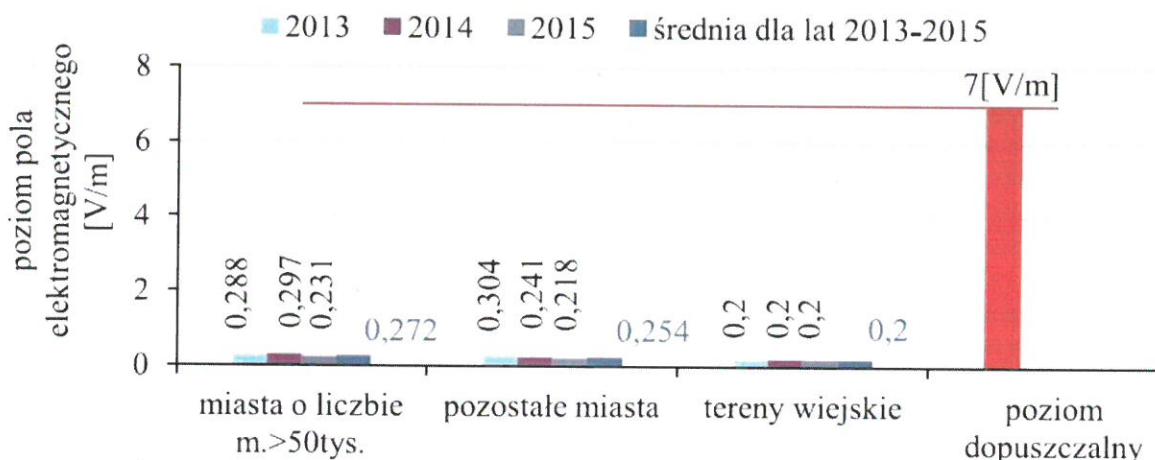
Tabela 16. Średnie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego uzyskane w latach 2013-2015 na terenie województwa podkarpackiego w z uwzględnieniem kategorii obszarów.

Kategorie obszarów	Średnie wartości poziomów PEM w danych latach [V/m]		
	2013	2014	2015
centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.	0,288	0,297	0,231
pozostałe miasta	0,304	0,241	0,218
tereny wiejskie	0,2	0,2	0,2

Źródło: „Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w latach 2013-2015”

Poniżej przedstawiono w formie graficznej rozkład wyników pomiarów promieniowania elektromagnetycznego uzyskanych na terenie całego województwa podkarpackiego w latach 2013-2015 z uwzględnieniem rodzajów badanego obszaru.

Rysunek 12. Rozkład średnich wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego uzyskanych w latach 2013-2015 na terenie województwa podkarpackiego z uwzględnieniem kategorii obszarów.



Źródło: „Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w latach 2013-2015”

Należy podkreślić, że pomimo potencjalnie korzystnej sytuacji, zarówno na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie jak i całego województwa podkarpackiego, niezbędny jest ciągły nadzór nad istniejącymi oraz potencjalnymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego.

5.3.3. Analiza SWOT

Promieniowanie elektromagnetyczne	
Silne strony	Słabe strony
1. Niskie ryzyko przekroczenia dopuszczalnego poziomu natężenia promieniowania elektromagnetycznego.	1. Lokalizacja potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego w bezpośredniej bliskości zabudowy mieszkaniowej.
Szanse	Zagrożenia
1. Stała kontrola istniejących oraz planowanych inwestycji mogących emitować promieniowanie elektromagnetyczne.	1. Wzmacnianie istniejących pól elektromagnetycznych przez nowe emitery.

5.3.4. Zagrożenia

Analiza wyników pomiarów natężenia promieniowania elektromagnetycznego na terenie województwa podkarpackiego, wskazuje na bardzo niskie ryzyko przekroczeń dopuszczalnych norm na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie w tym zakresie. Zaleca się jednak stały monitoring poziomów pól elektromagnetycznych, w celu uniknięcia przekroczeń w przyszłości. Do najistotniejszych zagrożeń należą stacje radiokomunikacyjne, które są położone w bezpośredniej bliskości zabudowy mieszkalnej.

5.4. Gospodarowanie wodami

5.4.1. Stan wyjściowy - wody powierzchniowe

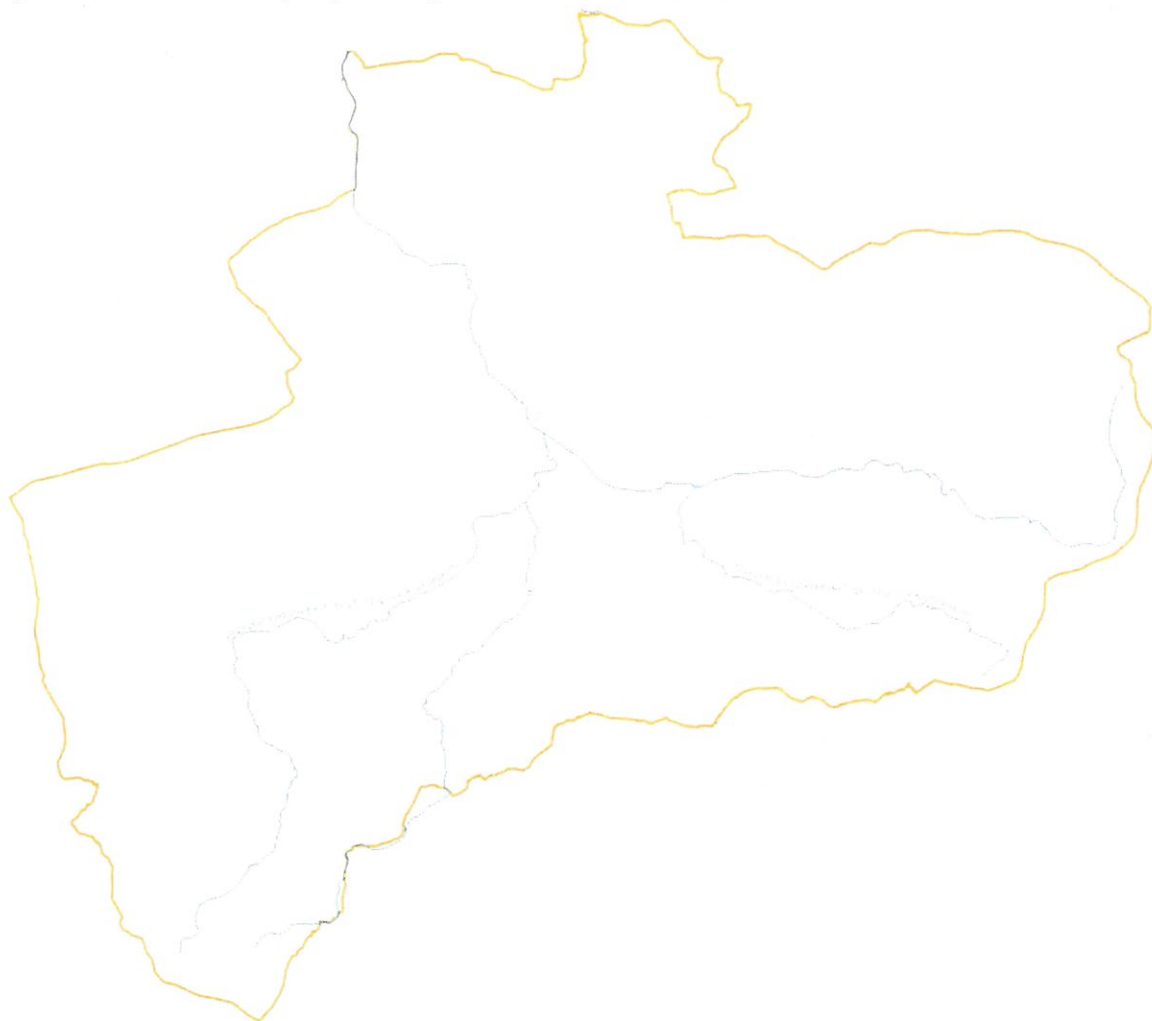
Obszar Gminy Wielopole Skrzyńskie leży w zlewniach następujących jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP):

- Kamienica (kod: RW200012218569),

- *Brzeźnica od źródeł do Dopł. z Łączek Kucharskich* (kod: RW200012218852),
- *Budzisz* (kod: RW2000122188689),
- *Różanka* (kod: RW2000122263949).

Poniżej przedstawiono w formie graficznej układ sieci hydrograficznej na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.

Rysunek 13. Układ sieci hydrograficznej na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.



Źródło: geoserwis GDOŚ, opracowanie własne

Głównym ciekim na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie jest rzeka Brzeźnica, zwana także jako Wielopolka. Stanowi ona prawobrzeżny dopływ Wisłoki. Powierzchnia zlewni wynosi 484 km². W obrębie Gminy, rzeka ma charakter potoku fliszowego.

Obiekty małej retencji/Melioracja

Poprzez małą retencję rozumie się zespół działań technicznych i nietechnicznych, które zmierzają do wydłużenia obiegu wody w obszarze zlewni. Mała retencja może być realizowana przede wszystkim w wyniku magazynowania wody w zbiornikach wodnych (do 5 mln m³), w stawach i oczkach wodnych, obszarach mokradłowych oraz w korytach rzek i rowach melioracyjnych.

W zakresie małej retencji, na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie funkcjonuje sieć rowów melioracyjnych. Właściwie utrzymywane rowy melioracyjne korzystanie wpływają na zwiększenie retencji glebowych a tym samym poprawę zdolności retencyjnych obszarów rolniczych. Rowy melioracyjne tworzą także ochronę przeciwpowodziową dla gruntów rolnych.

Aktualnie na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie znajduje się 29 ha gruntów pod rowami melioracyjnymi. Corocznie, na terenie Gminy, prowadzone są prace związane z infrastrukturą melioracyjną, do których zaliczyć można:

- budowa i konserwacja rowów melioracyjnych,
- regulacja cieków wodnych,
- budowa i konserwacja przepustów drogowych i rowów.

Ponadto, na terenie Gminy funkcjonują sztuczne zbiorniki w postaci stawów. Największe z nich zlokalizowane są w miejscowości Brzeziny.

Obszary zagrożenia powodziowego

Zgodnie z stawą Prawo wodne (t.j. Dz. U. 2015, poz. 469) powódź to: „czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych”.

Ze względu na źródło wezbrań poziomu wody, powódź dzieli się na:

- powódź roztopowa – wzrost poziomu wód w wyniku topnienia pokrywy śnieżnej,
- powódź zatorowa – wzrost poziomu wód w wyniku spiętrzenia wód spowodowanych zatorem lodu lub śryżu,
- powódź opadowa – wzrost poziomu wód w wyniku intensywnych opadów atmosferycznych.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie odpowiada dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie, który odpowiada m.in. za przygotowanie planu ochrony przeciwpowodziowej.

Na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie występuje zagrożenie powodziowe związane z wezbrzeniami rzeki Wielopolski wraz z jej głównymi dopływami. Corocznie obserwuje się dwukrotne okresy wezbrań, roztopowe (marzec/kwiecień) oraz opadowe (czerwiec/lipiec/sierpień). Aktualnie brak jest szczegółowych operatów hydrogeologicznych, które pozwoliłyby na dokładne określenie terenów zalewowych przy $Q_{1\%}$ i $Q_{5\%}$.

5.4.2. Jakość wód - wody powierzchniowe

Informacje na temat stanu wód JCWP zlokalizowanych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie, uzyskane od Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, zebrano w poniższej tabeli.

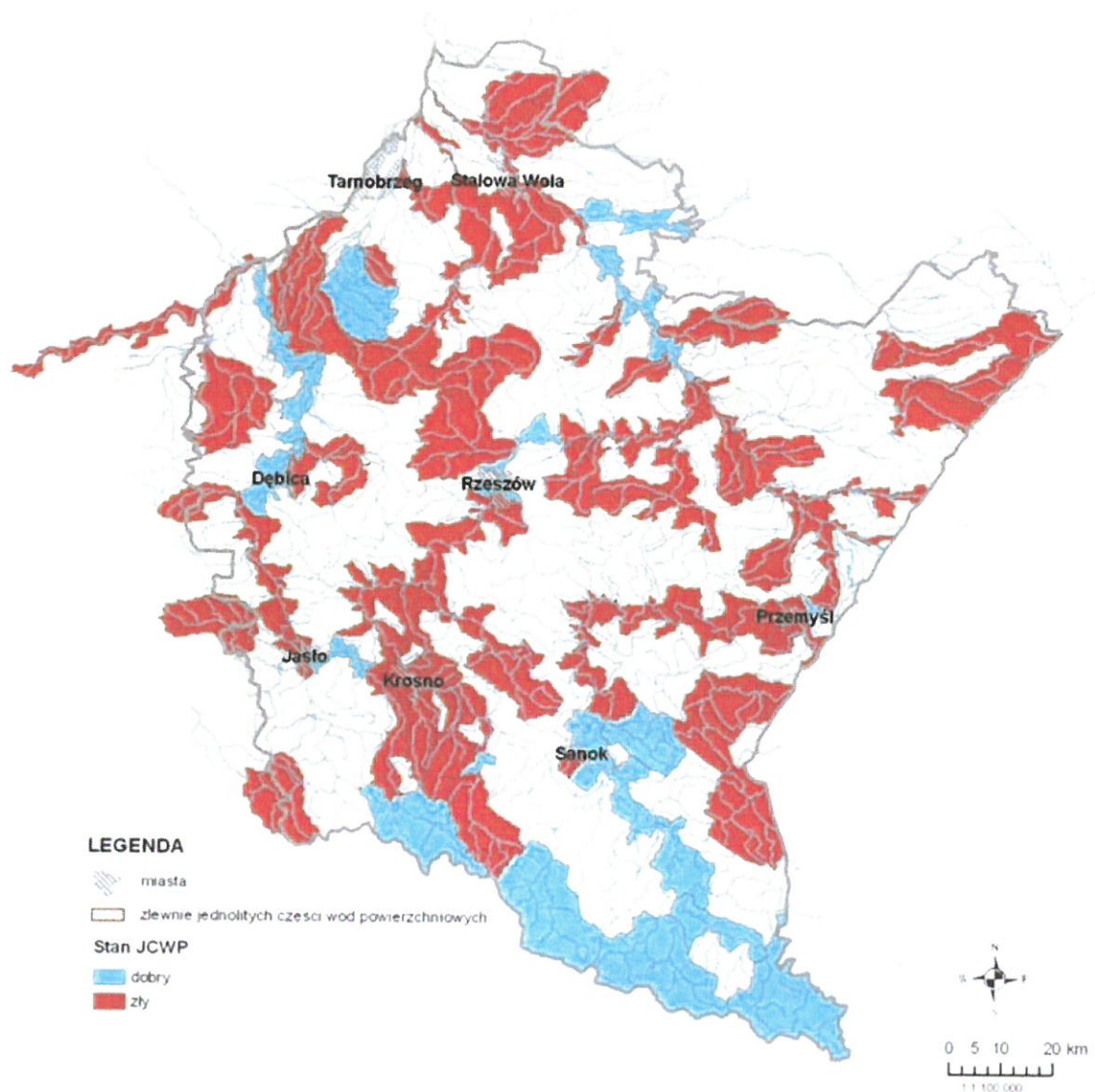
Tabela 17. Stan JCWP zlokalizowanych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.

Nazwa JCWP	Status	Stan chemiczny	Stan/potencjał ekologiczny	Stan wód	Zagrożenie nieosiągnięciem celów środowiskowych / powód
Kamienica	NAT (naturalna)	dobry	poniżej dobrego	zły	zagrożona - nierozpoznana presja
Brzeźnica od źródeł do Dopł. z Łączek Kucharskich	SZCW (silnie zmieniona część wód)	dobry	poniżej dobrego	zły	zagrożona - nierozpoznana presja
Budzisz	SZCW (silnie zmieniona część wód)	dobry	poniżej dobrego	zły	zagrożona - nierozpoznana presja
Różanka	NAT (naturalna)	dobry	co najmniej dobry	dobry	niezagrożona
Bystrzyca (bez Budzisz)	SZCW (silnie zmieniona część wód)	dobry	poniżej dobrego	zły	zagrożona – nierozpoznana presja

Źródło: KZGW

Poniżej przedstawiono w formie graficznej stan JCWP na terenie województwa podkarpackiego, w tym Gminy Wielopole Skrzyńskie, zgodnie z oceną WIOŚ w Rzeszowie za rok 2015.

Rysunek 14. Stan JCWP na terenie województwa podkarpackiego na podstawie oceny WIOŚ w Rzeszowie za rok 2015.



Źródło: WIOŚ w Rzeszowie

Jak wynika z powyższych danych, stan wód prawie wszystkich JCWP na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie jest zły. Dla wszystkich JCWP na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie, które zgodnie art. 4.1 Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW) oraz art. 38d pkt. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., poz. 145) zostały wskazane jako silnie zmieniona część wód – celem środowiskowym jest osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego. W przypadku wód naturalnych, celem środowiskowym jest dobry stan chemiczny oraz dobry stan chemiczny.

Tabela 18. Schemat oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych.

Stan wód		Stan chemiczny	
		Dobry stan chemiczny	Stan chemiczny poniżej dobrego
Stan ekologiczny / potencjał ekologiczny	Bardzo dobry stan ekologiczny / potencjał ekologiczny dobry lub powyżej dobrego	Dobry stan wód	Zły stan wód
	Dobry stan ekologiczny / potencjał ekologiczny dobry lub powyżej dobrego	Dobry stan wód	Zły stan wód
	Umiarkowany stan ekologiczny / umiarkowany potencjał ekologiczny	Zły stan wód	Zły stan wód
	Słaby stan ekologiczny / słaby potencjał ekologiczny	Zły stan wód	Zły stan wód
	Zły stan ekologiczny / zły potencjał ekologiczny	Zły stan wód	Zły stan wód

Źródło: WIOŚ

Obszary Szczególnego Narażenia (OSN)

OSN są to obszary, na których należy ograniczyć przedostawanie się związków azotu ze źródeł rolniczych do wód powierzchniowych i gruntowych. W przypadku wyznaczenia OSN, rolnicy prowadzący działalność w ich obrębie są zobowiązani do podjęcia szeregu działań związanych z nawożeniem.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie dokonał w roku 2011 weryfikacji stanu zanieczyszczenia oraz zagrożenia zanieczyszczeniem wód powierzchniowych i podziemnych związkami azotu pochodzenia rolniczego na obszarze administrowanym przez Zarząd. W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, że:

- żadna z wartości maksymalnych wskaźników zanieczyszczeń związkami azotu na obszarze administrowanym przez RZGW w Krakowie nie została przekroczona,
- nie przekroczono maksymalnej obsady zwierząt wyrażonej w DJP/ha UR (opracowanej na podstawie danych pozyskanych z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa),
- zużycie nawozów mineralnych, kształtuje się na poziomie nie stwarzającym ryzyka zanieczyszczenia wód,
- na obszarze obrębów bardzo rzadko występują duże gospodarstwa rolne nastawione na działalność hodowlaną,
- brak jest wielkoobszarowego rolnictwa,
- wyniki monitoringu wód podziemnych z lat 2007-2010, przekazane przez GIOŚ, nie wykazują przekroczenia wskaźników związków azotu, a ich analiza nie wskazuje na potrzebę klasyfikacji tych wód jako wody wrażliwe na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych - Dz. U.2002.241.2093).

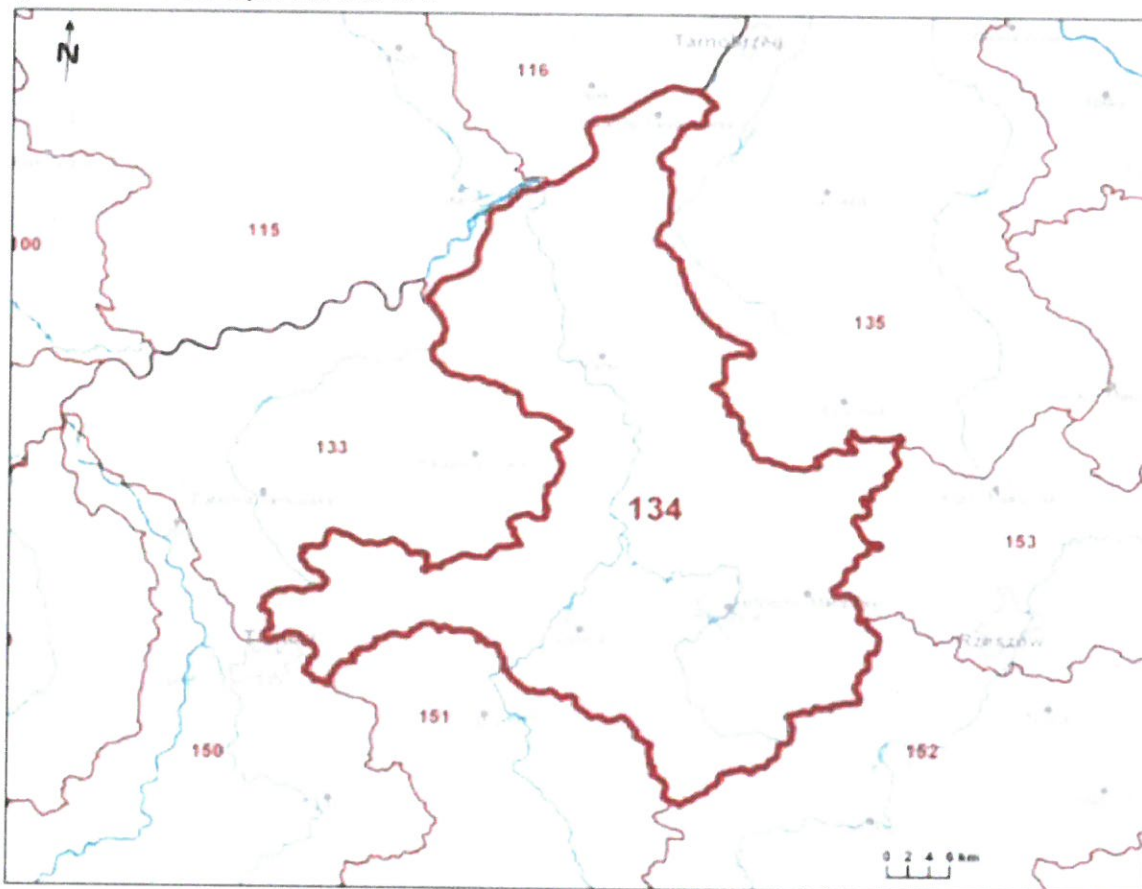
- wody cieków przepływających przez wskazane obręby, na podstawie danych WIOŚ nie charakteryzują się przekroczeniami wskaźników związków azotu. Dodatkowo przeprowadzona analiza trendu zmian, nie wskazuje na potrzebę klasyfikacji ich jako wody wrażliwe na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych - Dz. U.2002.241.2093).

W związku z powyższym, Dyrektor RZGW w Krakowie podjął decyzję, że na terenie administrowanym przez zarząd, w tym Gminy Wielopole Skrzyńskie, nie wyznacza się obszaru wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych.

5.4.3. Stan wyjściowy - wody podziemne

Gmina Wielopole Skrzyńskie położona jest w obrębie trzech jednolitych części wód podziemnych: nr 134 (PLGW200134), nr 151 (PLGW2000151) oraz nr 152 (PLGW200152).

Rysunek 15. Lokalizacja JCWPd nr 134.



Źródło: Państwowa Służba Hydrogeologiczna

Informacje szczegółowe dotyczące JCWPd nr 134 znajdują się w poniższej tabeli.

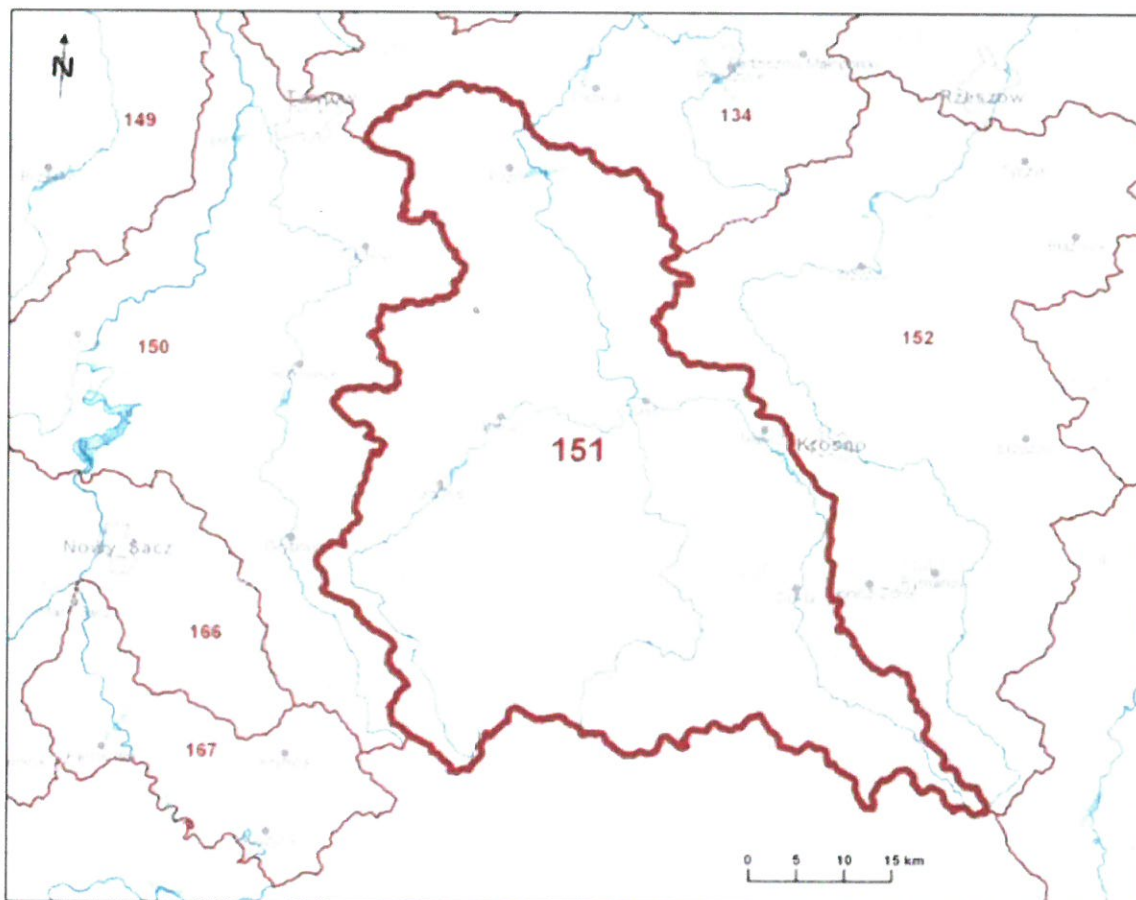
Tabela 19. Charakterystyka JCWPd nr 134.

Położenie/zagospodarowanie terenu	
Powierzchnia [km ²]	1743.2
Identyfikator UE:	PLGW2000134
Województwo	małopolskie, podkarpackie
Powiaty	dąbrowski, M. Tarnów, tarnowski, tarnobrzesci, kolbuszowski, mielecki, rzeszowski, ropczycko-sędziszowski, dębicki, strzyżowski, sandomierski, staszowski
Region fizyczno-geograficzny	Prowincja: Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym, Podprowincja: Podkarpacie Północne
Dorzecze	Wisły
Region wodny RZGW	Górnej Wisły RZGW Kraków
Zagospodarowanie terenu	% obszarów antropogenicznych - 6,30 % obszarów rolnych - 66,55 % obszarów leśnych i zielonych - 26,74 % obszarów podmokłych - 0,04 % obszarów wodnych - 0,37
Hydrogeologia	
Liczba pięter wodonośnych	3
Piętro czwartorzędu	Litologia: piaski, żwiry Głębokość występowania warstw wodonośnych: 1-30 m
Piętro paleogeńskie	Litologia: Piaskowce + łupki + mułowce Głębokość występowania warstw wodonośnych: 0-5 m
Piętro kredowe	Litologia: piaskowce+łupki Głębokość występowania warstw wodonośnych: 0-5 m
Ekosystemy zależne od wód podziemnych	
Udział zasilania podziemnego w odpływie całkowitym rzek w obrębie JCWPd	36%
Ekosystemy lądowe zależne od wód podziemnych (źródło: warstwa GIS)	Mokradła (14% powierzchni obszarów chronionych)
Ocena stanu JCWPd, w zależności od oddziaływań wód podziemnych na ekosystemy lądowe zależne od wód podziemnych, 2012r.	dobry DW (dostateczna wiarygodność)
Antropopresja	
Leje depresji (lej regionalny-lokalny) związane z poborem wód podziemnych, odwodnieniami kopalnianymi, wpływem aglomeracji itp.	Nie występują

Ingresja lub ascenzja wód słonych do wód podziemnych	Brak
Sztuczne odnawianie zasobów	Brak
Pobór wód	
Pobór wód dla zaopatrzenia ludności w wodę, przemysłu i inne [tys m ³ /rok]	7 993,14
z odwodnienia kopalnianego [tys m ³ /rok]	-
Zasoby wód podziemnych	
zasoby dostępne do zagospodarowania [m ³ /d]	82 482
% wykorzystania zasobów	12

Źródło: Państwowa Służba Hydrogeologiczna

Rysunek 16. Lokalizacja JCWPd nr 151.



Źródło: Państwowa Służba Hydrogeologiczna

Informacje szczegółowe dotyczące JCWPd nr 151 znajdują się w poniższej tabeli.

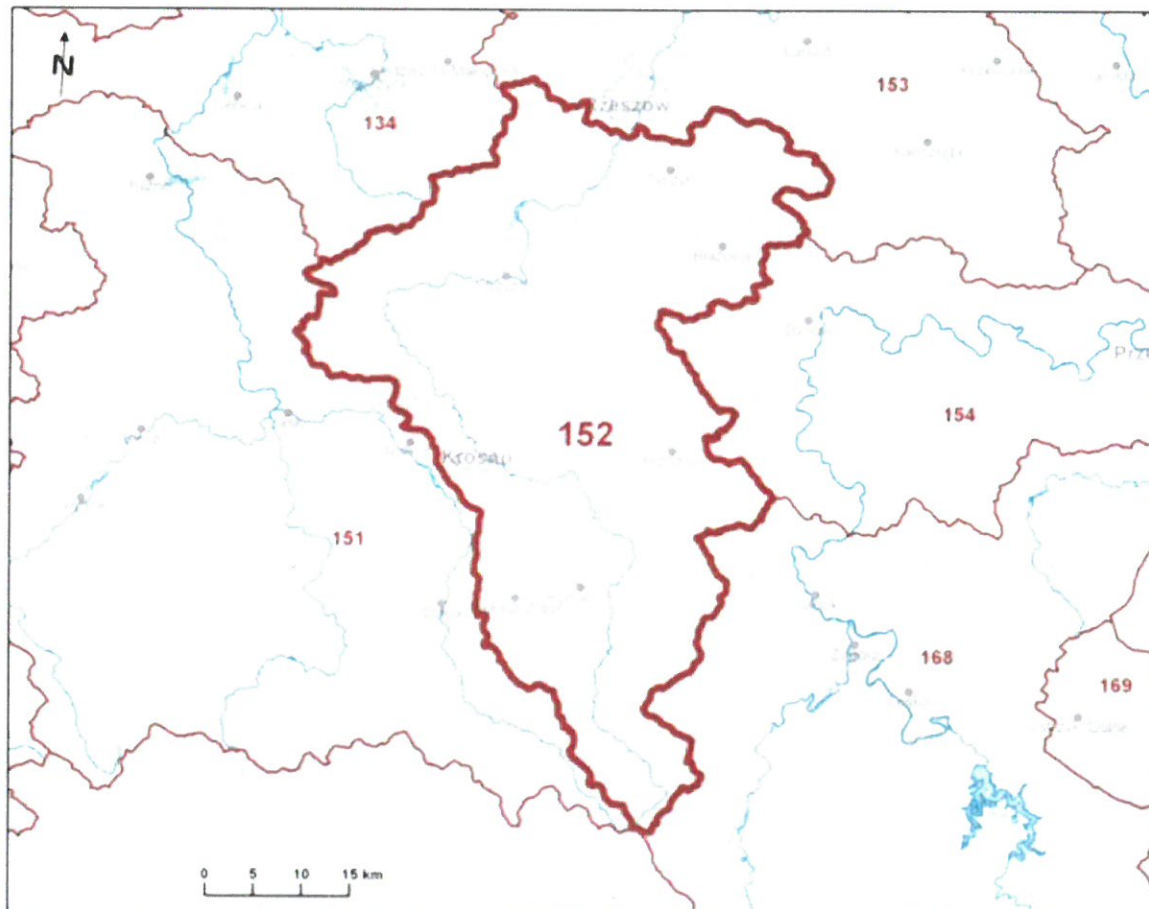
Tabela 20. Charakterystyka JCWPd nr 151.

Położenie/zagospodarowanie terenu	
Powierzchnia [km ²]	2648.0
Identyfikator UE:	PLGW2000151
Województwo	małopolskie, podkarpackie
Powiaty	tarnowski, gorlicki, nowosądecki, dębicki, jasielski, ropczycko-sędziszowski, strzyżowski, krośnieński, sanocki
Region fizyczno-geograficzny	Prowincja: Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym Podprowincja: Podkarpacie Północne
Dorzecze	Wisły
Region wodny RZGW	Górnej Wisły RZGW Kraków
Zagospodarowanie terenu	% obszarów antropogenicznych – 3,34 % obszarów rolnych – 55,68 % obszarów leśnych i zielonych – 40,75 % obszarów podmokłych – 0,00 % obszarów wodnych – 0,23
Hydrogeologia	
Liczba pięter wodonośnych	
Piętro czwartorzędu	Litologia: piaski+żwiry Głębokość występowania warstw wodonośnych poziomu: 0,4-25
Piętro fliszowe	Litologia: piaskowce, łupki Głębokość występowania warstw wodonośnych poziomu: 2-75
Ekosystemy zależne od wód podziemnych	
Udział zasilania podziemnego w odpływie całkowitym rzek w obrębie JCWPd	27%
Ekosystemy lądowe zależne od wód podziemnych (źródło: warstwa GIS)	Mokradła (3% powierzchni obszarów chronionych)
Ocena stanu JCWPd, w zależności od oddziaływań wód podziemnych na ekosystemy lądowe zależne od wód podziemnych, 2012 r.	dobry DW (dostateczna wiarygodność)
Antropopresja	
Leje depresji (lej regionalny-lokalny) związane z poborem wód podziemnych, odwodnieniami kopalnianymi, wpływem aglomeracji itp.	Nie występują
Ingresja lub ascenzja wód słonych do wód podziemnych	Współwystępowanie wód zwykłych i mineralnych na powierzchni bądź płytko pod powierzchnią terenu.

Sztuczne odnawianie zasobów	Brak
Pobór wód	
Pobór wód dla zaopatrzenia ludności w wodę, przemysłu i inne [tys m ³ /rok]	1 321,21
z odwodnienia kopalnianego [tys m ³ /rok]	-
Zasoby wód podziemnych	
zasoby dostępne do zagospodarowania [m ³ /d]	352 751
% wykorzystania zasobów	1

Źródło: Państwowa Służba Hydrogeologiczna

Rysunek 17. Lokalizacja JCWPd nr 152.



Źródło: Państwowa Służba Hydrogeologiczna

Tabela 21. Charakterystyka JCWPd nr 152.

Położenie/zagospodarowanie terenu	
Powierzchnia [km ²]	2043.9
Identyfikator UE:	PLGW2000152
Województwo	podkarpackie
Powiaty	ropczycko-sędziszowski, rzeszowski, przeworski, łańcucki, M. Rzeszów, strzyżowski, jasielski, krośnieński, M. Krosno, brzozowski, sanocki
Region fizyczno-geograficzny	Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym
Dorzecze	Wisły
Region wodny RZGW	Górnej Wisły RZGW Kraków
Zagospodarowanie terenu	% obszarów antropogenicznych – 5,09 % obszarów rolnych – 65,83 % obszarów leśnych i zielonych – 29,00 % obszarów podmokłych – 0,00 % obszarów wodnych – 0,08
Hydrogeologia	
Liczba pięter wodonośnych	2
Piętro czwartorzędu	Litologia: piaski, żwiry, otoczaki Głębokość występowania warstw wodonośnych: 0,3-17,9 m
Piętro fliszowe (paleogeńskokredowe)	Litologia: piaskowce, łupki Głębokość występowania warstw wodonośnych: 2-105 m
Ekosystemy zależne od wód podziemnych	
Udział zasilania podziemnego w odpływie całkowitym rzek w obrębie JCWPd	27%
Ekosystemy lądowe zależne od wód podziemnych (źródło: warstwa GIS)	Mokradła (3% powierzchni obszarów chronionych)
Ocena stanu JCWPd, w zależności od oddziaływań wód podziemnych na ekosystemy lądowe zależne od wód podziemnych, 2012 r.	dobry DW (dostateczna wiarygodność)
Antropopresja	
Leje depresji (lej regionalny-lokalny) związane z poborem wód podziemnych, odwodnieniami kopalnianymi, wpływem aglomeracji itp.	Nie występują
Ingresja lub ascenzja wód słonych do wód podziemnych	Współwystępowanie wód zwykłych i mineralnych w strefie przypowierzchniowej (rejon Iwonicza-Zdrój, Rymanowa-Zdrój). Migracja ku powierzchni wód mineralnych z zawartością CO ₂ wzdłuż nieciągłości tektonicznych.
Sztuczne odnawianie zasobów	Brak

Pobór wód	
Pobór wód dla zaopatrzenia ludności w wodę, przemysłu i inne [tys m ³ /rok]	2 147,38
z odwodnienia kopalnianego [tys m ³ /rok]	-
Zasoby wód podziemnych	
zasoby dostępne do zagospodarowania [m ³ /d]	56 732
% wykorzystania zasobów	10,4

Źródło: Państwowa Służba Hydrogeologiczna

5.4.4. Jakość wód – wody podziemne

Informacje na temat stanu jakości wód podziemnych Gminy Wielopole Skrzyńskie przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 22. Wyniki oceny stanu wód podziemnych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.

Lp.	Nr JCWPd	Ocena Stanu			
		Stan chemiczny	Stan ilościowy	Zagrożenie nieosiągnięciem dobrego stanu chemicznego	Zagrożenie nieosiągnięciem dobrego stanu ilościowego
1.	134	dobry	dobry	niezagrożona	niezagrożona
2.	151	dobry	dobry	niezagrożona	niezagrożona
3.	152.	dobry	dobry	niezagrożona	niezagrożona

Źródło: KZGW

Zgodnie art. 4.1 Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW) oraz art. 38e pkt. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., poz. 145), celem środowiskowym dla JCWPd jest zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do niej zanieczyszczeń; zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa stanu oraz ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem wód, tak aby osiągnąć i utrzymać ich dobry stan.

5.4.6. Analiza SWOT

Wody powierzchniowe	
Silne strony	Słabe strony
1. Rozbudowana sieć hydrologiczna.	1. Zły stan wszystkich prawie wszystkich JCWP.
Szanse	Zagrożenia
1. Pełne skanalizowanie obszaru gminy. 2. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków tam gdzie jest to uzasadnione ekonomicznie. 3. Likwidacja dzikich wysypisk odpadów. 4. Stosowanie dobrych praktyk rolniczych, ograniczanie nawożenia. 5. Współpraca z sąsiednimi gminami w celu ograniczenia zanieczyszczenia wód powierzchniowych.	1. Podatność wód na zanieczyszczenie. 2. Spływ powierzchniowy zanieczyszczonych wód z terenów rolniczych. 3. Przedostawanie się do wód powierzchniowych zanieczyszczeń z dzikich składowisk odpadów spoza terenu gminy na stan czystości wód.

Wody podziemne	
Silne strony	Słabe strony
1. Dobry stan ilościowy JCWPd. 2. Dobry stan chemiczny JCWPd. 3. Pozyskanie dofinansowania na działania związane z ochroną jakości wód podziemnych (budowa sieci kanalizacyjnej).	–
Szanse	Zagrożenia
1. Inwentaryzacja oraz kontrola szczelności zbiorników bezodpływowych. 2. Pozyskiwanie dodatkowych środków na rozbudowę sieci kanalizacyjnej. 3. Szkolenie mieszkańców w zakresie naczynializacji użytkowania wód podziemnych. 4. Podnoszenie świadomości rolników w zakresie poprawnego nawożenia użytków rolnych. 5. Zapobieganie zmianom w stosunkach wodnych na obszarze gminy. 6. Ochrona ujęć wód podziemnych.	1. Wzrastająca presja na zasoby wód podziemnych. 2. Przedostawanie się zanieczyszczeń rolniczych do wód podziemnych. 3. Nieszczelność istniejących zbiorników bezodpływowych. 4. Brak środków finansowych na inwestycje związane z ochroną wód podziemnych.

5.4.6. Zagrożenia

Obszary problemowe wynikające z aktualnego stanu środowiska na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie:

- brak kanalizacji,
- niski poziom zwodociągowania,
- nawożenie gruntów rolnych,
- korzystanie przez mieszkańców z bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe.

5.5. Gospodarka wodno-ściekowa

5.5.1. Sieć wodociągowa

Gmina Wielopole Skrzyńskie posiada wodociągową sieć rozdzielczą o długości 21,3 km z 318 połączeniami do budynków mieszkalnych. W 2015 roku dostarczono nią 27,4 dam³ wody. Z sieci wodociągowej Gminy Wielopole Skrzyńskie korzysta 2 712 osób. W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę sieci wodociągowej na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.

Tabela 23. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie (stan na 2015 r.).

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość
1.	długość czynnej sieci rozdzielczej	km	21,3*
2.	połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	318*
3.	woda dostarczona gospodarstwu domowemu	dam ³	27,4
4.	ludność korzystająca z sieci wodociągowej	%	13,2
5.	budynki mieszkalne podłączone do sieci wodociągowej	%	32,6
6.	ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	2 712

Źródło: GUS, UG Wielopole Skrzyńskie

Gdzie:

* wg stanu na dzień 31.12.2016 r.

Ujęcia wody pitnej

Aktualnie woda do celów bytowo-gospodarczych oraz hodowli zwierząt pochodzi ze studni kopanych bądź z ujęć źródłanych. Dotychczas wykonano dwie studnie głębinowe, zlokalizowane w miejscowości Wielopole Skrzyńskie. W najbliższych latach planowane jest dokonanie kolejnych odwiertów oraz rozbudowa sieci wodociągowej na terenie całej Gminy.

5.5.2. Sieć kanalizacyjna

Gmina Wielopole Skrzyńskie nie posiada zbiorczej sieci kanalizacyjnej. Aktualnie na terenie Gminy funkcjonuje 45 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków. Ponadto, we wrześniu 2017 r., rozpoczęto budowę kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków w miejscowości Wielopole Skrzyńskie o przepustowości 180m³/d oraz sieci kanalizacyjnej o długości 11,14 km. Na budowę kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków gmina otrzymała środki finansowe w wysokości 6 130 466,00 zł w ramach RPO WP na lata 2014-2020. Realizacja inwestycji pozwoli zniwelować problemy związane z utrzymaniem stanu sanitarnego na odpowiednim poziomie.

Oczyszczalnie ścieków

Poniżej przedstawiono charakterystykę istniejących oczyszczalni na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie:

1. Oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna o przepustowości Q=40,0 m³/d Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Handlowego „Kabanaspól”, do której doprowadzane są ścieki w ilości 25,0 m³/d,
2. Złoże biologiczne odprowadzające ścieki w ilości 2,2 m³/d ze Szkoły Podstawowej Brzeziny-Berdechów,
3. Złoże biologiczne o przepustowości Q=9,6 m³/d, odbierające ścieki z Przedsiębiorstwa Przemysłu Skórzanego „ASKO”.

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Głównym celem KPOŚK jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczonych ścieków na terenie poszczególnych aglomeracji. W *Programie* opracowane zostały szczegółowe potrzeby oraz działania dla aglomeracji o RLM>2 000 w zakresie rozbudowy systemów kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków.

Zgodnie z dyrektywą 91/271/EWG warunkami koniecznymi do spełnienia dla aglomeracji jest:

- wydajność oczyszczalni dostosowana do wielkości ładunku zanieczyszczeń generowanych na terenie aglomeracji
- zastosowanie technologii podwyższonego usuwania biogenów dla wszystkich oczyszczalni ścieków zlokalizowanych na terenie aglomeracji >10 000 RLM,
- wyposażenie aglomeracji w zbiorczy system odbioru ścieków komunalnych gwarantujące 95% poziom obsługi dla aglomeracji o RLM < 100 000.

Zgodnie z aktualizacją KPOŚK 2017 aglomeracje zostały podzielone na trzy priorytety, w ramach których uwzględniono znaczenie inwestycji oraz pilność w zapewnieniu środków na ich realizację. Poniżej przedstawiono charakterystykę poszczególnych priorytetów:

Priorytet I

Aglomeracje o najwyższym priorytecie: powyżej 100 000 RLM, które spełniają przynajmniej 2 warunki zgodności z dyrektywą 91/271/EWG a po realizacji planowanych działań, uzyskają lub utrzymają pełną zgodność z dyrektywą.

Priorytet II

Aglomeracje, które do dnia 31 września 2016 r. wywiązały się z warunków dyrektywy 91/271/EWG pod względem jakości i wydajności oczyszczalni oraz zagwarantowały właściwy poziom zbiorczego systemu odbioru ścieków komunalnych, a pomimo tego planują dalsze prace w celu utrzymania oraz poprawy stanu środowiska.

Priorytet III

Aglomeracje, które w wyniku realizacji planowanych inwestycji, spełnią warunków dyrektywy 91/271/EWG pod względem jakości i wydajności oczyszczalni oraz zagwarantowały właściwy poziom zbiorczego systemu odbioru ścieków komunalnych po dniu 31 grudnia 2021 r.

Pozostałe kategorie

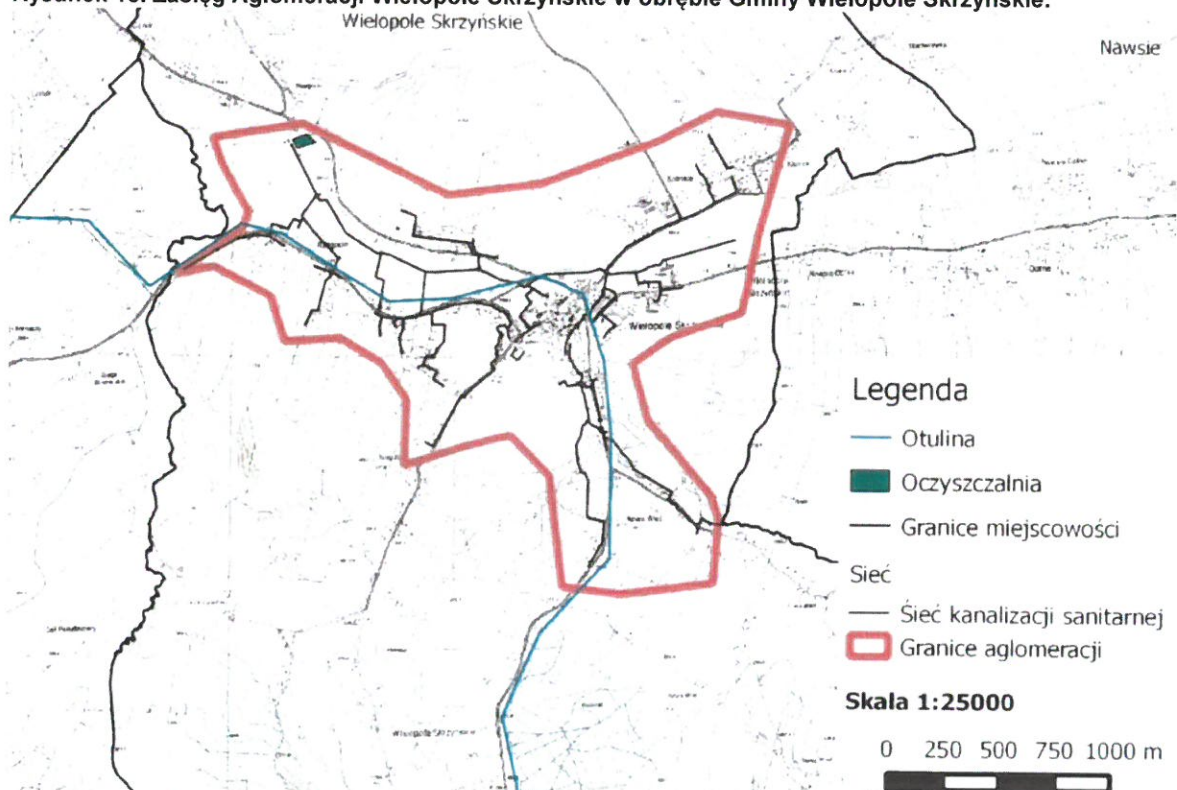
Uzupełnieniem podziału na priorytety są następujące kategorie:

PP – aglomeracja poza priorytetem (nie spełniające wymogów dyrektywy 91/271/EWG ale planujące działania w tym kierunku)

R5% - aglomeracje o niezwyfikowanej RLM

Gmina Wielopole Skrzyńskie położony jest w obrębie Aglomeracji Wielopole Skrzyńskie. Poniżej przedstawiono w formie graficznej jej zasięg.

Rysunek 18. Zasięg Aglomeracji Wielopole Skrzyńskie w obrębie Gminy Wielopole Skrzyńskie.



Źródło: „Uchwała Nr XLVIII/1014/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 23 czerwca 2014 r.”

W poniższej tabeli scharakteryzowano Aglomerację Wielopole Skrzyńskie.

Tabela 24. Charakterystyka Aglomeracji Wielopole Skrzyńskie (na dzień 31 grudnia 2016 r.)

Lp.	Charakterystyka		Opis/Wartość
Dane podstawowe			
1.	ID aglomeracji		PLPK065
2.	Nazwa aglomeracji		Wielopole Skrzyńskie
3.	Gminy w aglomeracji	Wielopole Skrzyńskie	
4.	RLM aglomeracji zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem/uchwałą		2010
5.	RLM rzeczywista		2010
6.	Priorytet		PP
7.	Liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego		0
8.	Liczba mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych		2010
9.	Liczba mieszkańców korzystających z systemów indywidualnych (przydomowych oczyszczalni ścieków)		0
10.	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków		0
11.	Długość sieci kanalizacyjnej ogółem (sanitarnej i ogólnospławnej) w aglomeracji [km]		3,0
12.	Wskaźnik zbierania siecią (% RLM korzystających z sieci) w 2016		0,00
13.	Długość istniejącej kanalizacji deszczowej w aglomeracji [km]		0,0
Działania inwestycyjne			
13.	Długość sieci kanalizacyjnej planowanej do budowy [km]		11,14
14.	Niezbędne nakłady inwestycyjne na budowę sieci kanalizacyjnej [tys. zł]		3 667,00
15.	Przyrost liczby rzeczywistych mieszkańców		1 022
16.	Wskaźnik zbierania siecią (% RLM korzystających z sieci) po realizacji inwestycji		51
Oczyszczalnie ścieków			
17.	Liczba oczyszczalni		0
18.	ID oczyszczalni ścieków		PLPK0650

Lp.	Charakterystyka	Opis/Wartość
19.	nazwa oczyszczalni	nie dotyczy
20.	rodzaj planowanej inwestycji	BN
21.	średnia przepustowość projektowanej oczyszczalni [m ³ /d]:	180
22.	projektowa maksymalna przepustowość oczyszczalni [RLM]	2010
23.	Niezbędne nakłady inwestycyjne na budowę sieci kanalizacyjnej [tys. zł]	4 311,0
Warunki zgodności z Dyrektywą		
aktualnie – 2016 rok		
24.	WARUNEK I (wydajność)	-
25.	WARUNEK II (standardy oczyszczania)	-
26.	WARUNEK III (%RLM sieć)	-
po realizacji inwestycji – 2021		
27.	WARUNEK I (wydajność)	1
28.	WARUNEK II (standardy oczyszczania)	1
29.	WARUNEK III (%RLM sieć)	-

Źródło: projekt Aktualizacji KPOŚK 2017

Kluczowe inwestycje w obrębie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie, będą realizowane w ramach następujących projektu „Budowa kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków dla miejscowości Wielopole Skrzyńskie”. Termin zakończenia prac jest planowany na 31.10.2018.

3.5.3. Analiza SWOT

Gospodarka wodno-ściekowa	
Silne strony	Słabe strony
1. Rozpoczęcie prac zmierzających do budowy kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków dla miejscowości Wielopole Skrzyńskie.	1. Słabo rozbudowana sieć wodociągowa. 2. Brak funkcjonującej zbiorczej sieci kanalizacyjnej.
Szanse	Zagrożenia
1. Pełne skanalizowanie obszaru Gminy. 2. Pełne zwodociągowanie obszaru Gminy. 3. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków tam gdzie jest to uzasadnione ekonomicznie. 4. Uzyskanie wsparcia finansowego dla przedsięwzięci związanych z gospodarką wodno-ściekową. 5. Inwentaryzacja oraz kontrola szczelności zbiorników bezodpływowych.	1. Nieszczelne zbiorniki bezodpływowe na nieczystości ciekłe. 2. Brak zbiorników bezodpływowych przy tworzeniu szamb.

5.5.4. Zagrożenia

Aktualna sytuacja na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie w zakresie gospodarki wodno-ściekowej jest zła. Niski poziom zwodociągowania oraz brak funkcjonującej zbiorczej sieci kanalizacyjnej sprawia, że zagrożenie zanieczyszczenia środowiska ściekami bytowo-socjalnymi jest bardzo wysokie. W najbliższych latach działania Gminy powinny być ukierunkowane na rozbudowę sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej. Duży nacisk powinien być położony na uzyskanie środków zewnętrznych.

5.6. Zasoby geologiczne

5.6.1. Stan aktualny

Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego, na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie brak jest udokumentowanych złóż kopalin. Niemniej w obrębie Gminy znajdują się niewielkie złoża gipsu – okolice Broniszowa i Glinika. Szacuje się, że zasoby tych złóż wynoszą w kat. C2 ok. 50 mln ton. Średnia miąższość nawierconych gipsów wynosi 26,7 m. Złoża gipsu uznano za przydatne do produkcji cementu,

5.6.2. Przepisy prawne

Zasady eksploatacji złóż surowców mineralnych zostały określone w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 2016 poz. 1131). Zgodnie z art. 21 ww. ustawy „działalność w zakresie:

1. Poszukiwania lub rozpoznawania złóż kopalin, o których mowa w art. 10 ust. 1;
 - 1a. poszukiwania lub rozpoznawania kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla,
2. Wydobywania kopalin ze złóż,
3. Podziemnego bezzbiornikowania magazynowania substancji,
4. Podziemnego składowania odpadów,
5. Podziemnego składowania dwutlenku węgla,

może być wykonywana po uzyskaniu koncesji. Art. 22 ww. ustawy opisuje, w jakich przypadkach stosownej koncesji udziela: Minister właściwy do spraw środowiska, Marszałek lub Starosta.

Uzyskanie koncesji nie jest konieczne w przypadku, gdy prowadzone działania służą zaspokojeniu potrzeb własnych osób fizycznych i spełniają odpowiedni warunki, gdyż zgodnie z „art. 4.1. Przepisów działu III-VIII oraz art. 168-174 nie stosuje się do wydobywania piasków i żwirów, przeznaczonych dla zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej, z nieruchomości stanowiących przedmiot jej prawa własności (użytkowania wieczystego), bez prawa rozporządzania wydobytą kopaliną, jeżeli jednocześnie wydobywanie:

1. będzie wykonywane bez użycia środków strzałowych
2. nie będzie większe niż 10 m³ w roku kalendarzowym;
3. nie naruszy przeznaczenia nieruchomości.

Ten, kto zamierza podjąć wydobywanie, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany z 7-dniowym wyprzedzeniem na piśmie zawiadomić o tym właściwy organ nadzoru górniczego, określając lokalizację zamierzonych robót oraz zamierzony czas ich wykonywania.

W przypadku naruszenia wymagań określonych w ust. 1 i 2, właściwy organ nadzoru górniczego, w drodze decyzji, ustala prowadzącemu taką działalność opłatę podwyższoną, o której mowa w art. 140 ust. 3 pkt 3.

5.6.3. Analiza SWOT

Ochrona powierzchni ziemi	
Silne strony	Słabe strony
1. Występowanie złóż surowców mineralnych w postaci gipsu.	–
Szanse	Zagrożenia
1. Eksploatacja złóż (pod kątem rozwoju Gminy).	1. Eksploatacja złóż (pod kątem degradacji środowiska).

5.6.4. Zagrożenia

Na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie występują złoża surowców naturalnych w postaci gipsu, przy czym aktualnie nie są one poddawane eksploatacji. Z punktu widzenia ochrony środowiska, eksploatacja tych złóż niesie potencjalne zagrożenie poprzez degradację środowiska glebowego oraz wodnego. Ryzyko negatywnego oddziaływania można ograniczyć poprzez kontrolowanie podmiotów działających na terenie Gminy w zakresie eksploatacji złóż oraz dokładanie starań, aby wydobywanie prowadzone było zgodnie z obowiązującymi przepisami. Podmioty posiadające koncesję na eksploatację złoża kopaliny są zobowiązane do ochrony złoża, wód powierzchniowych oraz podziemnych, a także powierzchni ziemi. Po zakończonej eksploatacji zobowiązany jest także do przeprowadzenia prac rekultywacyjnych w celu przywrócenia do właściwego stanu elementów przyrodniczych.

W najbliższych latach nie przewiduje się eksploatacji złóż surowców naturalnych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie. Wynika to m.in. z występowania licznych prawnych form ochron przyrody oraz ograniczonych możliwości eksploatacji istniejących złóż. W związku z tym, zagrożenia wynikające z eksploatacji złóż surowców naturalnych na terenie aktualnie nie dotyczą Gminy Wielopole Skrzyńskie.

5.7. Gleby

5.7.1. Stan aktualny

Rodzaje gleb

Na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie występują głównie gleby brunatne, gleby pseudobielicowe, pyłowe oraz gliniaste. W obrębie doliny Wielopolki powstały mady na pyłach i glinach.

Jakość gleb

Gleby na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie w większości zaliczane są do klasy IVa i IVb. W przypadku stoków o dużym nachyleniu (>20%) gleby są sklasyfikowane w klasie V i VI.

Użytkowanie powierzchni ziemi

Użytki rolne na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie stanowią 72,90% całego obszaru Gminy.

Dane statystyczne na temat struktury użytków rolnych zostały zestawione poniżej.

Tabela 25. Użytkowanie powierzchni ziemi na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie (stan na rok 2014).

Użytki rolne			
Lp.	Nazwa	Jednostka	Wielkość obszaru
1.	użytki rolne - grunty orne	ha	4775
2.	użytki rolne - sady	ha	15
3.	użytki rolne - łąki trwałe	ha	454
4.	użytki rolne - pastwiska trwałe	ha	1 216
5.	użytki rolne - grunty rolne zabudowane	ha	326
6.	użytki rolne - grunty pod rowami	ha	29
Pozostałe grunty			
8.	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	ha	2 127
9.	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	ha	2 040
10.	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione	ha	87
11.	grunty pod wodami razem	ha	34
12.	grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	ha	34
14.	grunty zabudowane i zurbanizowane razem	ha	336
15.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	ha	21
16.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	ha	3
17.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane	ha	13
18.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny zurbanizowane niezabudowane	ha	4
19.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku	ha	10
20.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi	ha	285
23.	nieużytki	ha	36
POWIERZCHNIA OGÓŁEM		ha	9 348
UŻYTKI ROLNE		ha	6 815

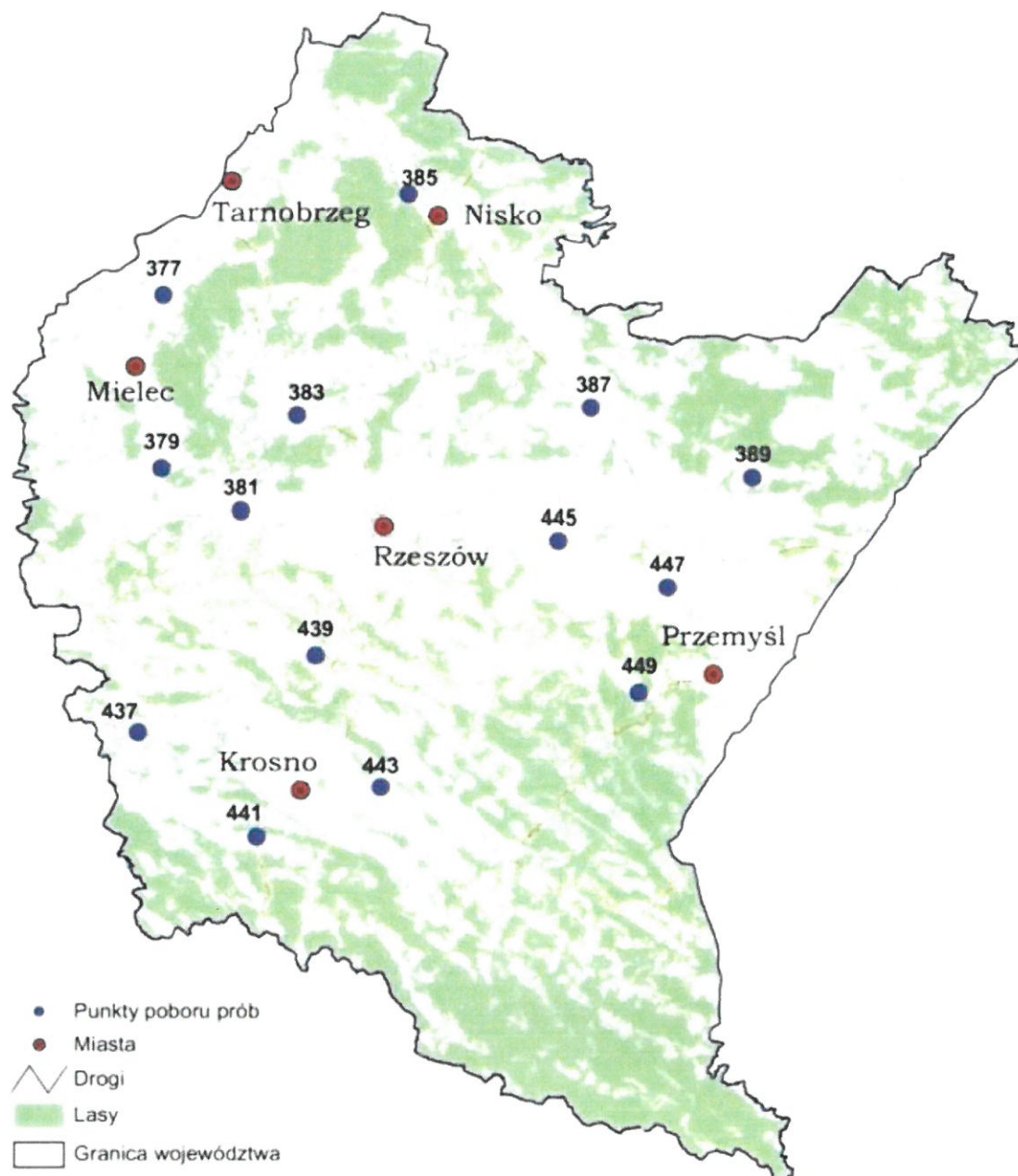
Źródło: GUS

Chemizm gleb ornych

Punkt monitoringu chemizmu gleb

Najbliższy punkt objęty badaniami Monitoringu Chemizmu Gleb Ornych Polski prowadzonymi przez IUNG w Puławach przy współpracy Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej znajdował się w m. Góra Ropczycka, (gm. Sędziszów Małopolskie), która oddalona jest od granic Gminy Wielopole Skrzyńskie o ok. 9 km. Poniżej przedstawiono w formie graficznej rozmieszczenie wszystkich punktów pomiarowo-kontrolnych wchodzących w skład sieci monitoringu chemizmu gleb ornych na terenie województwa

Rysunek 19. Lokalizacja punktów pomiarowo-kontrolnych na terenie województwa podkarpackiego, które stanowią sieć monitoringu chemizmu gleb.



Źródło: GIOŚ

Poniżej przedstawiono wyniki pomiarów dokonanych w punkcie nr 381 (m Góra ropczycka) w latach 2000-2015.

Charakterystyka gleb w punkcie pomiarowym nr 381

Położenie punktu:

Miejscowość: Góra Ropczycka

Gmina: Sędziszów Małopolski

Województwo: podkarpackie; Powiat: ropczycko-sędziszowski

Rodzaj gleb:

Kompleks: 2 (pszenny dobry); Typ: AP (gleby płowe); Klasa bonitacyjna: IIIa

Gatunek gleby wg:

BN-78/9180-11: pług (pył gliniasty)

PTG 2008: pyg (pył gliniasty)

Tabela 26. Uziarnienie gleb punkcie pomiarowym nr 381 – Góra Ropczycka.

Uziarnienie	Jednostka	Rok			
		2000	2005	2010	2015
1,0-0,1 mm	udział w %	6	7	8	7
0,1-0,02 mm	udział w %	57	57	59	60
< 0.02 mm	udział w %	37	36	33	33
2,0-0,05 mm	udział w %	n.o.	n.o.	n.o.	19
0,05-0,002 mm	udział w %	n.o.	n.o.	n.o.	78
< 0.002 mm	udział w %	7	11	9	3

Źródło: www.gios.gov.pl

Tabela 27. Odczyn gleb punkcie pomiarowym nr 381 – Góra Ropczycka.

Odczyn i węglany	Jednostka	Rok			
		2000	2005	2010	2015
Odczyn "pH " w zawiesinie H ₂ O	pH	6,9	7,2	7,2	7,7
Odczyn "pH " w zawiesinie KCl	pH	6,2	6	6,3	7
Węglany (CaCO ₃)	%	0,08	0,13	0,16	0,25

Źródło: www.gios.gov.pl

Tabela 28. Substancje organiczne w glebach punkcie pomiarowym nr 381 – Góra Ropczycka.

Substancja organiczna gleby	Jednostka	Rok			
		2000	2005	2010	2015
Próchnica	%	1,84	1,62	1,65	1,76
Węgiel organiczny	%	1,07	0,94	0,96	1,02
Azot ogólny	%	0,089	0,077	0,081	0,121
Stosunek C/N	-	12	12,2	11,8	8,4

Źródło: www.gios.gov.pl

Tabela 29. Właściwości sorpcyjne gleb punkcie pomiarowym nr 381 – Góra Ropczycka.

Właściwości sorpcyjne gleby	Jednostka	Rok			
		2000	2005	2010	2015
Kwasowość hydrolityczna (Hh)	cmol(+)*kg ⁻¹	1,28	1,13	1,43	1,13
Kwasowość wymienna (Hw)	cmol(+)*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.
Glin wymienny "Al"	cmol(+)*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.
Wapń wymienny (Ca ²⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	11,37	10,88	12,43	8,47
Magnez wymienny (Mg ²⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	0,75	0,65	0,95	0,19
Sód wymienny (Na ⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	0,1	0,1	0,18	0,16

Właściwości sorpcyjne gleby	Jednostka	Rok			
		2000	2005	2010	2015
Potas wymienny (K+)	cmol(+)*kg ⁻¹	0,87	0,69	0,59	1,25
Suma kationów wymiennych (S)	cmol(+)*kg ⁻¹	13,09	12,32	14,15	10,07
Pojemność sorpcyjna gleby (T)	cmol(+)*kg ⁻¹	14,37	13,45	15,58	11,2
Wysycenie kompleksu sorpcyjnego kationami zasadowymi (V)	%	91,09	91,6	90,82	89,91

Źródło: www.gios.gov.pl

Tabela 30. Zawartość pierwiastków przyswajalnych w punkcie pomiarowym nr 381 – Góra Ropczycka.

Pozostałe właściwości	Jednostka	Rok			
		2000	2005	2010	2015
Fosfor przyswajalny	mg P ₂ O ₅ * 100g ⁻¹	60	58	68,9	92
Potas przyswajalny	mg K ₂ O*100g ⁻¹	29,9	23,6	26,6	36,3
Magnez przyswajalny	mg Mg*100g ⁻¹	7,7	6,3	7,4	7,7
Siarka przyswajalna	mg S-SO ₄ *100g ⁻¹	1,63	1,5	2	1,56

Źródło: www.gios.gov.pl

Tabela 31. Całkowita zawartość pierwiastków śladowych punkcie pomiarowym nr 381 – Góra Ropczycka.

Pierwiastki śladowe	Jednostka	Rok			
		2000	2005	2010	2015
Mangan	mg*kg ⁻¹	453	480	488	545
Kadm	mg*kg ⁻¹	0,39	0,39	0,39	0,33
Miedź	mg*kg ⁻¹	9,2	9,7	9,1	9,7
Chrom	mg*kg ⁻¹	13,7	13,5	13	11,6
Nikiel	mg*kg ⁻¹	14,5	13,6	11,3	10,9
Ołów	mg*kg ⁻¹	13,9	13,2	14,3	14,7
Cynk	mg*kg ⁻¹	43,3	46,7	40,5	56,8
Kobalt	mg*kg ⁻¹	5,25	5,87	5,93	5,12
Wanad	mg*kg ⁻¹	35,3	33,3	26,1	15,1
Lit	mg*kg ⁻¹	9,5	8,7	6,8	5,4
Beryl	mg*kg ⁻¹	0,4	0,43	0,37	0,33
Bar	mg*kg ⁻¹	50,3	48,7	46,3	48,9
Stront	mg*kg ⁻¹	22,7	20,8	18,4	13,7
Lantan	mg*kg ⁻¹	18,3	15,6	13,7	14,3

Źródło: www.gios.gov.pl

5.7.2. Analiza SWOT

Ochrona powierzchni ziemi	
Silne strony	Słabe strony
1. Wysoki udział użytków rolnych w powierzchni Gminy.	1. Gospodarstwa rolne o małej powierzchni. 2. Gospodarstwa rolne rozproszone w znacznym stopniu.
Szanse	Zagrożenia
1. Wdrażanie zasad dobrej praktyki rolniczej. 2. Zwiększenie świadomości ekologicznej rolników.	1. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego. 2. Zanieczyszczenia przy szlakach komunikacyjnych.

Ochrona powierzchni ziemi	
3. Ograniczenie użycia chemicznych środków ochrony roślin oraz nawozów sztucznych.	3. Nieprawidłowe praktyki rolnicze.
4. Zalesianie gleb o niskim potencjale rolnym.	4. Brak środków finansowych na inwestycje związane z ochroną powierzchni ziemi.
5. Uprawa roślin energetycznych.	
6. Przeciwdziałanie zakwaszeniu gleb poprzez wapnowanie.	

5.7.3. Zagrożenia

Z uwagi na fakt, iż znaczna duża Gminy Wielopole Skrzyńskie to tereny uprawne, istotny wpływ na powierzchnię terenu oraz środowisko glebowe ma rolnictwo. Wynika to z faktu, iż obejmuje ono swoim oddziaływaniem duży obszar i powoduje zasadnicze zmiany w środowisku naturalnym. Najbardziej istotne zagrożenia związane z rolniczym użytkowaniem gruntów to:

- niszczenie mechaniczne roślinności oczek i mokradeł śródpolnych, zwłaszcza pozbawionych zarośli i zadrzewień przywodnych podczas prac polowych, niszczenie chemiczne poprzez stosowanie środków ochrony roślin i nadmierny spływ biogenów z pól,
- stosowanie na całej powierzchni upraw polowych środków ochrony roślin, powodujące ubożenie i zanikanie roślinności segetalnej,
- intensywne zagospodarowanie użytków zielonych z oraniem, „meliorowaniem”, nawożeniem, obsiewem szlachetnymi gatunkami traw, stosowaniem środków ochrony roślin powodujące drastyczne ubożenie bogactwa florystycznego łąk.

Kolejnym zagrożeniem jest fizyczna degradacja gleb, poprzez erozję wodną i eoliczną. Nasilenie naturalnych procesów erozyjnych spowodowane jest zmianą stosunków wodnych, mechanizacją rolnictwa, niewłaściwym wypasem bydła oraz likwidacją murków, miedz i zadrzewień śródpolnych. Gleby są także narażone na zanieczyszczenie metalami ciężkimi, którego największymi źródłami jest transport samochodowy, emisja pyłów oraz ścieków komunalnych i osadowych.

5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

5.8.1. Stan wyjściowy

System gospodarki odpadami

Odpady komunalne na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie powstają głównie w gospodarstwach domowych, przedsiębiorstwach handlowych oraz obiektach użyteczności publicznej.

Na terenie Gminy obowiązuje workowy system zbiórki odpadów komunalnych, gdzie:

- kolor czarny – odpady zmieszane,
- kolor zielony – odpady szklane,
- kolor żółty – odpady z tworzyw sztucznych i metal,
- kolor niebieski – papier, odzież i tekstylia, opakowania wielomateriałowe,
- kolor czerwony – odpady metalowe,
- kolor brązowy – odpady kuchenne i ogrodowe.

Na wszystkie worki należy nanieść właściwy kod kreskowy.

PSZOK (Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych)

Na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie brak jest funkcjonującego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. W najbliższych latach należy podjąć działania zmierzające do uruchomienia PSZOK na terenie Gminy, gdzie mieszkańcy będą mogli nieodpłatnie oddawać zebrane w sposób selektywny odpady komunalne.

Poziomy recyklingu/ograniczenie składowania

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. ws. poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych, poziomy te wynoszą w roku 2016 odpowiednio:

- papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło – 18%,
- inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe – 42%.

Poziomy recyklingu przewidziane do osiągnięcia w poszczególnych latach w uwzględnia poniższa tabela.

Tabela 32. Wymagane poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia poszczególnych odpadów.

	Wymagany poziom [%]				
	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło	18	20	30	40	50
Inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe	42	45	50	60	70

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz.U. 2016 poz. 2167).

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów, dopuszczalny poziom masy odpadów przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 dla roku 2016 wynosi 42%.

Tabela 33. Dopuszczalne poziomy składowania odpadów ulegających biodegradacji w stosunku do masy wytworzonych tych odpadów w roku 1995.

	Dopuszczalny poziom [%]				
	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Odpady ulegające biodegradacji	42	45	40	40	35

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów (Dz.U. 2012 poz. 676).

Masa zebranych odpadów

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące zebranych odpadów komunalnych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie w roku 2016.

Tabela 34. Ilość zebranych odpadów komunalnych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie w roku 2016.

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość
1.	ogółem	t	413,84
2.	ogółem na 1 mieszkańca	kg	49,9
3.	z gospodarstw domowych	t	377,90
4.	odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	kg	45,5
5.	jednostki odbierające odpady w badanym roku wg obszaru działalności	szt.	2

Regiony Gospodarki Odpadami

Gospodarka odpadami w województwie podkarpackim opiera się na wskazanych w „*Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022*” regionach gospodarki odpadami komunalnymi (RGOK). W województwie podkarpackim wydziela się następujące regiony gospodarki odpadami komunalnymi:

- Region Centralny,
- Region Północny,
- Region Wschodni,
- Region Południowy,
- Region Zachodni.

Poniżej przedstawiono w formie graficznej podział województwa podkarpackiego na poszczególne regiony gospodarki odpadami wraz z infrastrukturą techniczną.

W przypadku braku instalacji spełniającej kryteria regionalnej, powyższe odpady mogą być kierowane do instalacji zastępczej obsługi regionu do czasu wybudowania nowych lub modernizacji istniejących instalacji. Pozostałe rodzaje odpadów zebrane selektywnie lub wyodrębnione z odpadów zmieszanych, mogą być kierowane zgodnie z zasadą bliskości do innych instalacji przetwarzających odpady.

Gmina Wielopole Skrzyńskie przynależy do Regionu Zachodniego. Wykaz instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych wraz ze zdolnościami przerobowymi dla Regionu Zachodniego przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 35. Wykaz regionalnych instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania funkcjonujących na terenie Regionu Zachodniego województwa podkarpackiego.

L p.	Rodzaj instalacji	Lokalizacja
1.	Sortownia odpadów zmieszanych i z selektywnej zbiórki, kompostownia / Paszczyna 62B, 39-207 Brzeźnica	Zakład Zagospodarowania Odpadów / Kozodrza, 39-103 Ostrów
2.	Kompostownia bębnowa (bioreaktor: komposter typ-16)	Paszczyna 62b, 39-207 Brzeźnica
3.	Składowisko odpadów komunalnych „Kozodrza”	Kozodrza, gm. Ostrów

Odpady azbestowe

W ramach „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z trenu Gminy Wielopole Skrzyńskie na lata 2013-2032” realizowane jest zadanie związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest przy udziale środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Wojewódzkiego Funduszu ochrony Środowiska oraz środków własnych Gminy. Zgodnie z danymi zawartymi ww. Programie, na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie znajduje się ok. 4 245 532 Mg. W latach 2008-2017 na wysypisko odpadów niebezpiecznych zostało wywiezione 262,096 Mg odpadów azbestowych.

5.8.2. Analiza SWOT

Gospodarka odpadami	
Silne strony	Słabe strony
1. Wszyscy mieszkańcy Gminy objęci są systemem selektywnej zbiórki odpadów. 2. Zorganizowany system odbioru wszystkich frakcji odpadów komunalnych.	1. Brak funkcjonującego stacjonarnego PSZOK. 2. Konieczność zwiększenia świadomości ekologicznej społeczeństwa w temacie gospodarki odpadami.
Szanse	Zagrożenia
1. Edukacja ekologiczna mieszkańców. 2. Likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci. 3. Kontrola poprawności danych w deklaracjach „śmieciowych”. 4. Zwiększenie stopnia odzysku materiałów ze strumienia odpadów komunalnych.	1. Spalanie odpadów w przydomowych kotłowniach. 2. Nieprzepisowe składowanie odpadów. 3. Odpady związane z ruchem turystycznym.

5.8.3. Zagrożenia

Głównym obszarem problemowym dotyczący gospodarki odpadami są nieprawidłowe praktyki dotyczące gospodarowania odpadami przez mieszkańców (np. spalanie odpadów komunalnych, pozbywanie się odpadów w sposób niezgodny z przepisami prawa). Ponadto, aby zwiększyć ilość selektywnie zebranych odpadów należy uruchomić na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie stacjonarny PSZOK. W przeciwnym przypadku istnieje zagrożenie, że Gmina nie wywiąże się z wymaganych poziomów odzysków odpadów.

5.9. Zasoby przyrodnicze

5.9.1. Formy ochrony przyrody

Gmina Wielopole Skrzyńskie odznacza się dużymi walorami przyrodniczymi. Na terenie Gminy występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszar Natura 2000 „*Dolina Wisłoka z Dopływami*”,
- Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy wraz z otuliną,
- Strzyżowsko-Sędziszowski Obszar Chronionego Krajobrazu
- pomniki przyrody.

Obszar Natura 2000

Nazwa: Dolna Wisłoka z Dopływami

Data wyznaczenia: 2011-03-01

Kod obszaru: PLH180053

Rodzaj ochrony: Dyrektywa siedliskowa

Powierzchnia [ha]: 453,6900

Województwa, w których znajduje się obiekt: podkarpackie

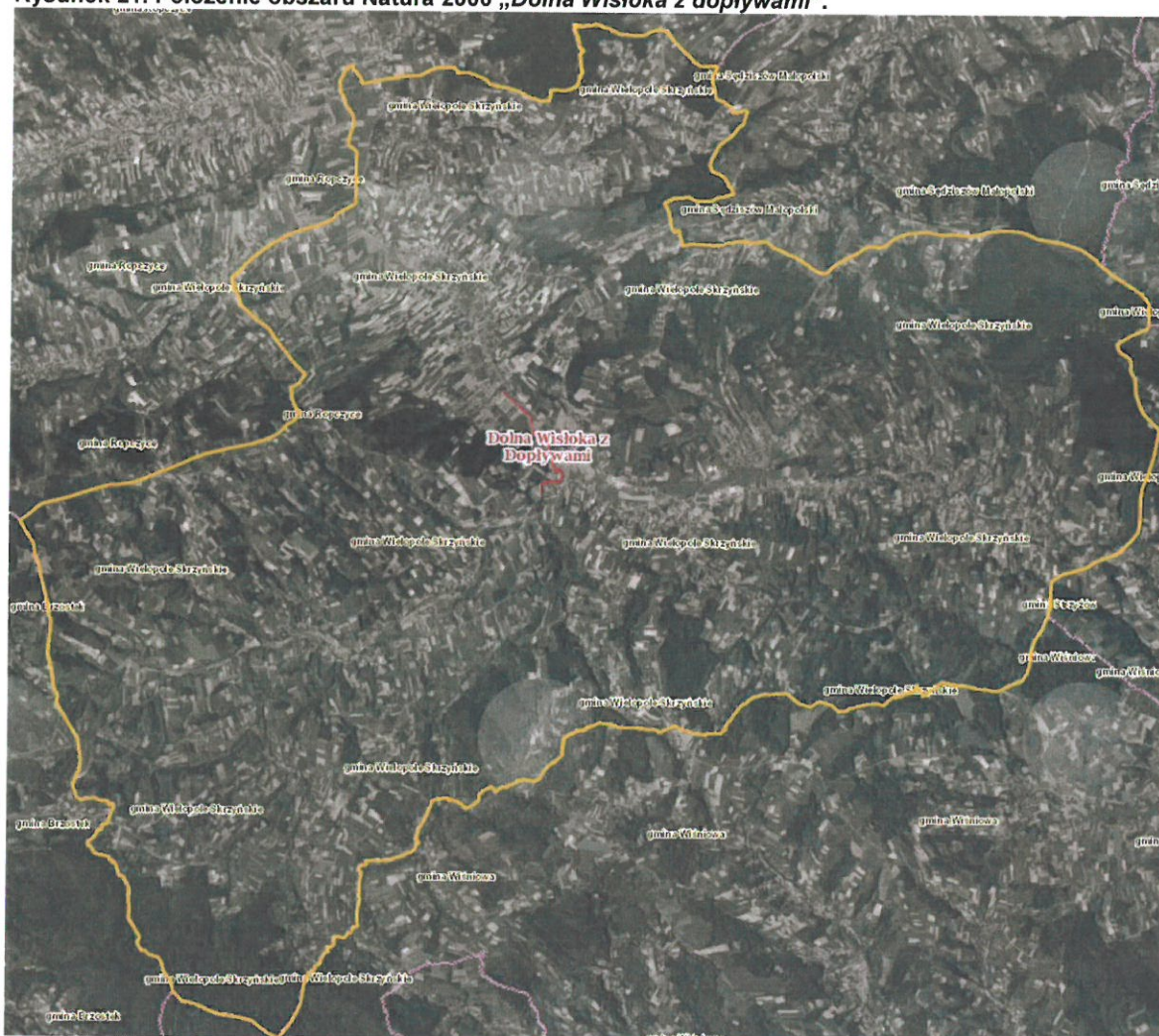
Powiaty: dębicki, mielecki, ropczycko-sędziszowski

Gminy: Dębica (gmina wiejska), Sędziszów Małopolski, Gawłuszowice, Ostrów, Wielopole Skrzyńskie, Mielec (gmina wiejska), Pilzno, Mielec (gmina miejska), Żyraków, Przecław, Dębica (gmina miejska), Czarna

Cel ustanowienia: Ochrona rzeki Wisłoki jako korytarza ekologicznego. Wody rzeki Wisłoki stanowią siedlisko dla cennych gatunków ryb z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. W sumie w Wisłocie stwierdzono występowanie 32 gatunków ryb oraz jeden gatunek minogów. Wisłoka objęta jest krajowym programem restytucji ryb wędrownych (certy, troci wędrownej, łosia i jesiotra ostronosego). Wisłoka odznacza się umiarkowanym stopniem przekształcenia siedlisk pozakorytowych. Fragmenty najbardziej zbliżone do naturalnych zachowały się w dolinach potoków Tuszymka, Brzezinka, Czarna i Chotowski.

Poniżej przedstawiono w formie graficznej położenie Obszaru Natura 2000 „*Dolna Wisłoka z dopływami*”.

Rysunek 21. Położenie obszaru Natura 2000 „Dolna Wisłoka z dopływami”.



Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

Obszar Chronionego Krajobrazu

Nazwa: Strzyżowsko-Sędziszowski Obszar Chronionego Krajobrazu

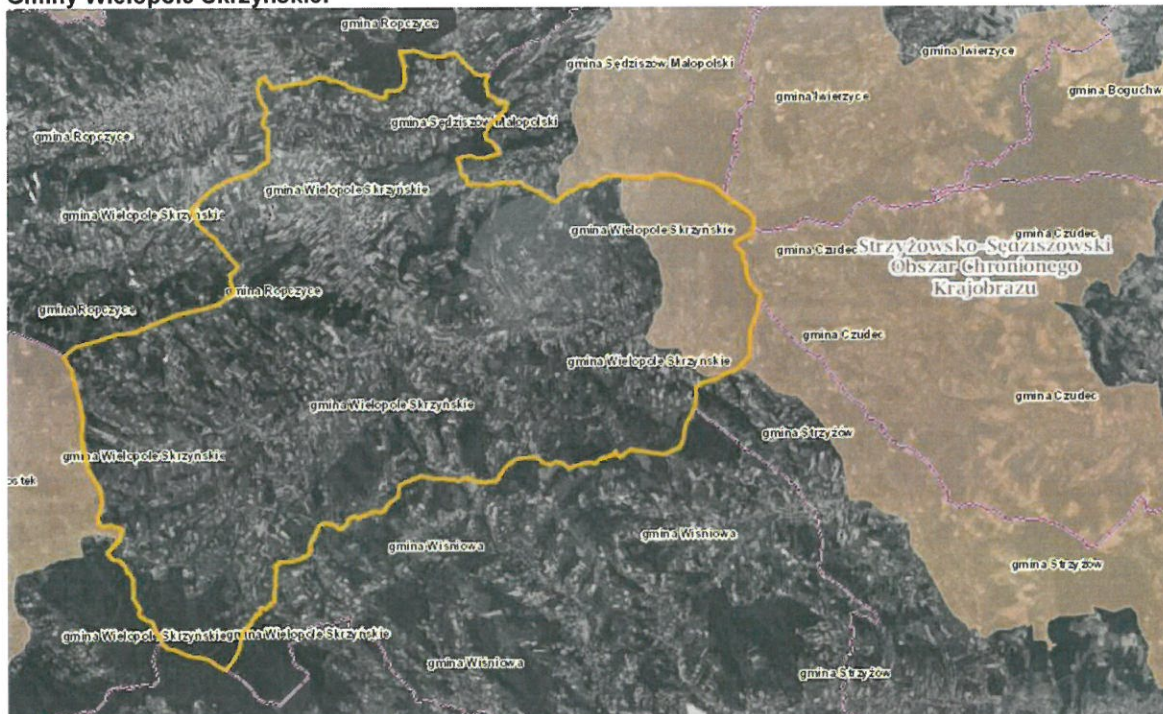
Data wyznaczenia: 1992-01-01

Powierzchnia [ha]: 14336,0000

Cel ustanowienia: obszar obejmuje fragment Pogórza Strzyżowskiego Krajobraz, który ma charakter rolniczy. Cechą charakterystyczną krajobrazu jest pokrywa lessowa w jego północnej części oraz strefy przejściowej do pokryw fliszowych na południu. Przeważają tu grądy a w obniżeniach terenu łągi podgórskie wzdłuż potoków oraz buczyna karpacka. Spotyka tu się łąki wilgotne z ostrożeniem oraz rajgrasem wyniosłym. Występują tutaj następujące gatunki chronione: lepiężnik biały, bluszcz pospolity, lilia złotogłów, podkolan biały, wawrzynek wilczełyko.

Poniżej przedstawiono w formie graficznej położenie Strzyżowsko-Sędziszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Rysunek 22. Położenie Strzyżowsko-Sędziszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu względem granic Gminy Wielopole Skrzyńskie.



Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

Park krajobrazowy

Nazwa: Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy

Data utworzenia: 1993-03-16

Powierzchnia [ha]: 25654,0000

Województwa, w których znajduje się obiekt: podkarpackie

Powiaty: dębicki, strzyżowski, ropczycko-sędziszowski, krośnieński, brzozowski

Gminy: Frysztak, Korczyna, Wiśniowa, Brzostek, Wielopole Skrzyńskie, Domaradz, Jasienica Rosielna, Niebylec, Wojaszówka, Strzyżów

Cel ustanowienia:

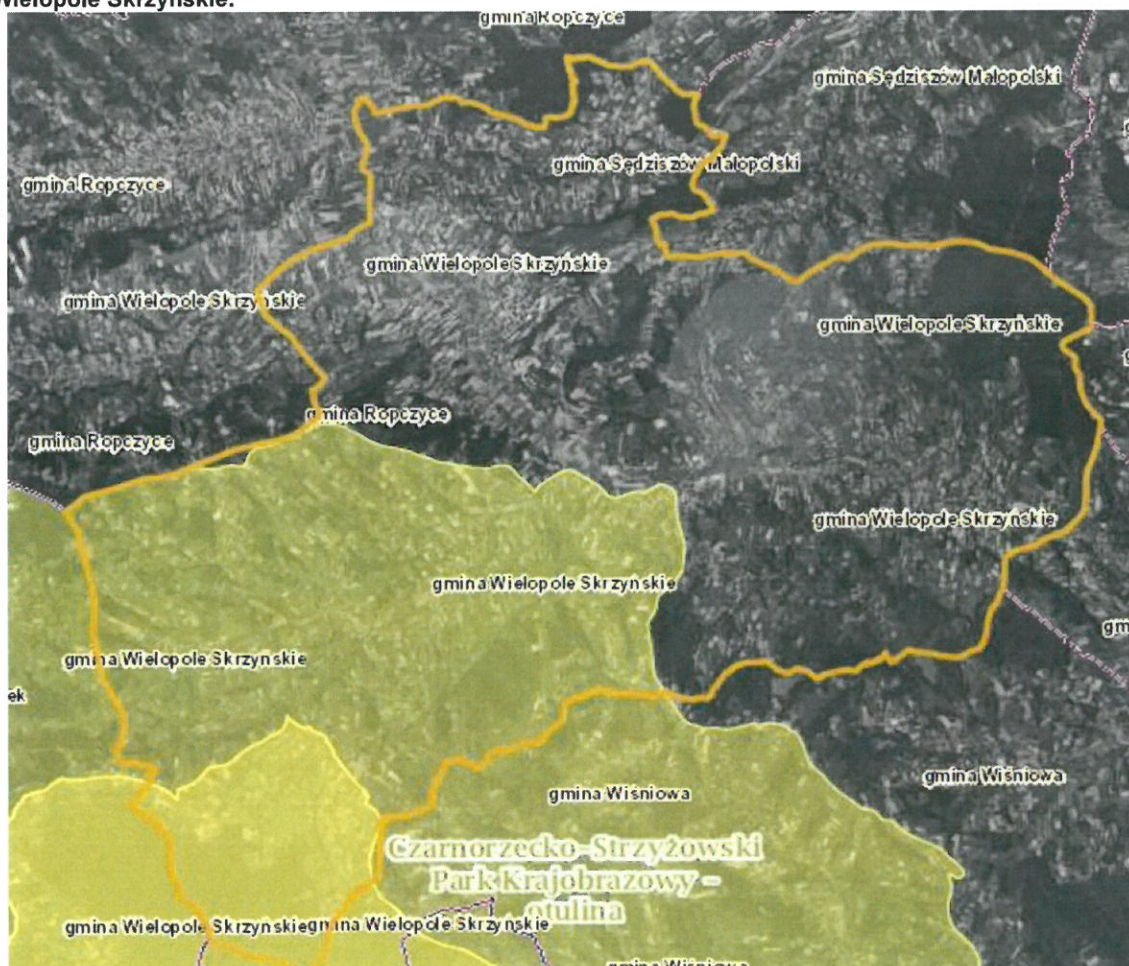
1. dla ochrony przyrody nieożywionej:

- zachowanie charakterystycznych elementów przyrody nieożywionej, stanowiących świadectwo przeszłości geologicznej regionu, w tym także zjawisk i obiektów o charakterze antropogenicznym;
- podtrzymanie naturalnych procesów kształtujących powierzchnię ziemi, zachowanie warunków siedliskowych do funkcjonowania ekosystemów oraz zachowanie reliktowych zabytków przyrody nieożywionej;
- ograniczanie antropogenicznych przekształceń powierzchni ziemi;
- udostępnianie dla celów naukowych, edukacyjnych i krajoznawczych cennych obiektów przyrody nieożywionej;
- poprawa stanu czystości wód powierzchniowych oraz ochrona wód powierzchniowych i podziemnych,

2. dla ochrony przyrody ożywionej:
 - szaty roślinnej:
 - zapewnienie trwałości lokalnych populacji gatunków roślin chronionych, rzadkich i zagrożonych;
 - zachowanie pełnej różnorodności florystycznej w odniesieniu do wszystkich grup systematycznych;
 - ograniczanie procesu neofityzacji flory; d) zachowanie pełnego inwentarza zbiorowisk roślinnych, w szczególności naturalnych i półnaturalnych, a także antropogenicznych związanych z tradycyjnymi formami zagospodarowania (fitocenozy segetalne), zachowanie wszystkich istotnych i charakterystycznych dla środowiska przyrodniczego typów ekosystemów,
 - dla ochrony fauny:
 - zachowanie pełnego inwentarza naturalnej fauny w odniesieniu do wszystkich grup systematycznych;
 - zapewnienie trwałości lokalnych populacji gatunków zwierząt chronionych, rzadkich i zagrożonych;
 - zachowanie korytarzy ekologicznych,
 - utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
3. dla ochrony dóbr kultury:
 - zachowanie i ochrona zabytków kultury materialnej, a zwłaszcza dworów, kościołów, cerkwi, młynów, kapliczek i krzyży przydrożnych;
 - zachowanie i udostępnianie miejsc pamięci narodowej oraz śladów historii regionu, w szczególności udokumentowanych stanowisk archeologicznych;
 - zachowanie charakterystycznych cech architektury wiejskiej: budownictwa drewnianego oraz obiektów wykonanych ze skał fliszowych;
 - zachowanie i udostępnianie parków miejskich i wiejskich (podworskich);
 - utrzymanie i przywracanie tradycji lokalnych i zachowanych elementów kultury wiejskiej;
 - porządkowanie rodzimego krajobrazu kulturowego polegające m.in. na ochronie i restauracji jego charakterystycznych elementów;
 - udostępnianie istniejących zasobów kulturowych dla celów naukowych, krajoznawczych i edukacyjnych,
4. dla ochrony walorów krajobrazu:
 - zachowanie w niewielkim stopniu przekształconego krajobrazu rolniczego wynikającego z prowadzenia ekstensywnej gospodarki rolnej;
 - zachowanie różnorodnych odsłoneń geologicznych oraz wychodni skalnych;
 - zachowanie istniejącego krajobrazu wraz z jego składnikami, walorami fizjonomicznymi i wiązaniami ekologicznymi;
 - zachowanie ciągów i punktów widokowych w celu udostępniania turystom;
 - zapobieganie dewastacji i degradacji krajobrazu.

Poniżej przedstawiono w formie graficznej położenie Parku Krajobrazowego wraz z otuliną względem granic Gminy Wielopole Skrzyńskie.

Rysunek 23. Położenie Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego względem granic Gminy Wielopole Skrzyńskie.



Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

Pomniki przyrody

Na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie znajduje się 5 pomników przyrody w postaci drzew: lipa szerokolistna (2 egzemplarze), lipa drobnolistna (1 egzemplarz), dąb szypułkowy (2 egzemplarze).

5.9.2. Lasy

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż powierzchnia gruntów leśnych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie wynosi 1510,00 ha, co daje lesistość na poziomie 22,0%. Wskaźnik lesistości gminy jest niższy niż średnia krajowa, która wynosi 29,2%. Strukturę gruntów leśnych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie przedstawiono w poniższej tabeli.

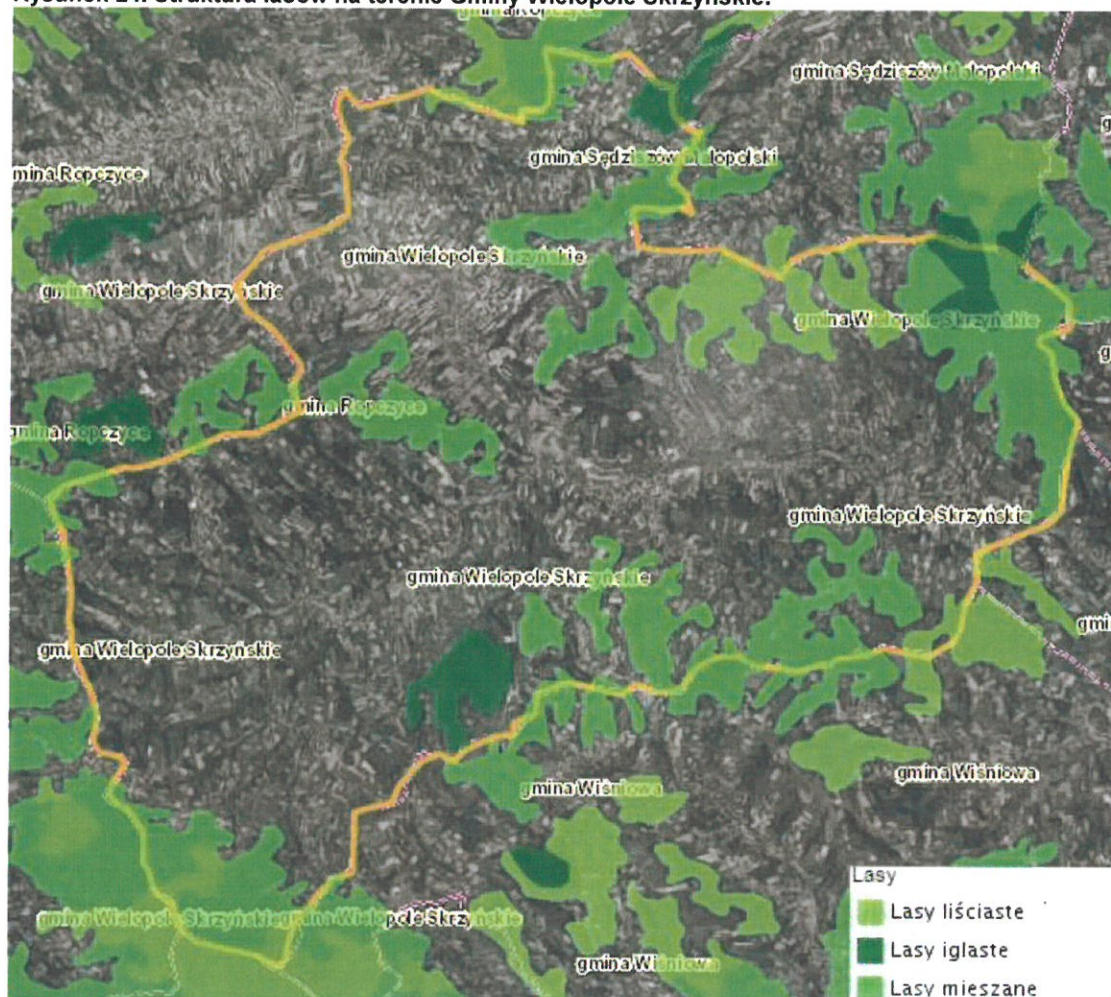
Tabela 36. Struktura lasów Gminy Wielopole Skrzyńskie w roku 2016.

Grunty leśne		
Powierzchnia ogółem	ha	2066,78
Lesistość	%	22,0
Grunty leśne prywatne ogółem	ha	1510,00
Grunty leśne prywatne osób fizycznych	ha	1508,00
Grunty leśne publiczne ogółem	ha	556,78
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	556,78
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	553,71

Źródło: GUS

Poniżej przedstawiono w formie graficznej tereny leśne położone na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie, z uwzględnieniem rodzajów lasu: mieszane, iglaste oraz liściaste.

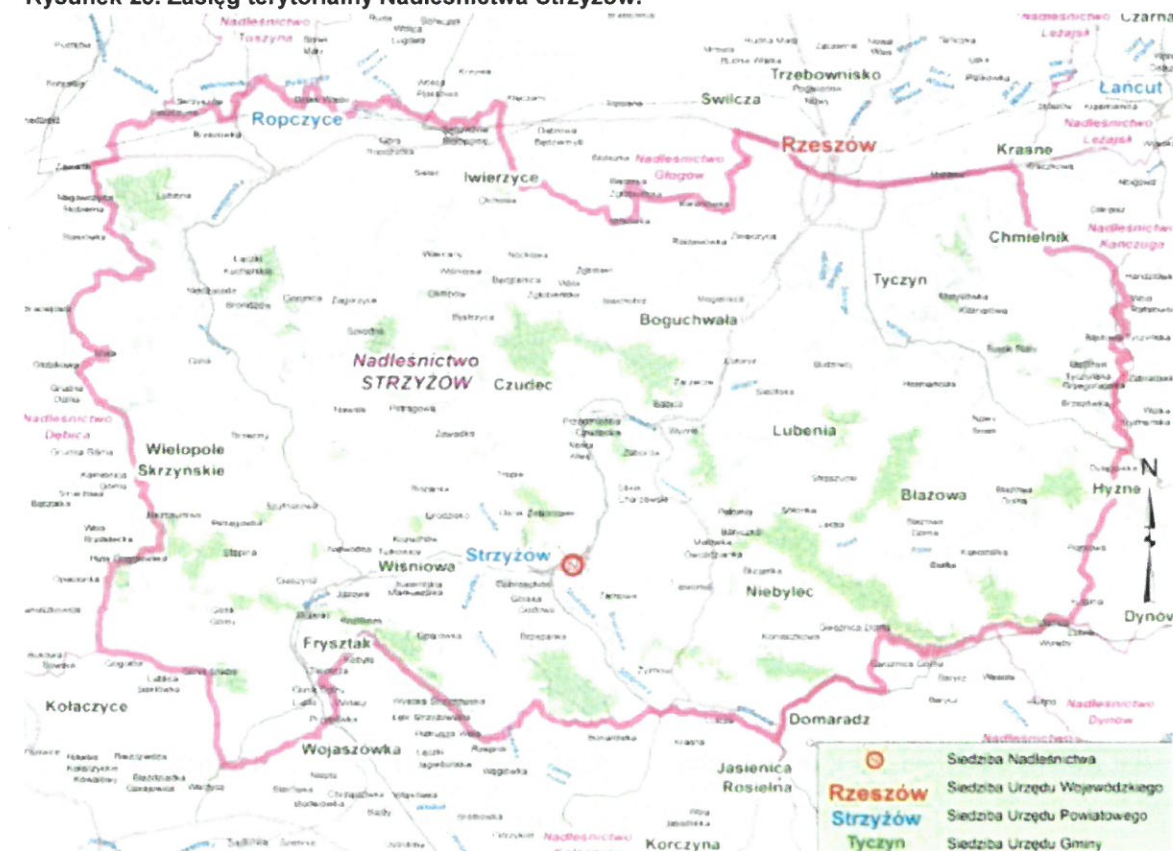
Rysunek 24. Struktura lasów na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.



Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

Lasy w Gminie Wielopole Skrzyńskie zarządzane są przez Nadleśnictwo Strzyżów. Poniżej przedstawiono zasięg terytorialny Nadleśnictwa w formie graficznej.

Rysunek 25. Zasięg terytorialny Nadleśnictwa Strzyżów.



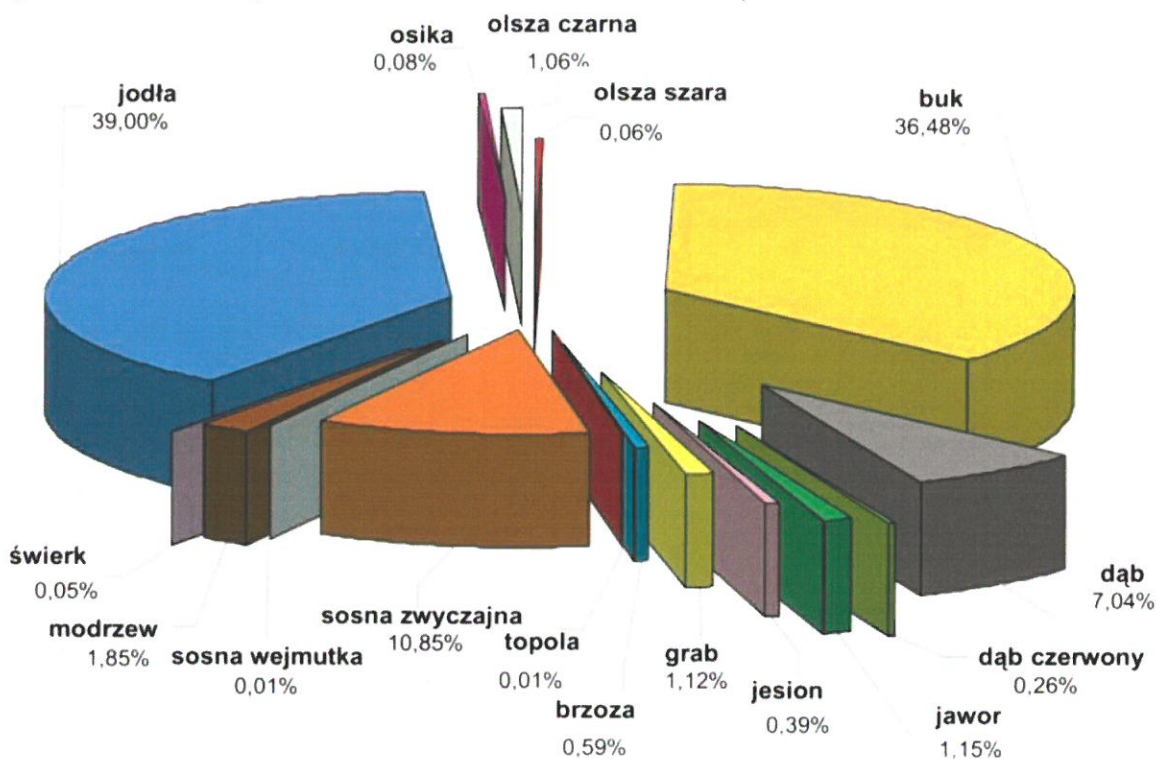
Źródło: <http://www.strzyzow.krosno.lasy.gov.pl>

Struktura gatunkowa

Zgodnie z informacjami otrzymanymi od Nadleśnictwa Strzyżów, głównymi gatunkami występującymi w lasach Nadleśnictwa są: jodła, buk oraz w mniejszym udziale sosna i dąb. Nieznacznie powyżej 1% powierzchni przekraczają drzewostany z panującym modrzewiem, jawor, grabem i olszą (1,1%). Udział powierzchniowy i miąższościowy pozostałych gatunków panujących brzozy, świerka, jesionu, dęba czerwonego, olszy szarej, osiki, sosny wejmutki, wierzby, czereśni, lipy jest znikomy i nie przekracza 1,5%.

Poniżej przedstawiono w formie graficznej udział poszczególnych gatunków w strukturze drzewostanów Nadleśnictwa Strzyżów.

Rysunek 26. Struktura gatunkowa drzewostanów Nadleśnictwa Strzyżów.



Źródło: <http://www.strzyzow.krosno.lasy.gov.pl>

Udział gatunków iglastych w Nadleśnictwie Strzyżów wynosi 50,2%, natomiast liściastych 49,8%.

5.9.3. Analiza SWOT

Ochrona przyrody	
Silne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> Położenie poza obszarem ekologicznego zagrożenia. Duże walory przyrodnicze Gminy. Wyznaczone obszarowe formy ochrony przyrody. 	<ol style="list-style-type: none"> Stosunkowo niski stopień zalesienia. Ograniczenia w użytkowaniu terenów ze względu na duży zasięg obszarowych form ochrony przyrod.
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> Ograniczenie zanieczyszczeń wód, gleb oraz powietrza pochodzących ze źródeł lokalnych. Dokarmianie zwierząt, zwłaszcza w porze zimowej. Zabiegi pielęgnacyjne na roślinach. 	<ol style="list-style-type: none"> Zanieczyszczenie środowiska (powietrza, gleb, wód). Nielegalny ubój dzikich zwierząt. Niewłaściwe metody prowadzenia gospodarki rolnej. Wzrost nielegalnie składowanych odpadów na terenach leśnych.

5.9.4. Zagrożenia

Aktualnie stan zasobów przyrodniczych nie budzi zastrzeżeń, jednakże należy pamiętać, iż stan ten z biegiem czasu będzie ulegał przemianom z przyczyn abiotycznych i biotycznych. Skutki ekologiczne i przyrodnicze zarówno procesów naturalnych jak i antropogenicznych (głównie presja urbanistyczna) na terenach, charakteryzujących się dominującą funkcją ekologiczną, mogą narastać.

Siedliska leśne występujące na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie są narażone na szereg zagrożeń dotyczących różnych elementów środowiska. Do najgroźniejszych należą:

- Szkodniki oraz pasożyty – choroby wywoływane przez owady oraz grzyby stanowią duże zagrożenie dla terenów leśnych zwłaszcza, że w dalszym ciągu ich duża część to monokultury, które sprzyjają ich rozprzestrzenianiu. Zapobiega się temu zjawisku poprzez wprowadzanie do zalesień domieszek innych gatunków drzew.
- Zanieczyszczenia powietrza pochodzenia przemysłowego oraz komunikacyjnego – ten rodzaj zanieczyszczeń może niszczyć tkanki roślin lub wpływać na ograniczenie fotosyntezy. W większym stopniu dotyka on drzew iglastych. Jego wpływ jest większy w pobliżu tras komunikacyjnych oraz ośrodków przemysłowych.
- Pożary – źródłem pożarów lasów z uwagi na rolniczy charakter gminy może być wypalanie traw. Innym zagrożeniem jest niewłaściwa gospodarka leśna czy ruch turystyczny. Aby zmniejszyć prawdopodobieństwo wystąpienia pożaru zaleca się przeprowadzanie akcji mających na celu edukację ludności w zakresie przeciwdziałania pożarom.
- Czynniki atmosferyczne – czynnikiem atmosferycznym mającym największy wpływ na siedliska leśne może być wiatr, który przy dużym nasileniu może doprowadzić do złamania drzewa lub uszkodzeń systemu korzeniowego.
- Zanieczyszczenia gleb poprzez nielegalne składowanie odpadów komunalnych.

5.10. Zagrożenia poważnymi awariami

5.10.1. Stan aktualny

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. 2016, poz. 672 z późn. zm.), mówiąc o:

- a) „poważnej awarii - rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem”.
- b) „poważnej awarii przemysłowej – rozumie się przez to poważną awarię w zakładzie”.

Obejmują one takie rodzaje zdarzeń jak:

1. Pożary na dużych obszarach, pożary długo trwające, a także pożary towarzyszące awariom z udziałem materiałów niebezpiecznych, które powodują zniszczenie lub zanieczyszczenie środowiska;
2. Awarie i katastrofy w zakładach przemysłowych, transporcie, rozładunku i przeładunku materiałów niebezpiecznych i innych substancji, powodujących zanieczyszczenie środowiska;

3. Awarie budowli hydrotechnicznych, powodująca zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska;
4. Klęski żywiołowe, powodujące zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska.

Jak wynika z informacji udostępnionych przez Komendę Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej w Rzeszowie, według stanu na rok 2016 na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie nie występują zakłady dużego ryzyka.

Należy zaznaczyć, iż zagrożenie spowodowania poważnej awarii wynikać może także z transportu substancji niebezpiecznych. Dotyczy to np. paliw płynnych, które przewożone są praktycznie po wszystkich drogach, gdzie występują stacje paliw płynnych. Transport substancji niebezpiecznych odbywa się na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie poprzez sieć dróg, z wykorzystaniem cystern o ładowności 20 ton. Potencjalne pole zagrożenia skażeniem wynosi ok. 4 km.

5.10.2. Analiza SWOT

Poważne awarie	
Silne strony	Słabe strony
1. Brak na terenie Gminy zakładów zwiększonego lub dużego ryzyka zagrożenia poważną awarią.	1. Transport substancji niebezpiecznych z wykorzystaniem sieci dróg.
Szanse	Zagrożenia
1. Opracowanie metod postępowania w razie wystąpienia zdarzeń kwalifikowanych jako poważne awarie. 2. Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii.	1. Zdarzenia losowe przy ciągach komunikacyjnych (wypadki, rozszczelnienia).

5.10.3. Zagrożenia

Na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie nie występują ZZR oraz ZDR, jednakże przez jej obszar lub w pobliżu przebiegają trakty komunikacyjne, po których transportowane są substancje niebezpieczne. Może to generować zagrożenia wystąpienia poważnej awarii.

6. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie

6.1. Wyznaczone cele i zadania

Cele niniejszego programu zostały wyznaczone na podstawie:

- Zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych komponentów środowiska;
- Możliwości finansowych analizowanej JST;
- Celów dokumentów wyższego szczebla (poziom powiatowy, wojewódzki i krajowy);
- Celów dokumentów lokalnych (funkcjonujących na terenie omawianej JST).

Tabela 37. Wykaz kierunków interwencji, celów oraz zadań wyznaczonych w ramach POŚ.

Kierunek interwencji	Cel średnio-okresowy	Cel krótko-okresowy	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania	Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]*	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania			
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Osiągnięcie i utrzymanie obowiązujących standardów jakości powietrza na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie	Poprawa jakości powietrza na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie	Realizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej	2018-2025	Gmina Wielopole Skrzyńskie	środki własne	Zależne od potrzeb	Klasa jakości powietrza			
			Budowa dróg gminnych.	2018-2025	Gmina Wielopole Skrzyńskie	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Długość wybudowanych dróg			
			Modernizacja i remont istniejących dróg gminnych.	2018-2025	Gmina Wielopole Skrzyńskie	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Długość zmodernizowanych dróg			
			Budowa instalacji fotowoltaicznych na obiektach użyteczności publicznej (mikroinstalacje).	2018-2025	Gmina Wielopole Skrzyńskie	środki własne, środki zewnętrzne (UE)	Zależne od potrzeb	Moc zainstalowanych instalacji fotowoltaicznych na obiektach użyteczności publicznej			
			Kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych i na otwartych przestrzeniach.	2018-2025	Gmina Wielopole Skrzyńskie	środki własne	W ramach działań statutowych	Ilość przeprowadzonych kontroli			
			Wymiana lamp na energooszczędne (LED) w oświetleniu ulicznym.	2018-2025	Gmina Wielopole Skrzyńskie	środki własne	Zależne od potrzeb	Ilość zainstalowanych lamp LED w oświetleniu ulicznym			
			Zadania własne								
			Zadania własne								

Kierunek interwencji	Cel średnio-okresowy	Cel krótko-okresowy	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania	Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]*	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania
			Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.	2018-2025	Gmina Wielopole Skrzyńskie	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Ilość przeprowadzonych termomodernizacji
Zadania koordynowane								
			Termomodernizacja budynków mieszkalnych.	2018-2025	Gmina Wielopole Skrzyńskie, mieszkańcy	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Ilość przeprowadzonych termomodernizacji
			Ograniczenie niskiej emisji poprzez modernizację indywidualnych kotłowni domowych.	2018-2025	Gmina Wielopole Skrzyńskie, mieszkańcy	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Ilość zmodernizowanych przydomowych kotłowni
			Modernizacja dróg powiatowych oraz wojewódzkich.	2018-2025	Województwo podkarpackie, Powiat Ropczycko-Sędziszowski, Gmina Wielopole Skrzyńskie,	środki własne, środki zewnętrzne	536	Długość zmodernizowanych dróg
Zadania własne								
Zagrożenia hałasem	Poprawa klimatu akustycznego i ochrona mieszkańców Gminy przed nadmiernym hałasem	Ochrona przed nadmiernym hałasem	Ochrona obszarów o korzystnym klimacie akustycznym poprzez uwzględnianie ich Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego.	2018-2025	Gmina Wielopole Skrzyńskie	środki własne	Koszt w ramach tworzenia MPZP	Poziom hałas (wg. PMŚ)
			Preferowanie niekonfliktowych lokalizacji obiektów usługowych i przemysłowych.	2018-2025	Gmina Wielopole Skrzyńskie	środki własne	W ramach działań statutowych	Poziom hałas (wg. PMŚ)

Kierunek interwencji	Cel średnio-okresowy	Cel krótko-okresowy	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania	Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]*	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania		
Promieniowanie elektro-magnetyczne	Ochrona przed szkodliwym działaniem pól elektromagnetycznych	Monitoring i utrzymanie poniżej poziomu dopuszczalnego PEM	Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.	2018-2025	WIOŚ w Rzeszowie	środki własne	W ramach działań statutowych	Poziom hałasu (wg. PMS)		
			Stosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych zapobiegających nadmiernej emisji hałasu do środowiska.	2018-2025	Zarządcy dróg	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Poziom hałasu (wg. PMS)		
			Zadania własne							
			Ograniczanie powstawania źródeł pól elektromagnetycznych na terenach gęstej zabudowy mieszkaniowej na etapie planowania przestrzennego oraz wprowadzenie zagadnienia pól elektromagnetycznych do Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego.	2018-2025	Gmina Wielopole Skrzyńskie	środki własne	Koszt w ramach tworzenia MPZP	Poziom PEM		
			Zadania koordynowane							
			Kontrola obecnych i potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego.	2018-2025	WIOŚ w Rzeszowie	środki własne	W ramach działań statutowych	Poziom PEM		
			Utrzymanie poziomów elektromagnetycznego promieniowania zgodnie z dopuszczalnymi normami	2018-2025	Przedsiębiorcy	środki własne	Zależne od potrzeb	Poziom PEM		

Kierunek interwencji	Cel średnio-okresowy	Cel krótko-okresowy	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania	Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]*	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania
Gospodarowanie wodami	Osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego wód pod względem jakościowym i ilościowym na terenie Gminy	Poprawa jakości wód na terenie Gminy	Prowadzenie ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych.	2018-2025	Gmina Wielopole Skrzyńskie	środki własne	Zależne od potrzeb	Klasa jakości wód podziemnych
			Wspieranie finansowe budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (głównie na terenach zabudowy rozproszonej i obszarach trudnych do skanalizowania, gdzie jest to prawnie dozwolone).	2018-2025	Gmina Wielopole Skrzyńskie	środki własne	Zależne od potrzeb	Klasa jakości wód podziemnych
Gospodarka wodno-ściekowa	Rozwój gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy	Poprawa jakości wód na terenie Gminy	Zadania koordynowane					
			Bieżąca konserwacja i utrzymanie cieków wodnych.	2018-2025	PZMiUW w Rzeszowie	środki własne	zależne od potrzeb	Ilość inwestycji z zakresu konserwacji cieków wodnych
			Konserwacja rowów melioracyjnych	2018-2025	właściciele gruntów, Gmina Wielopole Skrzyńskie, PZMiUW w Rzeszowie	środki własne	zależne od potrzeb	Ilość inwestycji z zakresu konserwacji rowów melioracyjnych
			Budowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej.	2018-2025	Gmina Wielopole Skrzyńskie	środki własne, środki zewnętrzne	zależne od potrzeb	% skanalizowania obszaru gminy
			Budowa i modernizacja sieci wodociągowej.	2018-2025	Gmina Wielopole Skrzyńskie	środki własne, środki zewnętrzne	zależne od potrzeb	% zwodociągowania obszaru gminy
				2018-2025	Gmina Wielopole Skrzyńskie	środki własne, środki zewnętrzne	zależne od potrzeb	% zwodociągowania obszaru gminy

Kierunek interwencji	Cel średnio-okresowy	Cel krótko-okresowy	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania	Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]*	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania
Gleby	Ochrona gleb przed degradacją na terenie Gminy	Poprawa stanu jakości gleb na terenie Gminy	Zrekultywowanie gleb zdegradowanych w kierunku leśnym lub rolnym.	2018-2025	Przedsiębiorcy	środki własne	Zależne od potrzeb	Powierzchnia terenów zdegradowanych
			Prowadzenie monitoringu jakości gleb.	2018-2025	Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	środki własne	W ramach działań statutowych	Klasa bonitacyjna gleb
			Stosowanie tzw. „dobrych praktyk rolniczych”.	2018-2025	Mieszkańcy	środki własne	Zależne od potrzeb	Klasa bonitacyjna gleb
			Zadania własne					
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Minimalizacja ilości powstających odpadów na terenie Gminy	Rozwój selektywnej zbiórki odpadów	Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych – odbiór odpadów komunalnych.	2018-2025	Gmina Wielopole Skrzyńskie	środki własne	Zależne od potrzeb	Masa odebranych odpadów komunalnych
			Identyfikacja i likwidacja dzikich wysypisk śmieci.	2018-2025	Gmina Wielopole Skrzyńskie	środki własne	W ramach działań statutowych	Ilość usuniętych dzikich składowisk odpadów
			Egzekwowanie zapisów wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie i regulaminu utrzymania czystości i porządku.	2018-2025	Gmina Wielopole Skrzyńskie	środki własne	W ramach działań statutowych	Masa odebranych odpadów komunalnych

Kierunek interwencji	Cel średnio-okresowy	Cel krótko-okresowy	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania	Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]*	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania
					Zadania koordynowane			
			Demontaż i bezpieczne składowanie wyrobów zawierających azbest z obszaru Gminy	2018-2025	Ministerstwo Rozwoju, Gmina Wielopole Skrzyńskie	środki własne, środki zewnętrzne	20	Masa wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy
					Zadania własne			
			Bieżące i zrównoważone utrzymanie zieleni.	2018-2025	Gmina Wielopole Skrzyńskie	środki własne	Zależne od potrzeb	Powierzchnia zieleni urządzonej
			Uwzględnienie w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego oraz dokumentach planistycznych form ochrony przyrody.	2018-2025	Gmina Wielopole Skrzyńskie	środki własne	W ramach tworzenia dokumentów planistycznych	Powierzchnia form ochrony przyrody
Zasoby przyrodnicze	Zachowanie różnorodności biologicznej na terenie Gminy	Podjęcie działań z zakresu ochrony przyrody			Zadania koordynowane			
			Bieżąca konserwacja form ochrony przyrody.	2018-2025	Gmina Wielopole Skrzyńskie, Wojewoda Podkarpacki, RDOŚ Rzeszów	środki własne	Zależne od potrzeb	Powierzchnia form ochrony przyrody
			Ochrona plaż na drogach gminnych oraz powiatowych.	2018-2025	Gmina Wielopole Skrzyńskie, Starosta Ropczycko-Sędziszowski	środki własne, środki zewnętrzne	Zależne od potrzeb	Wysokość nakładów finansowych na ochronę plaż na drogach

Kierunek interwencji	Cel średnio-okresowy	Cel krótko-okresowy	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania	Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]*	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania
Zagrożenia poważnymi awariami	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych	Prowadzenie rejestru zakładów zwiększonego i dużego ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych (ZDR, ZZR).	2018-2025	Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Rzeszowie, Wojewódzka Komenda Straży Pożarnej w Rzeszowie	środki własne	W ramach działań statutowych	Liczba odnotowanych poważnych awarii
	Zadanie koordynowane							
Edukacja ekologiczna	Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców	Edukacja ekologiczna dorosłych i młodzieży	Prowadzenie działań dotyczących edukacji ekologicznej	2018-2025	Gmina Wielopole Skrzyńskie	środki własne, środki zewnętrzne	zależne od potrzeb	Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych
	Zadania własne							

* prognozowane nakłady finansowe na realizację zadań są wartością szacunkową i mogą ulec zmianie w trakcie ich realizacji.

Źródło: Opracowanie własne

7. System realizacji programu ochrony środowiska

Właściwe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania programu i jego realizacji. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów programu. Sformułowanie zasad zarządzania środowiskiem stanowi więc podstawę sprawnej realizacji i kontroli działań programowych.

Zarządzanie programem to sukcesywna realizacja następujących zadań:

1) Wdrożenie programu i jego realizacja, a w szczególności:

- koordynacja przebiegu wdrażania i realizacji,
- bieżąca ocena realizacji i aktualizacja celów,
- raporty na temat wykonania programu.

2) Edukacja ekologiczna:

- utworzenie systemu edukacji ekologicznej,
- udostępnienie informacji o stanie środowiska,
- publikacja informacji o stanie środowiska.

7.1. Współpraca z interesariuszami

Podczas tworzenia niniejszego dokumentu pozyskano dane od:

- Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie;
- Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie;
- Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie;
- Głównej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie;
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie;
- Przedsiębiorstw obsługujących sieć wodociągową oraz kanalizacyjną;
- Największych przedsiębiorców mających siedzibę i działających na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.

W ramach opracowanego dokumentu wyznaczono zadania własne oraz koordynowane, za których współrealizację odpowiedzialni będą:

- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska;
- Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa;
- Mieszkańcy;
- Przedsiębiorcy;
- Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie;
- Wojewoda Podkarpacki;
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie;
- Zarządcy dróg.

7.2. Edukacja ekologiczna

Warunkiem niezbędnym w realizacji celów „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wielopole Skrzyńskie na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025” jest świadomość ekologiczna mieszkańców.

Program nauczania

Przedszkola – w programie nauczania przedszkolnego treści ekologiczne zawarte są w części haseł dotyczących środowiska, pór roku i towarzyszących im przemian w przyrodzie. Od świadomości ekologicznej nauczyciela przedszkola zależy jak dalece potrafi program nauczania w przedszkolu nasycić treściami ekologicznymi, co potrafi przekazać uczniom w trakcie zabaw, spacerów, czy zajęć plastycznych.

Szkoła podstawowa i gimnazjum – edukacja ekologiczna w szkołach podstawowych prowadzona jest na przyrodzie lub na innych przedmiotach w postaci ścieżki edukacyjnej.

Ścieżka edukacyjna to zestaw treści i umiejętności o istotnym znaczeniu wychowawczym, których realizacja może odbywać się w ramach nauczania przedmiotów (bloków przedmiotowych) lub w postaci odrębnych zajęć.

Celami ogólnymi edukacji ekologicznej są:

- 1) Uświadamianie zagrożeń środowiska przyrodniczego, występujących w miejscu zamieszkania.
- 2) Budzenie szacunku do przyrody.
- 3) Rozumienie zależności istniejących w środowisku przyrodniczym.
- 4) Zdobycie umiejętności obserwacji zjawisk przyrodniczych i ich opisu.
- 5) Poznanie współzależności człowieka i środowiska.
- 6) WYROBIE NIE pocucia odpowiedzialności za środowisko.
- 7) Rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska.

Ścieżka edukacyjna:

Program ścieżki edukacyjnej łączy ogólne treści niezbędne w edukacji ekologicznej w gimnazjum. Tymi koniecznymi treściami są:

- 1) Przyczyny i skutki niepożądanych zmian w atmosferze, biosferze, hydrosferze i litosferze.
- 2) Różnorodność biologiczna (gatunkowa, genetyczna, ekosystemów) – znaczenie jej ochrony.
- 3) Żywność – oddziaływanie produkcji żywności na środowisko.
- 4) Zagrożenia dla środowiska wynikające z produkcji i transportu energii; energetyka jądrowa – bezpieczeństwo i składowanie odpadów.

Program ten uszczegóławia powyższe treści, a w kilku miejscach wykracza poza nie. Dotyczy to szczególnie tych treści, które mają nawiązywać do własnego doświadczenia dziecka i jego znajomości najbliższej okolicy oraz regionu. Program koncentruje się wokół:

- 1) Zagadnień zmienności w środowisku: naturalnej, jako tła porównawczego oraz zależnej od działalności człowieka w środowisku.
- 2) Najważniejszych problemów ekologicznych współczesnego świata.
- 3) Sposobów gospodarowania w miejscu swojego zamieszkania.
- 4) Wartości, jaką stanowi różnorodność biologiczna.

W realizacji programu tak w szkole podstawowej jak i w gimnazjum ważne jest:

- 1) Prowadzenie lekcji terenowych: obserwacji i prostych badań w terenie;
- 2) Preferowanie metod aktywizujących uczniów, takich jak: praca z mapą w terenie, zbieranie danych i ich opracowanie, dyskusje, debaty, wywiady, reportaże, ankietowanie, podejmowanie decyzji – metodą drzewa decyzyjnego, tworzenie „banków pomysłów”, metaplanów itp.;
- 3) Porównywanie zjawisk, procesów, problemów występujących w najbliższej okolicy z podobnymi i odmiennymi w innych regionach, krajach, kontynentach;
- 4) Stosowanie różnorodnych skal przestrzennych prowadzących do porównywania i odróżniania zjawisk, procesów, przyczyn i skutków;
- 5) Wykorzystywanie na lekcjach danych liczbowych, tabel, map, wykresów, zdjęć, rycin w celu kształcenia umiejętności interpretacji zawartych w nich informacji;
- 6) Organizowanie wspólnych, wcześniej zaprojektowanych przez uczniów działań w najbliższym środowisku, prowadzących do pozytywnych zmian;
- 7) Ukazywanie pozytywnej działalności człowieka w środowisku, jako dróg właściwego i realnego rozwiązywania problemów ekologicznych;
- 8) Głoszenie idei, haseł proekologicznych, które są zgodne z własnymi czynami;
- 9) Integrowanie i korelowanie treści nauczania w obrębie różnych przedmiotów i bloków przedmiotowych.

Hasła te poparte są analizą materiałów źródłowych dotyczących aktualnych problemów ochrony środowiska – parków narodowych, rezerwatów przyrody, roślin i zwierząt chronionych, oraz wpływem zanieczyszczeń środowiska na zdrowie człowieka.

Edukacja ekologiczna na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie odbywa się poprzez edukację szkolną, kampanie informacyjne oraz różnego rodzaju akcje o charakterze proekologicznym. Cyklicznie organizowane są takie akcje jak „Sprzątanie Świata” oraz „Dzień Ziemi”. Ponadto, na terenie Gminy funkcjonuje Centrum Edukacji Ekologicznej w Brzezinach.

7.3. Sprawozdawczość

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. 2016, poz. 672 z późn. zm.) Wójt Gminy Wielopole Skrzyńskie co 2 lata przedstawia Radzie Gminy Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska. Po przedstawieniu ww. raportu Radzie Gminy, należy skierować go do organu wykonawczego powiatu.

7.4. Monitoring realizacji programu

W celu przedstawienia stopnia realizacji Programu Ochrony Środowiska oraz zobrazowania zmian zachodzących w środowisku na terenie omawianej gminy, należy posługiwać się wyznaczonymi wskaźnikami monitoringu. Wskaźniki te determinują wyznaczone zadania, których realizacja przyczyni się do poprawy stanu środowiska na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.

Kontrola realizacji Programu Ochrony Środowiska wymaga oceny zarówno stopnia realizacji celów i zadań, jak i terminowości ich wykonania. Istotne znaczenie ma tu również analiza rozbieżności pomiędzy założeniami a realizacją.

Ocena realizacji programu polega na monitorowaniu zmian w wielu wzajemnie powiązanych strefach. System monitorowania w celu uzyskiwania kompatybilnych informacji w skali regionu powinien uwzględniać następujące działania:

- zebranie danych liczbowych,
- uporządkowanie, przetworzenie, analiza zebranych danych,
- przygotowanie raportu,
- analiza porównawcza,
- aktualizacja.

W celu kontroli nad terminową realizacją zadań określonych w niniejszym programie zaleca się dokonywanie analizy realizacji zadań Programu z uwzględnieniem mierników zestawionych w poniższej tabeli.

Tabela 38. Wskaźniki monitoringu oraz tendencja zmian w ramach realizacji POŚ.

Kierunek interwencji	Nazwa wskaźnika monitoringu	Jednostka /wartość
Ochrona i utrzymanie obowiązujących standardów powietrza na terenie Gminy	Klasa jakości powietrza	C
	Ilość dofinansowanych kotłów	szt.
	Długość wybudowanych dróg	km
	Długość zmodernizowanych dróg	km
	Długość utworzonych ścieżek rowerowych	km
	Moc zainstalowanych instalacji fotowoltaicznych na obiektach użyteczności publicznej w Gminie	W
	Ilość zainstalowanych lamp LED	szt.
	Ilość przeprowadzonych kontroli zakazów spalania odpadów komunalnych	szt.
	Ilość przeprowadzonych termomodernizacji	szt.
	Ilość zmodernizowanych przydomowych kotłowni	szt.
	Ilość opracowanych dokumentacji dla nowych projektów w zakresie ochrony środowiska	szt.
Zagrożenie hałasem	Poziom hałasu (wg. PMŚ).	dB
Promieniowanie elektromagnetyczne	Poziom PEM	V/m
Gospodarowanie wodami	Klasa jakości wód powierzchniowych	I-V
	Klasa jakości wód podziemnych	I-V
	Woda zdatna do picia	TAK/NIE
	Ilość inwestycji z zakresu konserwacji cieków wodnych	szt.
	Ilość inwestycji z zakresu konserwacji rowów melioracyjnych	szt.

Kierunek interwencji	Nazwa wskaźnika monitoringu	Jednostka /wartość
Gospodarka wodno-ściekowa	% skanalizowania obszaru gminy	%
	Powierzchnia odwodnionego terenu [ha]	ha
	% zwodociągowania obszaru gminy	%
Zasoby geologiczne	Powierzchnia surowców naturalnych	ha
Gleby	Powierzchnia terenów zdegradowanych	ha
	Klasa bonitacyjna gleb	I-VI
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Masa odebranych odpadów komunalnych	Mg
	Ilość usuniętych dzikich składowisk odpadów	szt.
	Masa wyrobów zawierających azbest na terenie	Mg
	Ilość pojemników do selektywnej zbiórki odpadów w budynkach użyteczności publicznej	szt.
Zasoby przyrodnicze	Powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych	ha
	Powierzchnia zieleni urządzonej	ha
	Powierzchnia form ochrony przyrody	ha
	Wysokość nakładów finansowych na ochronę płazów na drogach	
Zagrożenia poważnymi awariami	Liczba odnotowanych poważnych awarii	szt.

7.5. Źródła finansowania

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych.

Dla jednostek samorządowych dostępnymi sposobami finansowania inwestycji są:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki preferencyjne udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin,
- dotacje państwowe z funduszy krajowych i zagranicznych,
- emisja obligacji.

7.5.1. Fundusze krajowe

Wszelkie działania związane z ochroną środowiska i ekologią są wspierane finansowo poprzez różne krajowe i zagraniczne fundusze ekologiczne oraz programy a także środki własne inwestorów.

Do publicznych funduszy ochrony środowiska w Polsce zalicza się:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW),
- Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest największą instytucją realizującą poprzez finansowanie inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w obszarach ważnych z punktu widzenia procesu dostosowawczego do standardów i norm Unii Europejskiej. Narodowy Fundusz działa od 1 lipca 1989 roku, a powstał na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1980 roku o ochronie i kształtowaniu środowiska. Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

Dystrybucja środków finansowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odbywa się w ramach następujących dziedzin:

- Ochrona powietrza,
- Ochrona wód i gospodarka wodna,
- Ochrona powierzchni ziemi,
- Ochrona przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo,
- Geologia i górnictwo,
- Edukacja ekologiczna,
- Państwowy Monitoring Środowiska,
- Programy międzydziedzinowe,
- Nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
- Ekspertyzy i prace badawcze.

W Narodowym Funduszu stosowane są trzy formy dofinansowywania:

- finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NF, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki).
- finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nieinwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia).
- finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska ma bardzo istotne znaczenie dla ochrony środowiska i gospodarki kraju:

- finansuje ochronę środowiska,
- uruchamia środki innych inwestorów,
- stymuluje nowe inwestycje,
- wspomaga tworzenie nowych miejsc pracy,
- ważny dla zrównoważonego rozwoju.

Szczegółowy zakres działalności NFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: www.nfosigw.gov.pl oraz w siedzibie Funduszu w Warszawie przy ul. Konstruktorskiej 3a.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie³

Misją Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie jest finansowe wspieranie przedsięwzięć służących ochronie środowiska i poszanowaniu jego wartości, w oparciu o konstytucyjną zasadę zrównoważonego rozwoju przy zachowaniu bezpieczeństwa ekologicznego kraju i realizacji programów ekologicznych państwa i województwa w celu wypełnienia zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego.

W ramach funkcjonowania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie dofinansowywane są zadania inwestycyjne z zakresu m.in.

- gospodarki wodno-ściekowej i ochrony wód,
- gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi,
- ochrony powietrza (w tym odnawialne źródła energii) i termomodernizacji,
- ochrony przed hałasem;

oraz zadania nieinwestycyjne takiej jak:

- edukacja ekologiczna,
- przedsięwzięcia z zakresu ochrony przyrody (np. ochrona gatunkowa roślin i zwierząt, sporządzenie planów ochrony dla obszarów objętych ochroną, nasadzenia drzew i krzewów, zabiegi pielęgnacyjne pomników przyrody),
- państwowy monitoring środowiska,
- wojewódzkie programy i plany związane z ochroną środowiska i gospodarką wodną;

³ źródło: <http://www.wfosigw.pl>

Szczegółowy zakres działalności WFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: www.wfosigw.rzeszow.pl oraz w siedzibie Funduszu w Rzeszowie.

7.5.2. Fundusze Unii Europejskiej

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POIiŚ)⁴

Z Programu Infrastruktura i Środowisko finansowane są różnorodne projekty. W zależności od specyfiki danego rodzaju wsparcia, określany jest typ podmiotów, które mogą z niego korzystać. Możemy wyróżnić następujące grupy podmiotów uprawnionych do ubiegania się o wsparcie:

1. Jednostki samorządu terytorialnego,
2. Przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne,
3. Administracja publiczna,
4. Służby publiczne inne niż administracja,
5. Instytucje ochrony zdrowia,
6. Instytucje kultury, nauki i edukacji,
7. Duże przedsiębiorstwa,
8. Małe i średnie przedsiębiorstwa,
9. Organizacje społeczne i związki wyznaniowe.

Szczegółowe informacje na ten temat znajdują się w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych i dokumentacji poszczególnych konkursów o dofinansowanie.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 to największy program finansowany z Funduszy Europejskich nie tylko w Polsce, ale i Unii Europejskiej. Główne obszary na które zostaną przekazane środki to: gospodarka niskoemisyjna, ochrona środowiska, przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczne oraz ochrona zdrowia i dziedzictwo kulturowe.

Dzięki równowadze pomiędzy działaniami inwestycyjnymi w infrastrukturę oraz wsparciu skierowanemu do wybranych obszarów gospodarki, program będzie skutecznie realizował założenia strategii Europa 2020, z którą powiązany jest jego cel główny - wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej.

Obszary wsparcia i rodzaje projektów możliwych do realizacji w ramach programu Infrastruktura i Środowisko 2014-2020:

1. Zmniejszenie emisyjności gospodarki:
 - wytwarzanie energii z odnawialnych źródeł energii (OZE);
 - poprawa efektywności energetycznej i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach, sektorze publicznym i mieszkaniowym;
 - promowanie strategii niskoemisyjnych;
 - rozwój i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji.
2. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu:

⁴ źródło i na podstawie :www.pois.gov.pl

- rozwój infrastruktury środowiskowej;
 - dostosowanie do zmian klimatu;
 - ochrona i zahamowywanie spadku różnorodności biologicznej;
 - poprawa jakości środowiska miejskiego.
3. Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego
 - rozwój drogowej infrastruktury w sieci TEN-T;
 - poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego;
 - poprawa bezpieczeństwa w ruchu lotniczym;
 - transport intermodalny, morski i śródlądowy.
 4. Infrastruktura drogowa dla miast
 - poprawa dostępności miast i przepustowości infrastruktury drogowej (rozwój infrastruktury drogowej w miastach i tras wylotowych z miast, budowa obwodnic).
 5. Rozwój transportu kolejowego w Polsce
 - rozwój kolei w TEN-T, poza siecią i kolei miejskich.
 6. Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach
 - infrastruktura i tabor dla publicznego transportu zbiorowego w miastach i na ich obszarach funkcjonalnych.
 7. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego
 - rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu gazu ziemnego i energii elektrycznej;
 - budowa i rozbudowa magazynów gazu ziemnego;
 - rozbudowa terminala LNG.
 8. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury
 - inwestycje w ochronę i rozwój dziedzictwa kulturowego oraz zasobów kultury, np. instytucji kultury, szkół artystycznych.
 9. Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia
 - wsparcie infrastruktury systemu państwowego ratownictwa medycznego;
 - wsparcie infrastruktury szpitali ponadregionalnych i współpracujących z nimi jednostek diagnostycznych w zakresie chorób „aktywności zawodowej” i opieki nad matką i dzieckiem.

Regionalny Program Operacyjny

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego 2014-2020 (RPO WP 2014-2020) jest instrumentem realizacji Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego do roku 2025. Celem głównym RPO WP jest inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału podkarpackiego rynku pracy.

Możliwość uzyskania wsparcia finansowego w ramach RPO WP 2014-2022 mają następujące pomioty:

- Jednostki samorządu terytorialnego;
- Przedsiębiorstwa, w szczególności mikro, małe i średnie (MŚP);
- Powiązania kooperacyjne;
- Ośrodki innowacyjności;
- Instytucje otoczenia biznesu (IOB);
- Instytucje ochrony zdrowia;

- Instytucje kultury, nauki i edukacji;
- Organizacje pozarządowe i społeczne oraz związki wyznaniowe;
- Podmioty wdrażające instrumenty finansowe;
- Podmioty świadczące usługi publiczne na rzecz samorządu;

RPO WM 2014-2020 realizowany będzie w dziewięciu Osiach Priorytetowych (OP):

I. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka

II. Cyfrowe podkarpackie

III. Czysta Energia

IV. Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego

V. Infrastruktura komunikacyjna

VI. Spójność przestrzenna i społeczna

VII. Regionalny rynek pracy

VIII. Integracja społeczna

IX. Jakość edukacji i kompetencji w regionie

W perspektywie 2014-2020 największe środki przeznaczone zostaną na działalność z obszaru badań i rozwoju, innowacyjności i przedsiębiorczości, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną oraz integracji społecznej. Znaczna część środków zostanie także przekazana na rozwój transportu na terenie województwa podkarpackiego.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020⁵

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020) został opracowany na podstawie przepisów Unii Europejskiej, w szczególności *rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005* oraz aktów delegowanych i wykonawczych Komisji Europejskiej. Zgodnie z przepisami Unii Europejskiej, Program jest wkomponowany w całościowy system polityki rozwoju kraju, w szczególności poprzez mechanizm Umowy Partnerstwa. Umowa ta określa strategię wykorzystania środków unijnych na rzecz realizacji wspólnych dla UE celów określonych w unijnej strategii wzrostu „*Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*” z uwzględnieniem potrzeb rozwojowych danego państwa członkowskiego.

Celem głównym PROW 2014-2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

Program będzie realizował wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020, a mianowicie:

- Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
- Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.

⁵ Źródło: www.minrol.gov.pl

- Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
- Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.
- Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
- Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

SPIS TABEL:

Tabela 1. Słownik skrótów.....	5
Tabela 2. Dane dotyczące bezrobocia na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie (stan na 31.XII.2016 r.).	9
Tabela 3. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza.....	23
Tabela 4. Wykaz odcinków dróg na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.	24
Tabela 5. Długość całkowita dróg poszczególnych kategorii na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.	24
Tabela 6. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo).	25
Tabela 7. Podział województwa podkarpackiego na strefy ze względu na ochronę powietrza.	26
Tabela 8. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza.....	28
Tabela 9. Wynikowe klasy strefy podkarpackiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2016 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.	30
Tabela 10. Wynikowe klasy strefy podkarpackiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2016 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.	30
Tabela 11. Działania krótkoterminowe w strefach województwa podkarpackiego.....	36
Tabela 12. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu.....	42
Tabela 13. Poziom przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku dotyczący odcinka DW nr 986 z uwzględnieniem wskaźnika L_{DWN}	46
Tabela 14. Poziom przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku dotyczący odcinka DW nr 986 z uwzględnieniem wskaźnika L_N	46
Tabela 15. Wyniki pomiarów monitoringu pól elektromagnetycznych na obszarach wiejskich województwa podkarpackiego w latach 2013-2015.	51
Tabela 16. Średnie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego uzyskane w latach 2013-2015 na terenie województwa podkarpackiego w z uwzględnieniem kategorii obszarów.....	53
Tabela 17. Stan JCWP zlokalizowanych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.....	57
Tabela 18. Schemat oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych.....	59
Tabela 19. Charakterystyka JCWPd nr 134.....	61
Tabela 20. Charakterystyka JCWPd nr 151.....	63
Tabela 21. Charakterystyka JCWPd nr 152.....	65
Tabela 22. Wyniki oceny stanu wód podziemnych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.	66
Tabela 23. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie (stan na 2015 r.).	67
Tabela 24. Charakterystyka Aglomeracji Wielopole Skrzyńskie (na dzień 31 grudnia 2016 r.).....	70
Tabela 25. Użytkowanie powierzchni ziemi na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie (stan na rok 2014).	74
Tabela 26. Uziarnienie gleb punkcie pomiarowym nr 381 – Góra Ropczycka.....	76
Tabela 27. Odczyn gleb punkcie pomiarowym nr 381 – Góra Ropczycka.	76
Tabela 28. Substancje organiczne w glebach punkcie pomiarowym nr 381 – Góra Ropczycka.....	76
Tabela 29. Właściwości sorpcyjne gleb punkcie pomiarowym nr 381 – Góra Ropczycka.	76
Tabela 30. Zawartość pierwiastków przyswajalnych w punkcie pomiarowym nr 381 – Góra Ropczycka.	77
Tabela 31. Całkowita zawartość pierwiastków śladowych punkcie pomiarowym nr 381 – Góra Ropczycka.....	77
Tabela 32. Wymagane poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia poszczególnych odpadów.....	79
Tabela 33. Dopuszczalne poziomy składowania odpadów ulegających biodegradacji w stosunku do masy wytworzonych tych odpadów w roku 1995.	79
Tabela 34. Ilość zebranych odpadów komunalnych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie w roku 2016.....	80

Tabela 35. Wykaz regionalnych instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania funkcjonujących na terenie Regionu Zachodniego województwa podkarpackiego.	82
Tabela 36. Struktura lasów Gminy Wielopole Skrzyńskie w roku 2016.	88
Tabela 37. Wykaz kierunków interwencji, celów oraz zadań wyznaczonych w ramach POŚ.	94
Tabela 38. Wskaźniki monitoringu oraz tendencja zmian w ramach realizacji POŚ.	104

SPIS RYSUNKÓW:

Rysunek 1. Położenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.	8
Rysunek 2. Podział województwa podkarpackiego na strefy ze względu na ochronę powietrza.	26
Rysunek 3. Lokalizacja stacji monitoringu powietrza na terenie województwa podkarpackiego w roku 2016.	27
Rysunek 4. Wartość 36 max. ze stężeń dobowych pyłu PM10 w województwie podkarpackim w roku 2016.	31
Rysunek 5. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM2.5 w województwie podkarpackim w roku 2016.	32
Rysunek 6. Rozkład stężeń ozonu troposferycznego w województwie podkarpackim w roku 2016 (ze względu na ochronę roślin).	33
Rysunek 7. Wyniki stężeń pyłów PM10 oraz PM2,5 uzyskane w ramach sieci „Airly” wg stanu na dzień 31.05.2017).	40
Rysunek 8. Lokalizacja punktów kontrolnych hałasu na terenie województwa podkarpackiego w latach 2016-2020 stanowiących sieć monitoringu WIOŚ w Rzeszowie.	44
Rysunek 9. Przebieg drogi wojewódzkiej nr 986 poddanej badaniom klimatu akustycznego względem granic Gminy Wielopole Skrzyńskie.	45
Rysunek 10. Lokalizacja źródeł promieniowania elektromagnetycznego na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.	49
Rysunek 11. Lokalizacja punktów pomiarowo-kontrolnych sieci monitoringu natężenia promieniowania elektromagnetycznego na terenie województwa podkarpackiego w latach 2013-2015.	50
Rysunek 12. Rozkład średnich wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego uzyskanych w latach 2013-2015 na terenie województwa podkarpackiego z uwzględnieniem kategorii obszarów.	53
Rysunek 13. Układ sieci hydrograficznej na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.	55
Rysunek 14. Stan JCWP na terenie województwa podkarpackiego na podstawie oceny WIOŚ w Rzeszowie za rok 2015.	58
Rysunek 15. Lokalizacja JCWPd nr 134.	60
Rysunek 16. Lokalizacja JCWPd nr 151.	62
Rysunek 17. Lokalizacja JCWPd nr 152.	64
Rysunek 18. Zasięg Aglomeracji Wielopole Skrzyńskie w obrębie Gminy Wielopole Skrzyńskie.	70
Rysunek 19. Lokalizacja punktów pomiarowo-kontrolnych na terenie województwa podkarpackiego, które stanowią sieć monitoringu chemizmu gleb.	75
Rysunek 20. Podział województwa podkarpackiego na regiony gospodarowania odpadami komunalnymi wraz z infrastrukturą techniczną.	81
Rysunek 21. Położenie obszaru Natura 2000 „Dolna Wisłoka z dopływami”.	84
Rysunek 22. Położenie Strzyżowsko-Sędziszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu względem granic Gminy Wielopole Skrzyńskie.	85
Rysunek 23. Położenie Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego względem granic Gminy Wielopole Skrzyńskie.	87
Rysunek 24. Struktura lasów na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.	88
Rysunek 25. Zasięg terytorialny Nadleśnictwa Strzyżów.	89
Rysunek 26. Struktura gatunkowa drzewostanów Nadleśnictwa Strzyżów.	90

